

ТЕХНІКИ ДЕКОДУВАННЯ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

Олександр Желіба • Олександр Мокрогуз • Оксана Волошенко

Техніки декодування російської пропаганди на заняттях з історії та громадянської освіти. Навчально-методичний посібник / Желіба О.В., Мокрогуз О. П., Волошенюк О.В./ За редакцією Волошенюк О. В., Євтушенко Р. І. — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. — 81 с.

ISBN 978-617-7370-56-6

Посібник розрахований на викладачів історії і громадянської освіти, які прагнуть засвоїти додаткові можливості для практичної роботи з формування медіаграмотності в пошукачів освіти, за умов інформаційно-ідеологічного протистояння. Автори проаналізували ключові наративи російської історичної пропаганди та створили методичні вправи, які дозволяють працювати на заняттях. Запропоновані матеріали спрямовані на системне та усвідомлене засвоєння методик критичного мислення та декодування дезінформації та пропаганди.

Авторки/автори:

*Желіба Олександр (розділ 2, 3, 4, 5), Мокрогуз Олександр (розділи 1, 2),
Волошенюк Оксана (модулі до розділу 1, 2)*

Виготовлення цього посібника стало можливим завдяки фінансовій підтримці Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), що була надана через проект «Медійна програма в Україні», який виконується міжнародною організацією Internews. Ця програма зміцнює українські медіа та розширює доступ до якісної інформації. Зміст матеріалів є виключно відповідальністю громадської організації «Академія української преси» та не обов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Internews.

ISBN 978-617-7370-56-6

© Желіба О.В., Мокрогуз О. П., Волошенюк О.В., 2023
© Академія української преси, 2023
© Центр вільної преси, 2023

Зміст

Розділ 1. Про маніпуляції і пропаганду	5
Методичні вправи	12
Розділ 2. Декодування наративів російської пропаганди (посібників для вчителів історії)	15
Глава 1. Про Київську державу і Русь	15
Глава 2. Про Рюрика	19
Глава 3. А тепер про мову	20
Методичні вправи	21
Глава 4. Про Мазепу і «Новоросію»	25
Методичні вправи	33
Розділ 3. Радянська окупація у 1920–45 рр. (10 клас)	38
Глава 1. Більшовики штучно створили відрив українців від росіян	38
Глава 2. Штучно організованого голодомору в 1932–1933 рр. в Україні не було	42
Глава 3. Бандерівці — колабораціоністи	49
Розділ 4. Радянська окупація в 1945–91 рр. (11 клас)	53
Глава 1. Україна в сучасних кордонах з'явилася на карті світу винятково завдяки зусиллям СРСР	53
Глава 2. Насильницького зросійщення України ніколи не було	59
Розділ 5. Сучасні пропагандистські наративи	64
Глава 1. Україна — неспроможна держава	64
Глава 2. В Україні іде громадянська війна	66
Глава 3. В Україні мають владу ультраправі (нацисти)	71
Глава 4. В Україні порушують права російськомовних	75

*Ми часто говоримо про історичну пам'ять —
про що ми пам'ятаємо, що нам у цьому допомагає чи заважає.
Як наративи транслюються суспільству?*

Про маніпуляції і пропаганду

Розділ 1

Російсько-українська війна показала, що боротьба за серця і розум людей починається раніше, ніж починають стріляти гармати.

Війна продемонструвала, яку роль відіграє процес набуття всіма українцями навичок медіаграмотності в протистоянні з ворогом. Як сказав президент Академії української преси Валерій Іванов *«Медіаграмотність, її впровадження актуальні в будь-який час. Але за умов війни, і то війни як фізичної, так і інформаційної, треба вміти розрізняти дезінформацію, протистояти їй, а також вчити цього інших»*.

Особливого значення набуває розуміння пропаганди, дезінформації, фейкових новин, медіаманіпуляцій у глобалізованому сьогодні інформаційному просторі.

Директор Агентства розвідки та кібербезпеки (GCHQ) Великої Британії Джеремі Флемінг у серпні 2022 року сказав: «Наразі президент Путін повністю програв інформаційну війну в Україні та на Заході». І це справді так. Критичне мислення українців після 24 лютого 2022 року стало зовсім інакше. Екстремальні умови змусили нас учитись значно швидше. Зрозуміло, що медіаграмотність не набувається одноmomentно, а меж досконалості не існує, та й знання ніколи зайвими не бувають. Це не той випадок, коли кажуть «горе з розуму». Швидше навпаки.

Мабуть не знайдеться жодного жителя України, який не чув би слова «пропаганда». Багато хто думає, що виникло воно зовсім недавно. Але термін «пропаганда» існує 400 років, а використовується вона тисячі років. Практика поширення наклепів, чуток відома ще в стародавньому Римі.

Створена Папою Римським у 1622 році «Конгрегація пропаганди (поширення віри)» (Congregatio de Propaganda Fide) поширювала католицьку віру в некатолицьких країнах. Згодом цей термін почали використовувати також для позначення пропаганди у світській діяльності та політичній сфері.

Перше широкомасштабне та організоване поширення пропаганди урядами пов'язане з початком Першої світової війни в 1914 році. Німецький генерал Людендорф заявляв, що британська пропаганда відіграла важливу роль у їхній поразці в 1918 році.

Між Першою і Другою світовими війнами пропаганда вийшла на ще вищий рівень. Вона поглинала всі сфери життя: культуру, освіту, політику, господарство. Яскраві приклади в цей період дієвості пропаганди — Третій Райх і Радянський Союз. Сторонньому глядачеві навіть могло здатися, що вони змагалися між собою, у кого краще вийде зомбувати своїх громадян — у Сталіна чи Гітлера.

Сьогодні пропаганду можна знайти в новинах, у матеріалах журналістів, урядових брифінгах, рекламі, розвагах, освіті, громадській діяльності. Але ще раз нагадаємо, що історично пропаганда була нейтральним описовим терміном для будь-якого матеріалу, який пропагує певні думки чи ідеології. Наприклад, пропаганда спорту та фізкультури, здорового харчування та способу життя, антинаркотична пропаганда містять позитивні меседжі. Тому пропаганду можна інтерпретувати як корисну чи шкідливу залежно від відправника повідомлення, цільової аудиторії, повідомлення та контексту.

За означенням, пропаганда — це комунікація, яка використовується для впливу на аудиторію або її переконання, часто через вибіркоче та суб'єктивне подання інформації, щоб створювати необхідне сприйняття, наприклад емоційне, а не

раціональне. Дуже важливе для розуміння, що таке пропаганда — усвідомлення того, що це навмисні та постійні спроби пропагандиста змінити ваше сприйняття, розуміння проблеми чи ситуації, маніпулювати вашими знаннями та змінити ваші дії, спрямовувати вашу поведінку до бажаного наміру.

Загалом, пропаганда в чомусь схожа на цензуру. Тільки мета досягається не шляхом заповнення людського розуму інформацією, схваленою цензурою, а, навпаки, шляхом запобігання тому, щоб люди дізналися протилежну думку.

Що відрізняє пропаганду від інших форм комунікації — то це схожість її на шахрайство, через прагнення пропагандиста змінити думку людини шляхом обману та заплутування, а не через розуміння.

Керівники пропагандистської піраміди знають, що інформація одностороння або неправдива, але це може бути невідомим для звичайних людей /«корисних ідіотів», які допомагають поширювати пропаганду.

Пропаганду іноді оцінюють на основі намірів і цілей особи чи установи, що її створила. Інколи пропаганда відкрито розкриває своє джерело та наміри. Це їй буває вигідно для виконання своїх цілей. Але здебільшого пропагандисти не розкривають свої мети. Це може підірвати або привести до протилежного результату самої пропагандистської кампанії.

Пропаганду часто можна розпізнати за словесними маркерами, використаними в її оформленні подання. Ще в 1930-х роках використовувалися різноманітні техніки пропаганди в газетах і на радіо: «обзивання» (використання принизливих ярликів), «переможець» (вираження соціальної привабливості повідомлення) або «блискучі узагальнення» (використання позитивної, але неточної мови).

У XXI ст. майже нічого не помінялося. Хіба що пропаганда стала ще витонченішою. Пропагандисти будують словосполучення та речення так, щоб подавати інформацію, підводити до певних ідей, наводячи псевдоаргументи. Використовують для своїх цілей певні значення слів і їх складових частин, словосполучення і фразеологізми, способи експресивності та конотацій, оцінних суджень і створення асоціацій у застосуванні слів. Для побудови тексту з певною метою застосовують гіперболи, епітети, риторичні запитання.

Одночасно в мовних способах застосовується психологічний вплив — навіювання, емоційність, залякування, перенесення позитивних образів на інших тощо.

Пропаганду можна порівнювати з рекламою. Особливо це яскраво проявляється в Бразилії та деяких іспаномовних країнах Південної Америки, де слово «пропаганда» зазвичай стосується «реклами». Але, на відміну від реклами, пропаганда не обмежується жорсткими часовими рамками і її складно виявити. Крім того, реклама впливає насамперед на емоції людей. Пропаганда впливає як на емоції, так, у подальшому, і на розум людей.

Способи пропаганди для послаблення ворога чи переконання власних людей завжди була частиною війни. Про це писав ще Сунь-цзи в VI ст. до н.е. «Війна — це шлях обману...Зобрази вигоду (зиск), щоб залучити ворога... Якщо ворог об'єднаний, роз'єднай його».

Засоби пропаганди змінювалися разом зі змінами технологій. У Першій світовій війні обидві сторони скидали листівки з літака тому, що таким був найкоротший шлях впливу на супротивника. Під час Другої світової війни і під час холодної війни, щоб «достукатися» до іншої сторони, використовували радіомовлення. Тепер соціальні мережі стали засобом для спроб послабити ворога та згуртувати власний народ. З розвитком інтернету та соціальних медіа з'являються нові форми сучасної пропаганди активізації сильних емоцій; спрощення інформації; звернення до надій, страхів і мрій цільової аудиторії; агресивності.

Особливо, як ми вже зазначали, пропаганда — ознака тоталітарних країн і базується на монополії державної влади на засоби медіа, повному контролі влади над

джерелами інформації, охопленні пропагандою всіх сфер життєдіяльності держави, суспільства та людини.

Пропаганда в тоталітарних країнах набуває того значення, яке сьогодні стало панівним у Росії. Це комунікація, яка використовується:

- ▶ для впливу або переконання аудиторії через представлення **фактів вибірково і не завжди об'єктивно**;
- ▶ для створення певного сприйняття подаваної інформації, **для вироблення емоційної**, а не раціональної реакції на неї;
- ▶ для поширення та навіювання поглядів, ідей та думок з метою налаштувати аудиторію та **стимулювати її реакцію в бажаному** для цілей пропаганди **напрямку**;
- ▶ для цілеспрямованого формування особливої картини світу, яке спонукає суспільство **до конкретних дій**.

Чи пропаганда і маніпуляції в медіа — синонімічні поняття?

Маніпуляції в медіа часто виступають засобом пропаганди. Це техніка цілеспрямованого викривлення інформації заради формування певного погляду, ставлення до тієї або іншої проблеми/ особи/ явища.

Як і пропаганда, це спосіб психологічного впливу, спрямований на зміну напрямку думки, діяльності людини, її ідей, поглядів тощо, але який водночас залишається непомітним для неї. Пропаганда, як і маніпуляція, цілеспрямована. Тобто йдеться не про випадкову помилку або неточність, а саме про цілеспрямовану тактику. Пропаганда і маніпуляція впливають на ставлення до певних явищ або груп людей. Наприклад, пропаганда може формувати ворожість до мігрантів, зображуючи їх як загрозу через маніпулювання інформацією.

Пропагандисти дуже часто вдаються до маніпуляцій. Мета маніпуляторів і пропагандистів — добитися від нас потрібної їм поведінки. У цьому контексті можна визначити певні кроки досягнення цього впливу. Спочатку — **посилення наявних** у свідомості людей ідей, настанов, мотивів, цінностей, норм, далі — **часткові зміни** поглядів на ті чи інші події, процеси, факти і наприкінці — **докорінна, кардинальна зміна** життєвих настанов.

Ключовий показник, за яким вимірюються успішність маніпуляцій, як і пропаганди — наша готовність до дії, а краще необхідна дія. Людина, яка стала жертвою маніпуляції, вважає, що діє на власне бажання і вибір. Але це зовсім не так — до цього бажання її вміло підвели.

Існує багато способів, методів маніпулювання. У таблиці ми узагальнили значну їх кількість, з більшістю з яких ми стикалися.

▶ Дезінформація, брехня	▶ Напівправда, замовчування небажаних фактів
▶ Перехід на особистості	▶ Створення хаосу, заплутування
▶ Багаторазове повторення	▶ Техніка «сендвіча»
▶ Застосування слоганів, простих фраз	▶ Применшення, гіперболізація негативу, позитиву
▶ Апелювання до авторитету	▶ Підміна понять
▶ Апелювання до емоцій, демонізація та дегуманізація ворога	▶ Маніпуляція цифрами
▶ «Так думає більшість»	▶ Мітологізація
	▶ Категоричність суджень
	▶ Заклик до дій

Дезінформація — це неправдива інформація, навмисно поширена з метою введення в оману людей. Термін, пов'язаний зі створенням при Державному політичному управлінні Радянського Союзу (рос. ГПУ, спадком якого був КДБ) «спеціального дезінформаційного підрозділу для проведення активних розвідувальних операцій» (що зовсім не дивує). Цей підрозділ активно діяв до і під час Другої світової війни, під час холодної війни. Тобто слово «дезінформація» має радянське походження. Згідно з Оксфордським словником, англійське слово «disinformation», перекладене з російської «дезінформації», почали використовувати в 1950-х роках.

Часто ми вживаємо слово «фейк» — синонім терміна «дезінформація».

Фейк зазвичай використовується щодо інформації, новин тощо. Це часто сфабрикована інформація, розрахована на те, що споживач навряд чи почне перевіряти факти, цифри, цитати.

Перехід на особистості — тактика нападів на опонента, завдання явної або завульованої образи, коли не можуть спростувати його аргументи. Таким способом програвшу ситуацію намагаються перетворити на «перемогу» через приниження опонента та відвернення уваги від основної теми. Це також маніпулятивне використання фраз на кшталт «як розумна людина, ви не можете суперечити твердженню ...». Як приклад, зверніть увагу на виділені червоним слова Захарової від 9 лютого 2023 року щодо Матеуша Моравецького.

09.02.2023 13:57 Рубрика: Власть

Захарова назвала "дикой ненавистью" слова премьера Польши про "экзистенциальную угрозу"

Дмитрий Кулемякин

Заявления премьер-министра Польши Матеуша Моравецкого о том, что конфликт на Украине представляет "экзистенциальную угрозу" Польше и Европе, пропитаны сильнейшей ненавистью. Такое заявление сделала официальный представитель МИД РФ Мария Захарова.

ЧИТАЙТЕ НАШ КАНАЛ В TELEGRAM
Актуальные новости о значимых событиях нашей жизни

Подписаться

"Чего в этих рассуждениях больше: глупости или подлости? И то, и другое являются частью дикой ненависти", - написала Захарова в своем канале в [Telegram](#).

Дипломат напомнила, что такая ненависть разрушает того, кто ее проявляет. По ее словам, это чувство работает на поражение того, кто ее испытывает.

<https://rg.ru/2023/02/09/zaharova-nazvala-dikoj-nenavistiu-slova-premera-polshi-pro-ekzistencialnuiu-ugrozu.html>.

Постійне, багаторазове повторення створює в головах нову дійсність, адже людина перебуває весь час під певним інформаційним «бомбардуванням». Наприклад, російські кліше з приводу війни в Україні: «Ми не нападаємо, а захищаємося», «Захід оголосив нам війну» тощо створюють враження в росіянина реальності сказаного.

Прості слогани розраховані на швидке запам'ятовування. Влучна фраза може допомогти навішуванню ярликів та стереотипів. Основна мета — зменшити когнітивний складник інформації, вразити, змусити не вдумуватись у сказане. Згадаймо лозунги Старшого брата з роману Дж. Орвелла «1984»: «Війна — це мир. Свобода — це рабство. Незнання — це сила».

Апелювання до авторитету інакше називають способом підтвердження. Ми неодноразово чули фрази на кшталт: «Учені на підставі багаторічних досліджень довели...», «Наші експерти підтвердили...», «Мій лікар порекомендував...» тощо. Водночас жодної відповідальності за помилкове повідомлення. Як зразок апелювання до авторитету — «ви не праві, бо ми [в Росії] краще знаємо, що відбувається в Україні...». Ні додати, ні відняти.

Ми вже зазначали, що емоції посідають одне з найвагоміших місць у творенні маніпуляцій і пропаганді. Особливо це притаманно в «мові ворожнечі» — висловлюванням, спрямованим на проявлення агресії, неприязні або приниження щодо людини або групи осіб, народу, нації, країни загалом за ознакою раси, релігії, статі, сексуальної орієнтації, кольору шкіри, національного походження, інвалідності (особливих потреб), релігії.

Російсько-українська війна продемонструвала тисячі, а можливо, мільйони зразків цих проявів у російських медіа, соціальних мережах. Основна мета цих меседжів — дегуманізувати українців, перетворити на монстрів. Тоді, за задумом пропаганди, їх легше буде сприймати як ворогів, з усіма наслідками.

Відомий американський журналіст Ларрі Кінг якось сказав цікаву фразу: «Чи відомо вам, що зі ста відсотків рішень, які ви ухвалюєте, лише десята частина реально належить вам? Решта — це результат впливу інших людей». Неабияку роль у цьому відіграє маніпулятивна думка про належність до більшості, причетність до величчя, пов'язаної з цією більшістю. Ось яскравий приклад такої маніпуляції. «Росіяни мають вроджене почуття гордості за свою країну... Більшість росіян відчуває глибокі почуття до своєї країни. Чи то політики, які стоять на сцені, спортсмени, які виступають на міжнародних змаганнях, чи таксисты, які роз'їжджають вулицями, — усі вони захоплено розповідатимуть про свою країну. На думку іноземців, росіяни, здається, мають вроджене почуття гордості за величчя Батьківщини... За даними Всеросійського центру вивчення громадської думки, у 2018 році частка росіян, які вважають себе патріотами країни, становила 92 %. Це набагато вище, ніж у багатьох інших країнах» (<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:2nyi8uN9EWoJ:https://inosmi.ru/20210206/249037412.html&cd=3&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>).

Пропаганда може ґрунтуватися частково на правдивій інформації, але її змішування з неправдивою інформацією призводить до фактичного обману людей.

Яскравий приклад мітотворчості в пропаганді — відновлення сталінізму на рівні маніпуляцій про справедливість, суспільний порядок, безпеку тощо.

Щодо маніпуляції цифрами.

12 жовтня 2022 року Генасамблея ООН засудила так звані референдуми, які Росія влаштувала на тимчасово окупованих українських територіях. Резолюцію підтримали 149 зі 193 членів Генасамблеї, 5 держав проголосували проти, а ще 35 утрималися від голосування. Ось як це обіграли на одному з російських телеграм-каналів, вказавши про 3 млрд населення, що утрималося.

Але на засіданнях Генасамблеї голосують **представники** країн, які представляють не стільки волю народу, скільки позицію керівної партії, політичної сили і не проводять жодного опитування серед населення. Ось така безграмотна маніпуляція.

12:57, 8 мая 2022 Россия

Историк заявил об угрозе Европе от украинских беженцев

Историк заявил о необходимости помнить День Победы

Научный директор Российского военно-исторического общества Михаил Мягков в программе «Дайте сказать» заявил, что среди украинских беженцев в Европе могут быть нацисты. И этот факт может представлять опасность для европейцев.

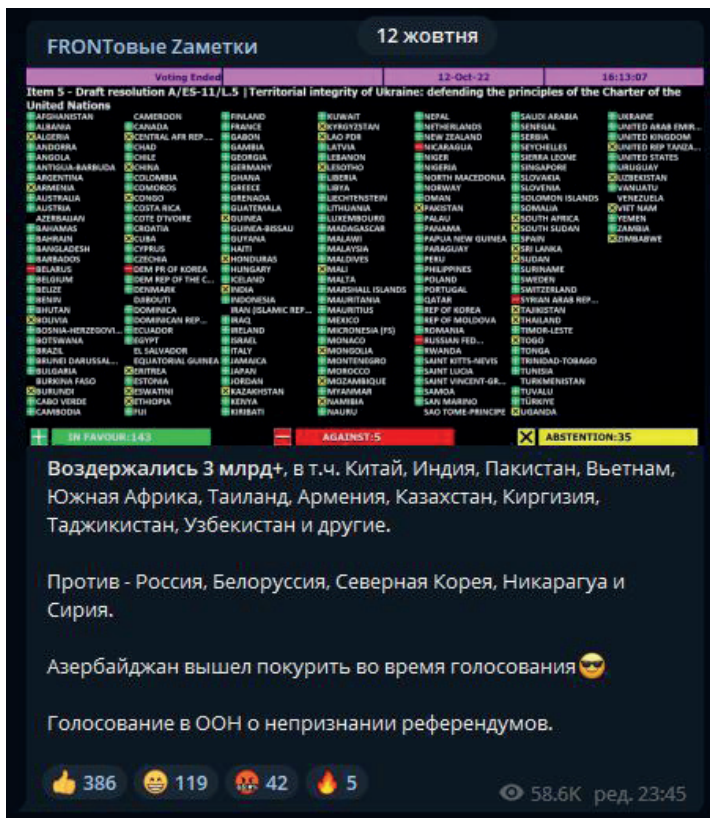
«Европейцы думают сегодня: "Ну что там, вот к нам едут эти украинцы... — в том числе, видимо, и укронацики туда едут. — Что такого?" Но ведь они и там будут наводить свои порядки. Они не знают, какого зверя они породили», — цитирует его слова «Лайф».

Фото: Guglielmo Mangiapane / Reuters

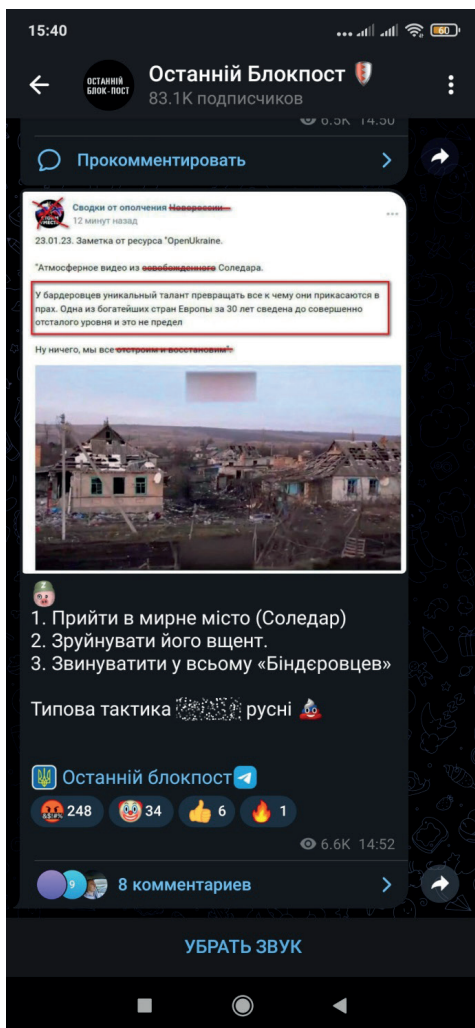
<https://lenta.ru/news/2022/05/08/europa/>.

https://www.kyivpost.com/wp-content/uploads/2018/12/000_1BR42W.jpg.

<https://incentre.zp.ua/manipulyacziya-yak-rosiyany-grayut-czyframy-shhodo-pryjnyatoyi-oon-rezolyucziyi-pro-referendumy/>

Яскравий зразок підміни понять — ось цей приклад із російського телеграм-каналу і збережений в українському.

Вище ми визначали риси тоталітарної пропаганди, які стосуються і Росії. Ось лише деякі факти. У 2012 році державним органам Росії дозволено блокувати веб-сайти без рішення суду. Заблоковано понад більше 120 тисяч сайтів та понад 4,5 млн вебсторінок. У 2013 році запроваджується штраф або термін до 3-х років в'язниці за «публічні дії, що виражають явну неповагу до суспільства та вчинені з метою образити релігійні почуття вірян».

Публічні заклики до дій, що загрожують територіальній цілісності РФ, згідно з поправками до Кримінального кодексу Росії, — 5 років позбавлення волі.

Російська пропаганда захопила всі канали інформації, розповсюджуючи інформацію через них. Це створює враження переконливості інформації, що заслуговує на увагу. Крім того, російська пропаганда оперативна, безперервна та циклічна. Особливо це стосується інтернет-тролів та ботоферм у соціальних мережах. Вона не прагне висвітлювати об'єктивну реальність. Російським пропагандистам не потрібен час для перевірки фактів, вони їх просто не перевіряють або створюють самі, поширюючи власну інтерпретацію подій. Це дає змогу їм бути надзвичайно спритними і бути першими у висвітленні «новин»-дезінформації. Після чого вони знов і знов повторюють її. Це робиться з певною метою — перше враження дуже стійке, а постійне прокручування того чи іншого твердження підвищує шанси його сприйняття як правдивого.

Якщо людині те чи інше повідомлення чи аргумент уже знайомі (він, наприклад, уже бачив чи чув це раніше), то сприйняття інформації менш критичне і відрізнити слабкі аргументи від сильних стає складніше.

Російська пропаганда не прагне висвітлювати об'єктивну реальність, часто вигадує власні джерела, а терміном «фейк» означає будь-яку інформацію, яка в Росії суперечить владній (вигаданій/цензурованій) інформації. Зрозуміло, що за таких умов системи медіаосвіти/критичного мислення в Росії нема. І, навіть більше, вона дуже шкідлива для російської влади.

Російська пропаганда не прагне послідовно подавати інформацію. Якщо інформаційна брехня стає очевидною чи з'являється недовіра до тієї чи іншої брехливої інтерпретації подій, пропагандисти просто знімають такі версії та пропонують нові (і зовсім не обов'язково вірогідніші) трактування. Наявність великої кількості різноманітних аргументів з безлічі джерел дуже переконлива.

І наприкінці про вельми важливу рису. Російська пропаганда розмиває довіру до будь-якої інформації. Адже завдання пропагандистів не в тому, щоб змусити споживача повірити тому чи іншому повідомленню, а часто створити ефект недовіри до будь-якої інформації. Наприклад, ми знаємо, що правда — це умовно «Факт 1». Завдання російської пропаганди, щоб ми повірили, що правда — це «Факт 2», а не «Факт 1». Але якщо споживач не повірив «Фактові 2», то наступним кроком може бути створення «Факту 3» з метою розвінчання як «Факту 1», так і «Факту 2». Це теж прийнятно для влади.

Наприклад, росіянинові (через соціальні медіа) стає відомо про справжні злочини російських військових в Ірпені, Бучі. Але російська пропаганда називає ці вбивства фейком. Звичайний телевізорозалежний росіянин просто владає у відчай. Він не прагне остаточно розібратися і каже, що «ми

всієї правди ніколи не дізнаємося», «ніхто не знає всієї правди», «час покаже, хто мав рацію», «історія все розставить по своїх місцях» і ось знамените «не всё так однозначно». А далі самоосувається від аналізу. І від того російська влада теж виграє.

Чому так відбувається? Чому в епоху цифрового суспільства люди не прагнуть використовувати його здобутки? Початок XXI ст. фахівці називають «епохою постправди» (post-truth).

Оксфордський словник з постправдою пов'язує обставини, дії та мислення, «за яких об'єктивні факти менш впливові у формуванні громадської думки, ніж заклики до емоцій і особистих переконань». Постправда опирається на почуття та власні переконання, що не спираються на реальні факти. Водночас об'єктивна істина не фальсифікується чи піддається сумнівові, а просто відсувається або «відходить на другий план».

Це знають пропагандисти. Істина стає неважливою. Люди часто не здатні протистояти інформаційному потокові й охоче вірять придуманим сумнівним повідомленням.

Це відбувається через те, що брехня, плітки і чутки поширюються великою кількістю і з надзвичайною швидкістю. Брехня, яку поширюють, може дуже швидко підмінити правду. Як не згадати афоризм В. Черчилля, що «Брехня встигає обійти пів світу, поки правда одягає штани».

Отже, поява концепції постправди, на початку XXI ст. обумовлена двома чинниками:

1. Усе більше людей, які користуються інформаційно-комунікаційними технологіями вже не лише споживачі медіа, а й стають виробниками медіа. Але етичні правила подання інформації їм невідомі. Зрозуміло, що вони їх і не дотримуються.
2. Потік інформації приводить до втрати авторитету наявних життєвих орієнтирів, стандартів поведінки, поваги до ідеологічних концепцій. Значну роль у цьому відіграють і медіаманіпуляції.

Ці два фактори часто пов'язані між собою. Технології дають людям нові та розширені можливості. Але зростання нових технологій ще більше розмиває межі між «реальністю» та «правдою». Таке трактування насправді — парадоксальний прояв сучасного цифрового суспільства, у якому цінність факту поступається почуттям та настроям людей.

Співвідношення медійного змісту і особистих переконань — основне питання в розумінні «постправди». Медіа охоплює факти та їх інтерпретації. Але факти можуть виявитися менш впливовими, ніж звернення до особистих переконань, емоцій. Під дією постійного «бомбардування» необхідною інформацією окремі факти мають меншу переконливу силу, ніж готові пропагандистські інтерпретації, що пропонують уже готову картину світу. Яка до того ще й збігається з уже наявними особистими переконаннями. Факти, які не вписуються в цей світогляд, споживач ігнорує або відкидає. Ця тенденція особливо характерна для недемократичних суспільств, де нема конкуренції ідеологій, світоглядів, і приклад такого суспільства — сучасна Росія.

Дивлячись на російські телевізійні новини після захоплення Криму у 2014 році американська журналістка Марія Ліпмен помітила: що екстремальнішими та надуманішими стають заяви, виступи учасників у різних телепрограмах, то більше зростає їхня аудиторія. «Російські глядачі налаштувалися на шоу в пошуках не правди, а емоційного задоволення». Глядачі хотіли вірити дико спотвореним історіям, які підтверджували «національну гордість і почуття виправдання».

З початком 24 лютого 2022 року повномасштабної російсько-української війни загального розповсюдження набув ще одне поняття — інформаційно-психологічні операції (ІПСО). Часто синонімами цього поняття можна почути «інформаційна війна», «психологічна війна».

За означенням НАТО, «Інформаційна війна — це операція, яка проводиться з метою отримання інформаційної переваги над супротивником» (https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/5/pdf/2005-deeportal4-information-warfare.pdf).

Психологічною війною вважається будь-яка дія, що практикується переважно психологічними методами з метою викликати заплановану психологічну реакцію в інших людей (https://en.wikipedia.org/wiki/Psychological_warfare).

Тобто ІПСО — це операції з передавання вибраної інформації, щоб вплинути на емоції, мотиви й об'єктивні міркування, на поведінку урядів, організацій, груп та окремих осіб.

Інформаційно-психологічні операції передбачають використання та управління інформаційно-комунікаційними технологіями для досягнення конкурентної переваги над супротивником. Це маніпулювання інформацією, якій довіряє ціль/об'єкт, без її відома, щоб ціль ухвалювала рішення в інтересах того, хто проводить ІПСО. Головна мета — це дестабілізація суспільного життя супротивника, що забезпечить проведення економічних, політичних, військових дій.

В інформаційно-психологічних війнах і окремих операціях також відбувається інформаційне протиборство у сфері історії, культури. Це і встановлення сторонніх настанов, і вироблення певних стереотипів поведінки, і формування змін у потрібному напрямку в настроях населення, схилиючи його, наприклад, до колаборації.

Способи, які тут використовуються, різноманітні: від розповсюдження чуток, пропагандистських повідомлень, матеріалів через медіа до проведення зібрань і захоплення заручників.

І, насамкінець, наведемо цитату сучасного французького філософа Жака Елюля: «Пропаганда має на меті не піднести людину, а змусити її служити». Але, за словами Президента В. Зеленського, «На деякий час пропаганда здатна заглушити правду. Але не здатна перемогти остаточно».

МЕТОДИЧНІ ВПРАВИ

1. Історик Тімоті Снайдер писав про постправду та штурм Капітолію Сполучених Штатів у 2021 році. Чи можна його вислів віднести до російської пропаганди? Чому варто протистояти явищу постправди?

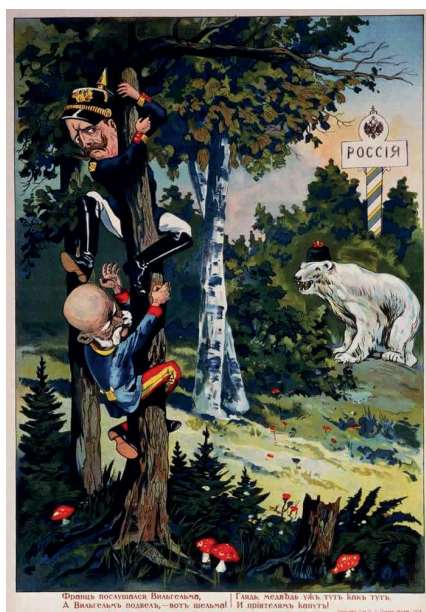
«Постправда — це дофашизм... Коли ми відмовляємося від правди, ми віддаємо владу тим, хто має багатство й харизму, щоб створити видовище на її місці. Без згоди щодо деяких базових фактів громадяни не можуть сформувати громадянське суспільство, яке б дало змогу їм захистити себе. Якщо ми втрачаємо інституції, які виробляють факти, які мають стосунок до нас, тоді ми схильні грузнути в привабливих абстракціях і вигадках... Постправда зношує верховенство права та створює режим мітів» (<https://en.wikipedia.org/wiki/Post-truth>).

2. Як ця італійська поштова марка 1922 року відбиває початкове значення терміна «пропаганда»? Зверніть увагу на портрети і герби в кутках марки.

<https://www.ibolli.it/php/em-italia-143-Ges%C3%B9%20invia%20gli%20Apostoli%20a%20predicare%20il%20Vangelo,%20effigie%20di%20san%20Francesco%20Saverio.php>

3. Чи можна назвати ці малюнки пропагандистськими? Які меседжі в них закладені? Що спільного в цих малюнках, створених із різницею в 100 років?

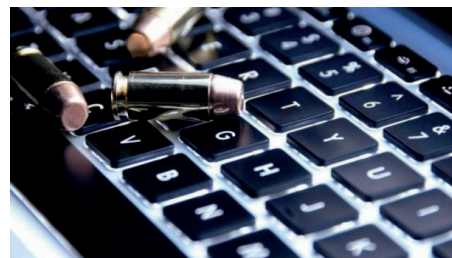

Російський малюнок Першої світової війни
(<https://tipolog.livejournal.com/47080.html>)

Російський малюнок (2016 рік)
(<https://gosnovosti.com/2016/10/bild-rossiya-oskorbljaet-zapad-kartinkami/>).

4. Прочитайте наведені висловлювання. Які думки ці цитати викликають у вас? Чи погоджуєтеся ви з ними? Чи можна застосувати ці висловлювання до ситуації в сучасній Росії?
1. «Ненависть, голод і гордість — кращі важелі пропаганди, ніж любов чи неупередженість». *Жак Елюль (1962 р.)*
 2. «Будь-яка ефективна пропаганда повинна бути обмежена кількома пунктами і мусить твердити про них у гаслах, доки останній член громадськості не зрозуміє». *Йозеф Геббельс (1930-ті роки)*
 3. «...народ завжди можна підкорити велінню лідерів. Це легко. Все, що вам потрібно зробити, це сказати їм, що на них нападають, і засудити пацифістів за брак патріотизму та нараження країни на більшу небезпеку». *Герман Герінг (1945 р. на Нюрнберзькому процесі)*
 4. «...у примітивній простоті свого розуму вони легше стають жертвами великої брехні, ніж маленької брехні, бо вони самі часто говорять дрібну брехню в дрібницях, але соромляться вдатися до масштабної брехні. Їм ніколи не спало б на думку вигадувати колосальну неправду, і вони не повірили б, що інші можуть мати нахабство так ганебно спотворювати правду». *Адольф Гітлер («Майн кампф», 1925 р.)*
 5. «Мета пропагандиста полягає в тому, щоб змусити одну групу людей забути, що деякі інші групи людей — люди». *Олдос Гакслі (1937 р.)*
 6. «Доти, поки громадськістю можна маніпулювати шляхом введення в оману, апелюючи до невігластва та упередженості, громадськість сама винна, якщо "обізнані" використовують сумнівні методи». *Еверетт Дін Мартін (1929 р.)*
5. Якою загальною темою пов'язані подані нижче візуальні зображення? Чи можна розставити в певній послідовності подані зображення для створення вашої логічної розповіді? Придумайте заголовки до кожного зображення.

6. На сайті BBC у розділі «Наші редакційні цінності» написано: «Ми несемо особливу відповідальність перед дітьми та молоддю та маємо зберегти їхнє право висловлюватися та бути почутими. Якщо вони роблять внесок у нашу продукцію або беруть участь у нашій продукції, ми повинні вжити належних заходів, щоб забезпечити захист їхньої гідності, фізичного та емоційного добробуту».

Порівняйте це з висловом 1929 року Е. Д. Мартіна, американського міністра, журналіста, викладача, філософа: «Вихователь націлений на повільний процес розвитку, а пропагандист — на швидкий результат. Вихователь намагається сказати людям, як думати, а пропагандист — що думати. Вихователь прагне розвивати індивідуальну відповідальність, а пропагандист — масовість. Вихователь прагне мислення, а пропагандист — дії. Вихователь не досягне успіху, якщо не досягне відкритих поглядів; пропагандист — якщо не досягне обмеження інтелекту».

У чому спорідненість цих висловів? Чи можна сказати, що пропаганда для дітей небезпечніша, ніж для дорослих? (<https://www.bbc.com/editorialguidelines/guidelines/editorial-standards/#oureditorialvalues>, <https://en.wikiquote.org/wiki/Propaganda>)

Декодування наративів російської пропаганди (посібників для вчителів історії)

ГЛАВА 1. ПРО КИЇВСЬКУ ДЕРЖАВУ І РУСЬ

В одному з документів Національного інституту стратегічних досліджень у 2015 році з'явилась аналітична записка «Інтерпретації історії у політиці Російської Федерації як загроза національній безпеці України». Там, зокрема, зазначалося, що історична політика російської влади спрямована на вироблення і закріплення в суспільній свідомості концепції, в якій держава постає як основний сенс російської історичної традиції, а єдиний спадкоємець Київської Русі — середньовічна Росія. У 2013 році Путін чітко проголосив, що Київська Русь і Росія — це тотожні поняття. Автори записки зазначали, що Україна проводячи відмінну від Росії політику, підриває легітимацію Росії як тисячолітньої держави, Росія втрачає історичну підставу.

Російські медіа, всі як одне, почали просувати ідею величчя російської історії, маніпулювати історичними фактами, привласнюючи першість у державотворчих процесах. Пропаганда ставала альфою і омегою історичних меседжів.

У травні 2017 році Володимир Путін відвідав Францію. Під час пресконференції з президентом Франції Еммануелем Макроном Путін, апелюючи до історії, «згадав», які глибокі коріння мають стосунки між Росією та Францією: «Ви знаєте про російську (в оригіналі — русскую) Анну, королеву Франції, молодшу дочку нашого великого князя Ярослава Мудрого. Вона була дружиною Генріха Першого і внесла істотний внесок у розвиток Франції як засновниця двох, як мінімум, європейських династій — Бурбонів і Валуа».

Ця ідея набула згодом широкого розповсюдження в російських медіа, серед верхівки російського політикуму. Ось лише один з скриншотів того часу.

Але треба віддати належне президентові Франції. Він цю ідею, про «російську князівну», не підтримав і під час відвідування П. Порошенком Франції через кілька місяців на пресконференції сказав: «Ви знаєте, що в нас дуже давні історичні стосунки між нашими країнами. І я хочу нагадати, що Президент України поїде відвідати місце, де похована **Анна Київська**, яка була королевою франків і це дуже важливо в контексті нашої тисячолітньої спільної історії».

То виходить, що Путін просто помилився, назвавши князя Ярослава «нашим», а Анну — росіяночку. Чи зробив це навмисне? Мабуть, навмисне. Виходячи з того, що він писав згодом.

Сьогодні нам вже зрозуміло, що так підводилась основа для повномасштабної війни. Адже тут, в Україні, «Русская земля», «Русские святыни», «общие предки», «Киев — мать городов русских», «русские, украинцы, белорусы — триединый народ».

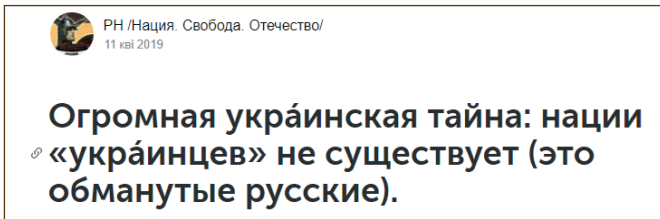
За рік до того, 2016-го, в центрі Москви помпезно відкрито 24-метровий пам'ятник князеві Володимирі. Путін уже тоді говорив і про моральні ціннісні засади, про величчя і зміцнення могутності, символ єдності всіх народів, батьком яких був князь Володимир, духовний засновник держави Російської, про протистояння «сучасним

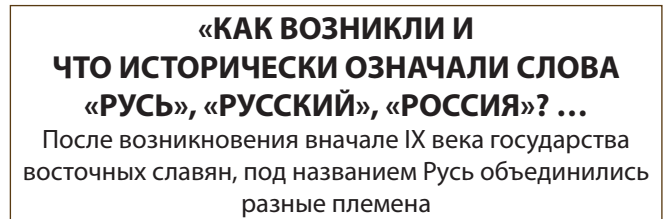
викликам та загрозам, спираючись на духовні завіти, на неоцінні традиції єдності та згоди, йти вперед, забезпечуючи наступність нашої тисячолітньої історії».

Так нахабно переписувати історію — це ще треба вміти...

Після цього ідеї російського шовінізму вийшли з берегів. З'явилися сотні і тисячі блогів, нарисів, історичних есе.

(<https://vk.com/@-15667008-net-takoi-nacii-kak-ukraincy>)

(<https://www.culture.ru/s/vopros/rossiya/>)

Словам Путіна, сказаним у 2019 році, «Впевнений, що глибоке коріння нашої спільної історії, культури і віри візьме гору над будь-якою політичною піною сьогодення» ми не надавали вагомому значення (<https://regnum.ru/news/polit/2593339.html>).

Про які виклики він тоді говорив, стало зрозуміло у 2021 році, коли з'явилася стаття «Про історичну єдність росіян та українців». Цей опус акумулював усі псевдоісторичні наративи російської і радянської історіографії.

Не дивно, що шкільні підручники з історії відтворюють ці ідеї. У надрукованому 2021 року підручнику для 6 класу під редакцією Володимира Медінського (2011–2020 — міністр культури РФ, з 2020 — помічник Путіна) вже в передмові сказано, що учень познайомиться «з історією становлення держави Русь, дізнається про долю Русі в епоху політичної роздробленості, розглянете етапи об'єднання російських земель навколо Москви та створення єдиної держави». Ось така відверта маніпуляція поєднує Русь і російські землі зі столицею Московою, головний меседж: Русь і Росія — це одне й теж. І тоді стає зрозуміло, чому історія Росії починає вивчатись у школі з періодів і територій, аж ніяк не пов'язаних із сучасною Росією.

Це відтворює ту ідею, яку проголосив Путін у своїй статті: «І росіяни, і українці, і білоруси — спадкоємці Давньої Русі, яка була найбільшою державою Європи. Слов'янські та інші племена на величезному просторі — від Ладоги, Новгороду, Пскова до Києва і Чернігова — були об'єднані однією мовою (тепер ми називаємо її давньоруською), господарськими зв'язками, владою династії князів Рюриковичів...». «Історія розпорядилася так, що центром возз'єднання, який продовжив традицію давньоруської державності, стала Москва».

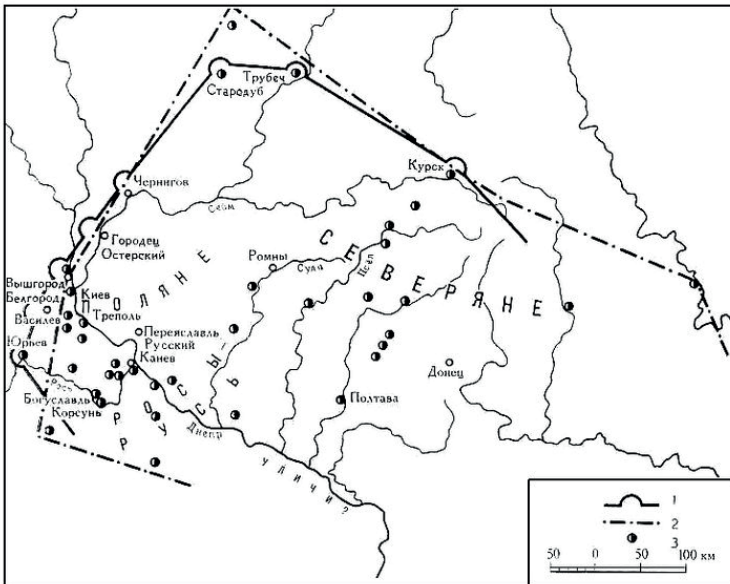
Але чи справді це так? Спробуємо розібратися з допомогою українських істориків, мовознавців.

Для початку повернемося до Анни Київської, як її назвав президент Е. Макрон. Путін назвав її російською, що неправда. Як донька Ярослава Мудрого, вона народилася на території Русі — трикутник Київ — Чернігів — Переяслав. До того ж Москва була заснована близько 1147 року, а Велике князівство Московське з'явилося після 1263 року — то далеко після смерті Анни Ярославни (1075 рік). Навіть на картах радянських істориків Бориса Рибаківа, Арсенія Насонова, Петра Толочка це зображено саме так.

За словами українського вченого Григорія Півторака «Руссю споконвічно називали сучасну територію України, а прикметник «руський» вживався як самоназивання українців». І з цим важко не погодитись.

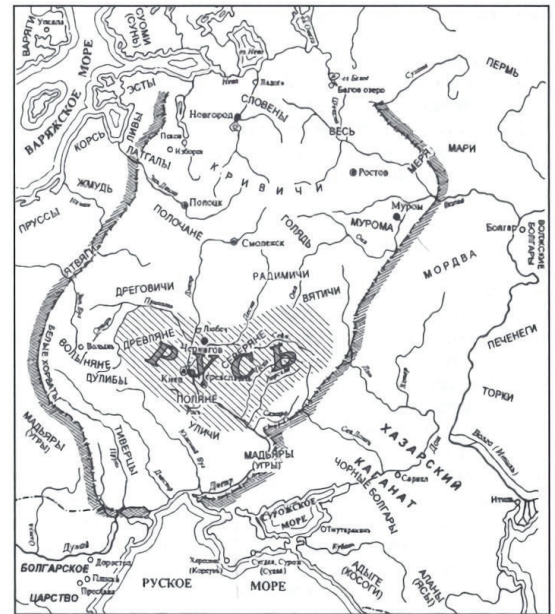
Ярослав Грицак також зазначає, що сучасна Росія і стара Русь — це два різні поняття. Говорити, що Росія — пряма спадкоємиця Русі, — це так само, як казати, що Румунія (Romania) — спадкоємиця Риму. Якщо Румунія — спадкоємиця Стародавнього Риму, то що ж тоді робити з Італією?

Ще один фактор, пов'язаний з цим, церковний. В XI ст. з'явилася руська православна церква, голова якої дістав титул «митрополита Київського і всія Русі». Окрім

Русская земля (в узком смысле слова)

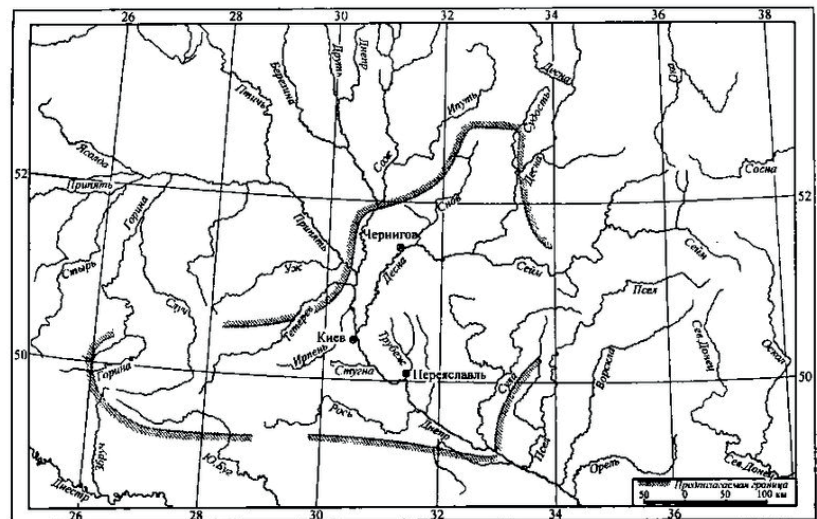
1 — по историческим данным XII в.; 2 — по археологическим материалам VI—VII вв.; 3 — важнейшие места находок вещей VI—VII вв.

Восточные славяне и Русь накануне образования государства.

етнічного й політичного, термін «Русь» набув ще й церковного значення. У 1299 р. вселенський патріарх наказав київському митрополитові Максиму, грекові за походженням, перебраться на Суздальщину, що був улусом Золотої Орди. До речі, хан поставився до цього факту дуже прихильно.

Переселившись на Залісся (так називалася ця територія), київські митрополити і там називалися «руськими», зберігаючи свій титул. У 1303 р. після утворення Галицько-Волинської церковної митрополії ухвалено називати тодішні Київське і Галицько-Волинське князівства Мікро (Малою) Росією за доміантним коренем «рос», що стосувався народів, які проживали тут. Спочатку і титул «всія Русі», і назви *Мала Росія* та *Велика Росія* вживалися лише в церковній практиці.

Реконструкция территории «Русской земли» IX в.

У сфері нецерковній протягом X–XIII ст. Руссю вважалася лише Наддніпрянська Русь. У «Повісті временних літ», яку згадує Путін у своїй статті «Русь» не асоціюється з жодним російським сучасним містом — Новгородом, Псковом, Полоцьком, Володимиром-на-Клязьмі, Рязанню, Суздалем тощо. Ось приклади: «...поиде Дюрги с Ростовци и съ Суждалци и съ всеми дѣтьми в Русь», «Изяславъ да дары Ростиславу, что отъ Рускыи землѣ и отъ всихъ царьскихъ земель, а Ростиславъ да дары Изяславу что отъ Верхнихъ землѣ и отъ Варягъ», «Иде архепископъ новгородьскыи Нифонтъ въ Русь», «Приде князь Всеволодичъ Стѣславъ . С Новгородци и с Половци с поганьыми и с Черниговци . на Всеволода Юргевича (в Суздаль)».

Щодо терміна «Київська Русь». Його нема в історичних джерелах — це й зрозуміло, адже його придумали історики. На сьогодні, за словами Кирила Галушка, «для України немає особливого значення «Київська» Русь чи не «Київська». Вона все одно перебуває в Києві».

Лише в 1238 році, після монгольської навали у «Слові про погибель руської землі по смерті великого князя Ярослава» вперше слово «Русь» застосовується до території

сучасної Росії (через 173 роки після смерті Анни Ярославни (Київської!) в релігійно-му контексті: «О світло світла і красно прекрасна земле Руська!.. Усім еси сповнена, земле Руська, о правовірна віро християнська!»).

Титул великого князя «всія Русі» московський князь Іван Калита дістав від золотоординського хана Узбека в 1328 р. А останній галицький князь Юрій II (помер 1340 р.) як справжній спадкоємець Русько-Київської держави, на виконання волі вселенського патріарха в грамоті 1331 року почав формулою: «Ми, Юрій, з Божої ласки природжений князь усея Маляя Росії...». Також відомі й інші його титули «Юрій Божою ласкою князь Руси», «Юрій Божою ласкою князь Руси, Галичини та Володимирщини», «Божою ласкою Король Русі».

У XV–XVII ст. книжники й високі церковні ієрархи стали вживати термін «Росія», плутаючи його з назвою «Русь». Це не дивно. Термін «Росія» — це перекладене кирилицею грецьке написання слова Русь — «Ρωσία». В офіційних документах застосовуються титули: «Митрополит Київського престолу и всея Росіи» (митрополит Мисаїл, 1476 р.), «митрополит Києвський, Галицький и всея Росіи» (митрополит Іпатій Потій, 1605 р.). Назва «російський» або «роський» народ підкреслювала національну відмінність від московських «русских».

У самій Московщині (князівстві, а потім і царстві) терміни «Росія», «Россія» на позначення країни почали вживати лише в XVI ст. Назва «Россія» вперше згадується в московській грамоті 1517 р., а в надрукованому 1577 р. у Московській Слободі «Псалтирі» вперше вжито назву «Великія Росіи».

Як бачимо, термін «Росія» лише невеликою часткою стосується «Київської держави» (термін українських шкільних програм з історії), «Київської Русі», «Русі». Між Руссю і Росією існує зв'язок, але дуже непрямий, дуже опосередкований. І не можна доводити цей зв'язок до абсолюту, як робить це кремлівська пропаганда.

За словами Я. Грицака, «Русь» — це назва, яка прийшла до української території ззовні. Це назва, якою називали себе варязькі князі, які прийшли сюди і встановили свою владу. «Казати, що «Русь» була російською державою — це значить не знати або не розуміти історії. «Русь» — це була передусім політична еліта скандинавського походження».

З вищесказаного виникає питання: «Якщо частку «руської» спадщини мають не лише росіяни, українці чи білоруси, але й поляки, литовці і навіть шведи, то чи значить це, що вони теж мають належати до Росії?».

Український історик Леонід Залізник також має рацію відзначаючи, що «права Москви на історичну та культурну спадщину княжого Києва не більші і не менші, ніж права Мадриду, Лісабону, Парижу та Бухаресту на історію та культуру латинського Риму».

Ще один міт про який варто сказати, виходячи з речень Путіна в згадуваній статті «Про історичну єдність росіян та українців»: «Північно-Східна Русь потрапила в ординську залежність, але зберегла обмежений суверенітет. Південні та західні руські землі здебільшого увійшли до складу Великого князівства Литовського, яке, хоча звернути на це увагу, в історичних документах називалося Великим князівством Литовським і Руським». Одразу виправимо президента, бо повна назва «Велике князівство Литовське, Руське, Жемайтійське та ін.». Про це, навіть, у вікіпедії написано.

Ця думка про існування кількох Русей простежується і в шкільних російських підручниках, що не дивно. У вже згаданому підручнику з історії Росії для 6 класу це чітко помітно в запитаннях і завданнях: «Чим відрізнялося становище міського населення в Північно-Східній і Південній Русі» (с.108), «Чому в землях Північно-Східної Русі виникла сильна князівська влада» (с.114), «Розкажіть про похід Батия на Північно-Східну і Південну Русь» (с.162).

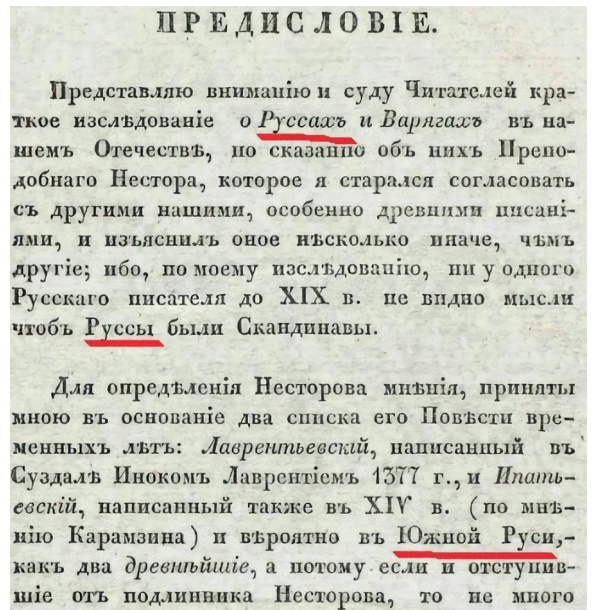
Ми вже зазначали, що ніколи не існувало жодної іншої Русі, крім ореолу Київ — Чернігів — Переяслав. Термінами «Северо-Восточная Русь», «Новгородская Русь», «Московська Русь» тощо нас хочуть ввести в оману. Це на додачу до того, що Росія, намагаючись впровадити вигаданий термін «Древнерусское государство», тим самим завуальовує справжнє поняття Русь.

Термін «Південна Русь» уперше використав аж у 1837 році історик Михайло Максимович, створивши прецедент наявності інших Русей.

Лише з XIII ст. починається перетягування на себе окремими землями терміна «Русь». У Київському літописі це Переяслав та Чернігів, у Галицько-Волинському — Галичина (майбутнє Королівство Руське), в описі повстання 1327 року у Твері північні літописці згадують «усю Руську землю» лише до Північно-Східної Русі. У Хроніці Литовській і Жмойтській під 1256 і 1263 роками «країни руські» охоплюють терени від Вільно до витоків Німану, а в тій же Хроніці під 1332 роком ідеться вже про «всі країни руські» з Поділлям.

Отже, мова йде не про етнічний принцип, а швидше про територіальний. Жодної реальної єдності територій, про яку писали залежні від правителів літописці, ніколи не існувало. Підтверджує це і рішення Любецького з'їзду князів 1097 року, за яким кожен князь має держати «отчину» свою. Хоча йшлося про успадкування земельних володінь, а значить і влади на цих територіях, але аж ніяк не сприяло усвідомленню «знаттю і простими людьми» (за Путніним) усієї Русі як «спільної батьківщини».

Сучасні згадки псевдоісториків про центри в Ладозі, Новгороді, Києві, Суздалі, Володимирі, Москві тощо робиться лише з метою розмити єдиний центр Русі в Києві.

ГЛАВА 2. ПРО РЮРИКА

Рюрик у становленні ідеї «великої Росії» займає одне з найважливіших місць. Посилання на Рюрика як реальну людину починається ще зі школи. Ось так про це пишеться в підручнику: «У цій ролі й утвердився, мабуть, Рюрик, нащадки якого створили династію князів Рюриковичів, що правили на Русі до кінця XVI ст.», «Після смерті братів Рюрик князував один». «Повість временних літ» повідомляє, що у 879 р. Рюрик помер, залишивши малолітнього сина Ігоря. Правити став родич Рюрика Олег». Біографія Рюрика подається як dokonаний факт.

Але є одне але. Рюрик — легендарний князь. Ніде, крім «Повісті временних літ», про Рюрика не згадується. Жодне європейське, арабське чи будь-яке інше першоджерело про нього не пише. У науковому виданні «Енциклопедія історії України» сказано «за наявної джерельної бази біографія Рюрика вкрай темна». Серед науковців Європи немає єдиної думки щодо реальності цієї постаті. Але вона є в Путіна: «Слов'янські та інші племена на величезному просторі — від Ладogi, Новгородa, Пскова до Києва і Чернігова — були об'єднані однією мовою (тепер ми називаємо її давньо-руською), господарськими зв'язками, владою династії князів Рюриковичів».

Навіть якби Рюрик справді існував і сидів у Ладозі й Новгороді, то права на нього в російській історії не може бути. Тому що навіть у легенді, Рюрик був скандинав. Є гіпотеза, за якою Рюрик походить із Дорестада (Ютландія, що в Данії). І перебував він у місті Ладозі, завойованому вікінгами і перетвореному у факторію — торгово-ремісничий центр, а Новгородa, згідно з російською археологією, в ті роки ще не існувало. Новгород заснований щонайраніше в 930-х роках. Рюрик, за легендою, помер у 870-х роках.

Тобто «Рюрикове» городище, яке мітиться за два кілометри від Новгородa, через річку, жодним чином не пов'язане ні з Новгородом, ні з Рюриком (Рюриковим це городище назвали лише в XIX ст.), ні з Росією (ну хіба що тим, що Росія колись завойовала ці території).

До речі, у скандинавських мовах не існує навіть окремого прикметника, який би позначав добу як «руську», не «російську». В обох випадках застосовують «russisk» (норвезькою) чи «rysk» (шведською).

ГЛАВА 3. А ТЕПЕР ПРО МОВУ

Ми вже зазначали, що не відомий жоден документ, що доводив би усвідомлення широкими народними масами Русі як «спільного простору». Адже поняття спільної батьківщини виникає лише в XIX ст. Якби ми в XIX ст. спитали мешканців Центральної України, хто вони, вони відповідали б: «ми руські», на Чернігівщині могли відповісти — «литвини». А коли б їх спитали: «Це ті, що й росіяни?», то вони нам відповіли б: «Які ми москалі? Ми не москалі».

В XI–XIII ст. люди ідентифікували себе за місцевим територіальним фактором. Що об'єднувало цих людей? Це поширення християнства. Адже мови півночі й півдня Київської держави, попри схожість діалектів також сильно різнилися.

Звернемося до одного з провідних мовознавців Ю. Шевельова, який наводить хронологію етапів формування української мови.

1 етап. Відхід у VI–VII ст. від праслов'янської спадщини. Початок творення киево-поліського та галицько-подільського говіркових регіонів.

2 етап. Можливо, взаємодія цих говірок на території Південної Волині.

3 етап. Політична і мовна експансія Києва на захід і північ.

4 етап. До середини XIII ст. втрата степу (печеніги, половці, татари), пізніше агресія Криму і спустошення південно-, східно- і центрально-українських земель.

5. XVI ст., реконкіста, змішування говірок на південь і схід від Києва, творення на козацьких землях синтетичних південно-східних говірок і тим самим осередку української мови в сучасному розумінні слова.

«...справжня, «жива» українська мова ніколи не була «давньоруська», ніколи не була «спільноруська», ніколи не була тотожна з російською, не була предком, чи нащадком, чи відгалуженням російської мови. Вона поставала й постала з праслов'янської, формуючись від VI до XVI ст., і найкращий учений не визначить дня її народження». Краще не скажеш.

Деякі вчені за примітними для української мови рисами словозмін й значною кількістю специфічних українських фонетичних особливостей, які помітні в писемних джерелах Київської держави, говорять про виникнення вже в XI–XII ст. ранньої української мови. Це відображено вже в найдавніших конфесійних і світських пам'ятках ([Ізборник 1073 р.](#), [Ізборник 1076 р.](#), Архангельське Євангеліє 1072 р. та інших) і суперечить ідеї давньоруської єдиної мови. Хіба що вона була рання українська.

Наприкінці наведемо спрощену схему перегруповання первісних говіркових регіонів у три східнослов'янські мови, яку створив Ю. Шевельов.

Як бачимо російська мова розвивалась окремо і постала значно пізніше, адже зазнавала впливів від народів, території яких завойовували московські князі.

Отже, Росія не може претендувати на назву «руська мова», бо ця мова була поширена на територіях сучасної України і частково Білорусі. Натомість у Московському князівстві з'явилася московська мова.

Ця російсько-московська мова утворилася приблизно в XVI ст. на базі північнослов'янських говірок, староболгарської (церковнослов'янської) з впливом тюркської лексики і субстратами угро-фінських мов.

Щоб продемонструвати, як можна маніпулювати у сфері мови, наведемо кілька уривків зі твору Антоніо Поссевіно (1533–1611), італійського католицького священника, єзуїта, дипломата Святого Престолу, про перебування в 1581–1582 рр. в Московії.

Зверніть увагу на російський переклад уривків книги А. Поссевіно «Исторические сочинения о России XVI в.», надрукованої Московським державним університетом у 1983 році.

Оригінал	Українською	Російською
«Jam quod attinet ad Sacrum, officiaive Divina haec omnia Rutenice , seu potius lingua Moscovitica recitantur, quae fere prorsus eadem est, qua subditi Poloniae Regis Rutheni utuntur».	«Тепер, що стосується Священних і Божественних чинів, то все це читається по-русинськи , точніше по-московськи , що схожий на той, який використовують русинські піддани польського короля».	«Что же касается богослужения и исполнения церковных обрядов, то все это делается на славянском или, скорее, на русском языке, а он почти таков, как язык, принятый у русских подданных польского короля».
«Nec vero Slavicam linguam norunt, nisi quantum haec cum Polonica, Ruthenica , et aliis ejusmodi sic habet affinitatem, ut quem Moscvam misi Sacerdotem, natione Slavum, is pleraque jam multa Moscoviticae linguae statim assequabatur».	«І справді вони не знають слов'янської мови, хіба що вона споріднена з польською, русинською та іншими подібними, так що священник, якого я послав до Москви, слов'янської нації, він одразу освоїв московитську мову ».	«Они не знают славянского языка, хотя он настолько близок к польскому и русскому , что тот священник, славянин по национальности, которого я послал в Москву, уже очень скоро стал многое понимать из московитского языка ».

Не потрібно бути фахівцем-мовознавцем, щоб помітити певні маніпуляції в перекладі.

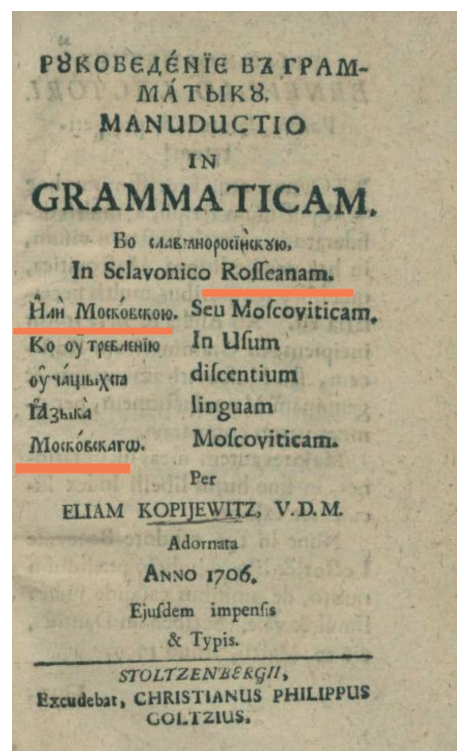
Про відмінність руської мови від московської писали й інші. Зверніть увагу як поляк Ілля Копієвський у «Введенні в граматики словеноросійської, або московської» (1706 р.) окремо визначає московську мову.

Самі росіяни визнавали відмінність мов, визнаючи українську ще у XVIII ст. Наприклад, про це писав Ломоносов у 1755 р. в «Россійской грамматике». Але вже тоді українська визнавалася лише як діалект. Та про знищення української як мови — окрема велика розмова.

Ці всі роздуми щодо розвінчування російських наративів можна продовжувати. Знайдеться ще не один аргумент на підтримку ідеї «Україна — це Україна». Можливо, і не варто було б про це говорити і писати. Але після виходу статті Путіна в липні 2021 року було проведено опитування, 41 % відсоток українців погодився з ідеєю, що «росіяни та українці — один народ, який належить до одного історичного та духовного простору». Зрозуміло, що у 2023 році ця цифра буде інша. Тому хотілося б завершити цитатою з інтерв'ю В. Зеленського, Президента України агентству «Інтерфакс-Україна», опублікованому 1 липня 2021 року «Давайте, нарешті, розставимо крапки над «і». Ми точно не один народ».

МЕТОДИЧНІ ВПРАВИ

1. У статті Олександра Крутова «Триединый русский народ» (2008 р.) вказано, що «...1020 років тому племена Русі набули православної віри, на духовних цінностях якої і був створений, вистражданий триєдиний російський народ, об'єднаний спільним світорозумінням, спільними цілями і загальним великим духовним змістом буття... саме триєдиний російський народ — білоруси, малороси і великороси — своїм стражданнями, потом і кров'ю створив величезну, велику, могутню російську державу», а Георгій Бовт у статті «Украина — порождение сталинизма? О триедином русском народе» (2021 р.) зазначає «Те, що

Глава 5, О ПРАВОПИСАНИИ.

§ 108. Въ правописаніи наблюдають надлежитѣ, 1) что бы оно служило къ удобному чтенію каждому знающему Россійской грамматѣ, 2) что бы не опходило далече отъ главныхъ Россійскихъ діалектовъ, которые суть при: Московской, Сѣверной, Украинской. 3) Что бы не удалялось много отъ чистаго выговору, 4) Что бы не

Г 2

православ'я було важливіше за етнічну належність, створювало передумови для того, щоб у майбутньому відбулося і формування «триєдиної російської нації» на цивільній світській основі.

Що об'єднує ці вислови? Чи вважаєте ви, що автори праві? Які аргументи можете навести для обґрунтування власного погляду? (<https://www.gazeta.ru/comments/column/bovt/13699742.shtml>, <http://www.russdom.ru/node/88>)

2. Розгляньте карти, на яких обведено назви територій, що означаються як «руські» (написано літерами латинського алфавіту). Які висновки можна зробити за цими картами щодо питання розташування Русі, її жителів?

Паоліно Венедо. Карта з твору «Chronologia Magna», De mapa mundi (1320 роки) (https://en.wikipedia.org/wiki/Paolino_Veneto).

Каталанський атлас, 1375 р. (https://en.wikipedia.org/wiki/Catalan_Atlas).

Микола Кузанський. Карта «Tabvla Moderna Sarmatiae Eur». 1513 р. (<http://baitsar.blogspot.com/2017/09/xv-xvi.html>, <http://papacoma.narod.ru/maps/kordt1/kordt1-map2.htm>).

3. За розрахунками істориків, варязький легендарний князь Рюрик, можливо, помер у 879 році (за умови, що це був саме він), князь Олег помер у 912 (922) році, князь Ігор помер у 944 році. Нижче подані зображення з російського підручника з історії для 6 класу видання 2021 року та зображення пам'ятника в Любечі. Яке зображення правдивіше передає історичний контекст хронології подій? Чи є маніпулювання в скульптурних пам'ятках або хоча в одній з них? Якщо є, то в чому вони полягають і з якою метою зроблені.

§ 5 Начало династии Рюриковичей

Пам'ятник Рюрику и Вещему Олегу. Старая Ладога.
Скульптор О. Н. Шоров

Пам'ятник князям Олегові на Ігореві, встановлений 2010 р. в Любечі, Чернігівська область. Автор — Віталій Андріанов (<https://f.chernihivregion.travel/location/514/kT6Jn.jpg>).

4. Зверніть увагу на назву карт 1 та 2, написаних латиною і французькою. Які висновки можна зробити з поданих назв? Які зміни відбулись у сприйнятті назви народів і території за період між створенням цих двох карт?

1. Карта Антоніо Дженкінсона 1562 р.
(<http://papacoma.narod.ru/maps/kordt1/kordt1-map17.htm>).

2. Карта Гійома Левасера де Боллана 1650 р.
(<http://papacoma.narod.ru/maps/kordt1/kordt1-map32.htm>).

5. Порівняйте завдання і запитання з двох параграфів російського підручника: § 12. «Галицько-Волинське князівство» та § 13. «Володимиро-Суздальське князівство». Які меседжі читачам даються в цих текстах? Чи можна/не можна назвати це історичними маніпуляціями?

§12 Галицько-Волинське князівство

Рядок князя Ярослава Осмомысла з боярами. Князь пленен боярами, а його любимиця Настасья буде сожжена на кострі.
Художник К. В. Лебедев. *Раскрашенный рисунок*

1. Розгляньте ілюстрацію на початку параграфа. Як вона характеризує особливості відносин князів та бояр у Галицько-Волинському князівстві?

2. Прочитайте уривки з книжки історика С. М. Соловйова та визначте, про яких князів йдеться. Визначте хронологічну послідовність описаних подій.

А. *Могутність [князя] подвоїлася, тому що після смерті Володимира Ярославича йому вдалося знову за допомогою поляків сісти на Галицькому столі і цього разу вже утвердитися тут остаточно.*

Б. *[Князеві] вдалося втекти з угорської неволі... Двох сторожів було підкуплено, вони довели його до Німецької землі, до імператора Фрідріха Барбаросси, який... прийняв його з любов'ю і великою честю.*

В. *Цей могутній князь оточений був людьми, які були сильніші за нього, могли підкоряти його волю своїй. [Він] погано жив із дружиною своєю і тримав коханку... Галичани спалили нещасну на багатті, сина її послали в ув'язнення, і з [князя] взяли присягу, що житиме з княгинею як слід.*

Г. *Бояри незабаром побачили, що помилилися у своєму виборі: Володимир, за словами літописця, любив лише пити, а не любив думи думати зі своїми боярами...*

3. Галицько-волинські бояри неодноразово втручалися в питання спадкування престолу. До яких наслідків це приводило?

4. На чому ґрунтувалася сила бояр у Галицько-Волинському князівстві? Чому вони не могли остаточно вигнати князя та правити самі?

5. Які європейські правителі були сучасниками Романа Мстиславича та Данила Галицького? Які перетворення проводили ці королі у своїх країнах? Що спільного та різного можна побачити в їхньому врядуванні та діяльності галицько-волинських князів?

Сформулюйте відповідь на головне питання параграфа:

Чому галицько-волинським князям довелося ділитися владою з боярами?

§13 Владимиро-Суздальське князівство

Основание Кремля. Фрагмент. Художник А. М. Васнецов

1. Розгляньте картину на початку параграфа. Чому основана невеликої фортеці, загубленої серед глухих лісів, привернула увагу художника? Чим відрізнялося становище міського населення Північно-Східної та Південної Русі?

2. Розташуйте в хронологічному порядку такі події: 1) розгром Києва військами Андрія Боголюбського; 2) перша згадка про Москву в літописах; 3) початок князювання Всеволода Великого Гнізда...

3. Історик М. М. Карамзін написав про Андрія Боголюбського:

«Улюблений, шанований підданими, цей князь, славний чеснотами, міг би тоді завойовувати стародавню столицю; але хотів тільки тиші довгострокової, благоустрою у своєму спадковому уділі».

Чи справедлива така оцінка? Підтвердьте свою відповідь або спростуйте фактами.

4. Як склалися відносини князів та бояр у Північно-Східній Русі? Якими причинами це можна пояснити?

5. Історик С. М. Соловйов так оцінював похід військ Андрія Боголюбського на Київ:

«Цей вчинок Андрія був подією найбільшої важливості, поворотною подією, від якого історія набирила нового ходу, з якого починався на Русі новий порядок речей».

Чим можна пояснити таку оцінку? Наведіть щонайменше два пояснення.

Сформулюйте відповідь на головне питання параграфа:

Чому в землях Північно-Східної Русі виникла сильна князівська влада?

6. Поясніть медіамеседжі поданих матеріалів? Що об'єднує ці три медіаджерела? Який історичний контекст простежується між ними? Чи можна вважати їх (всі або деякі) пропагандистськими? Чому ви так вважаєте?

Студентам расскажут про достижения российского государства от Древней Руси до эпохи СВО (<https://www.kommersant.ru/doc/5606420>)

Емблема російської диверсійно-штурмової розвідувальної групи (у 2022 році внесено у санкційні списки США та Євросоюзу) «Русіч» (https://uk.wikipedia.org/wiki/ДШРГ_«Русіч»)

<https://nnatalia257.livejournal.com/2212168.html>.

7. Які меседжі передають ці карикатури? Придумайте власні підписи під кожную карикатуру?

ГЛАВА 4. ПРО МАЗЕПУ І «НОВОРОСІЮ»

Події XVIII ст. в історії України були визначальні, якщо говорити про остаточну ліквідацію мрій стати державою. Це було століття перетворення України на колонію. Для Московського царства, а потім Російської імперії постало імперське завдання перетворити українців на вірних підданих. Ця мета зі століттями не змінилась. Утворення незалежної України планів сучасної російської імперії не змінило. За задумом сучасних російських пропагандистів, територія України має перетворитися на російську.

У XVIII ст. Російська імперія захопила територію на півдні та заході України. Їх утримання під владою вимагало ідеологічного обґрунтування причин/мітів, чому Росія має тут перебувати. Але якщо історичних аргументів нема або вони суперечать — треба їх вигадати, перекрутити, залучити всі механізми маніпуляції та пропаганди.

Одним з найбільших, який виник ще у Радянському Союзі, був міт про «заколот», «зраду» Івана Мазепи Петру I, Росії. Російські амбіції з відновлення імперії зробили цей міт одним із пропагандистських штамів.

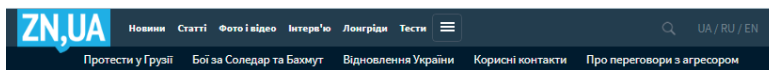
Цікавий погляд ще з далекого 2009 року є в одному з матеріалів «Волл-стріт джорнел» (переклад частини статті подано українською).

«У цьому контексті є кілька причин, чому Полтава має такий резонанс. По-перше, Мазепа і козацтво представляють політичну силу, яка прагнула автономії та незалежності від російського панування. По-друге, Мазепа не тільки виступив проти Росії, він спільно діяв зі Швецією, тобто з Європою і Заходом. По-третє, для таких політиків, як Володимир Путін, які звеличують Російську імперію та оплакують розпад Радянського Союзу, таврування Мазепи як зрадника надсилає

не надто тонке повідомлення про те, що сьогодні прихильники української державності також зраджують справу слов'янської єдності.

Оскільки Росія категорично виступає проти інтеграції України в європейські структури, а пан Путін, як відомо, ставить під сумнів постійність української державності, то Росія вкладає значні ресурси в боротьбу з формуванням Україною окремої національної ідентичності та історії. Ці зусилля включають документальні фільми, які кидають виклик спробам України відзначити сталінський голод як національний геноцид, а також фінансування «Тараса Бульби», високобюджетного епічного фільму, який зображує козаків як вірних прихильників Російської імперії та додає сцени в фільм про поляків як варварів-убивць, що грабують і гвалтують, чого не було в книжці Гоголя в 19-му сторіччі, на основі якої створено фільм.

Радник Путіна порівняв євроінтеграцію України із шляхом Мазепи

20 вересня, 2013, 16:00 Роздрукувати

Радник президента Росії Володимира Путіна [Сергій Глазьев](#) застеріг Україну від шляху гетьмана Івана Мазепи при підписанні Угоди про асоціацію з Євросоюзом.

"Ми вже ходили одного разу цим шляхом - це був шлях пана Мазепи, який призвів до відомого кінця, якого хотілося б уникнути, тим більше у 21 столітті", - заявив він, виступаючи у Луганську на конференції, організованій [Віктором Медведчуком](#).

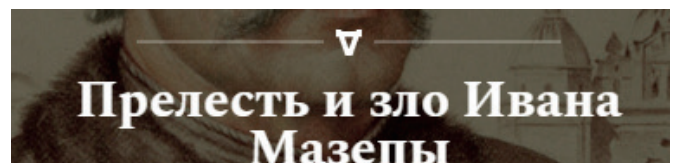
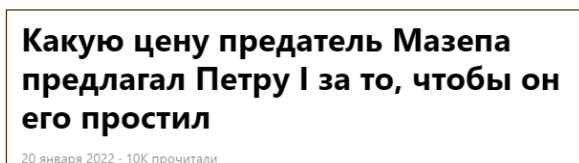
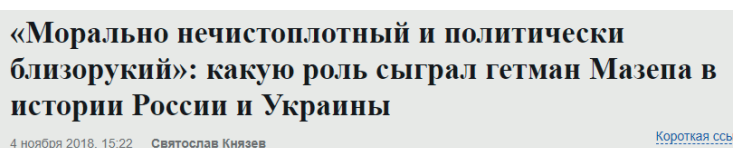
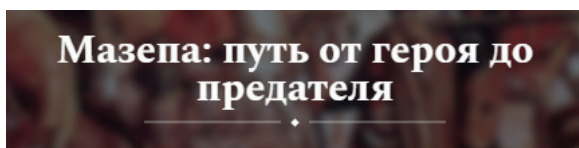
https://zn.ua/ukr/POLITICS/radnik-putina-porivnyav-yevrointegraciyu-ukrayini-iz-shlyahom-mazepi-128778_.html

Хоча ці російські спроби подолати українську національну ідентичність навряд чи увінчаються успіхом, у короткостроковій перспективі вони можуть сприяти увічненню розколу України на схід і захід, сприяючи нестабільності та збільшуючи можливості Росії відновити гегемонію над своїм слабким сусідом.

Поки Україна не зможе формувати свою історіографію спокійно та професійно без зовнішнього втручання, її державний устрій продовжуватиме страждати від розколів, а суспільство — через брак єдності. Тому сучасна боротьба за значення Полтави така ж значуща, як і Полтавська битва три століття тому» (<https://www.wsj.com/articles/SB124708161090713405>).

Цей меседж залишався актуальним і в подальші роки. Ось яскравий приклад із 2013 року, ще до початку Революції Гідності.

Кількість матеріалів про І. Мазепу напередодні повномасштабної війни тільки збільшувалася.

Особливо це стало помітно після статті Путіна «Про історичну єдність росіян та українців», де виступ Мазепи проти московитів він назвав «заколотом».

З початком повномасштабної війни у 2022 році кількість таких пропагандистських матеріалів не зменшилася.

МИФ О МАЗЕПЕ, ИЛИ ПРЕДАТЕЛЬСТВО КАК НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕЯ - "УКРАИНСВО" XXII

20 марта 2022

20 лет дружил с Россией, затем ее «предал». Рассказываем биографию харизматичного украинского лидера

25 июля 2022 в 17:37

Останній підручник з історії Росії для 8 класу, надрукований у 2021 році, акумулював усі історичні маніпуляції та фейки, що мандрують російськими ЗМІ (не медіа, а саме засобами масової інформації, на які споживачі ніяк не впливають, а тільки бездумно поглинають).

Наведемо цитати з цього освітнього опусу: *«Гетьман бажав вийти з російського підданства і створити в Малоросії «самостійне володіння», васальне щодо шведської корони... Хоча у своїй ставці в Батурині Мазепа зібрав багато продовольства для армії Карла, але за три дні до приходу шведів О. Д. Меншиков захопив і спалив Батурин, знищивши все, що не змогли забрати його солдати... Мазепа не був першим гетьманом, який зрадив Росію. Деякі з його попередників намагалися укласти союзи то з Туреччиною, то з Річчю Посполитою, бажаючи створити під їхнім захистом свою автономну державу. Але подібні дії успіху не мали: гетьманів скидали, більшість населення Лівобережжя Дніпра пам'ятала, що союз із Росією привів до падіння польського кріпосного права, і залишалася вірною цареві».*

Про що ж не говорять російські історики та пропагандисти, що замовчують, а про що відкрито брешуть.

Мазепа був вельми освіченою людиною, здобувши гарну освіту в Києво-Могилянській академії. Крім української, якою писав вірші, знав російську, польську, італійську, німецьку, татарську, французьку мови. А за знанням латинської мови «міг суперничати з найкращими нашими отцями-єзуїтами», як писав французький дипломат Жан Балюз. Жоден московський цар, навіть Петро I, не міг стати на один щабель з I. Мазепою за рівнем освіти. З 20 років він служив при королівському дворі Речі Посполитої. Король Ян-Казимир II доручав Мазепі дипломатичні місії в Україні, Османській імперії, Московії. У 1669 році (у 30 років) почав службу в Україні, спочатку в гетьмана Дорошенка, а потім Самойловича. Саме за гетьмана I. Самойловича Мазепа був частим посланцем до московського царського двору. Діяльність Мазепи ще раз підтверджує його авторитет серед козацької еліти.

Але зазначимо, що він не завжди до кінця відстоював українські інтереси. Насамперед це стосується історії переведення Київської митрополії під владу Московського патріархату в 1686 році. Але то вже інша історія.

Головне, у чому звинувачує російська пропаганда гетьмана Мазепу, – в зраді. Варто зупинитись на цьому. Стосунки Гетьманщини з Московським царством після Богдана Хмельницького визначались статтями/угодами/договорами, які підписували гетьмани з царем. У 1687 році було підписано Коломацькі статті, що окреслювали стосунки обох сторін. З української сторони I. Мазепа підтверджував попередні Глухівські статті (1669 р.) з внесеними доповненнями. Вже сам факт існування такого договору свідчить про певну незалежну/автономну функціональність Гетьманщини. Трактатування цього договору з боку Москви завжди було одностороннє. Ось як виглядає I стаття Коломацької угоди *«В челобитье ево, гетмана Ивана Степановича и генеральной старшины, и полковников з знатным товариством и всего Войска Запорожского написано, чтоб они, великие государи, пожаловали их, изволили ево, гетмана, с старшиною, и с Войском Запорожским, и со всем народом малороссийским имети в своей государской милости и в призрении как преж сего, так и ныне*

и впред будущие времена при надлежащих их правах. И на то повелели им дать свою царского величества милостивую грамоту для посполитого народа».

Московська влада погоджується з наявними правами Війська Запорізького, тобто Гетьманщини. Зрозуміло, що прагнення Москви до обмеження державних прав України помітно і в цих Коломацьких статтях. Вперше в українсько-московському договорі Москва прагнула заперечити державний характер гетьманської влади *«служба великим государям... народ Малоросійській всякими мѣрами и способы с Великоросійским народом соединять и в неразорванное и крѣпкое согласие приводить супружеством и иным поведением, чтоб были под одною их царскаго пресвѣтлаго величества державою обще, яко единой Християнской вѣры, и никто б голосов таких не испушал, что Малоросійской край Гетманского regimentу, а отзывались бы вездѣ единогласно: Их царскаго пресвѣтлаго величества самодержавной державы Гетман и Старшина, народ Малоросійской обще с Великоросійским народом, и вольной переход жителем из Малоросійских городов в Великоросійские города имѣти»* (https://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Ukraine/XVII/1680-1700/Mazepa/mosk_statji_1689.htm).

Потуги Москви до зросійщення українців, як бачимо, почалися ще до утвердження одноособової влади Петра I. Віддамо належне І. Мазепі, адже ця 19 стаття договору, нав'язана українській стороні Московію, залишилася лише на папері. Кочубей у своєму доносі на Мазепу 1708 р. пише, що, всупереч Коломацькому договору, гетьман не дозволяв українцям ріднитися з москалями (<http://litopys.org.ua/coss3/ohl07.htm>).

Розуміння українцями своєї незалежності відзначали навіть іноземці. Шарль де Феріоль, представник французького уряду в Стамбулі, з приводу Полтавської трагедії писав: *«Козаки не природні піддані царя, вони тільки піддалися ніби під його протекцію, й ніхто не може обвинувачувати їхні за те, що, бачучи, як нищать їх вільності, вони підняли повстання»* (Володимир СІЧИНСЬКИЙ. ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ. <http://ukrlife.org/main/prosvita/sichinsky.html>).

Стосунки царя Петра I та І. Мазепи до 1707 року були ззовні схожі на дружні. Гетьман надсилав десятки тисяч козаків воювати на узбережжя Балтійського моря і в Польщу, будувати Санкт-Петербург. У газеті «Московские ведомости» 4 жовтня 1704 р. писали, що на роботах зі спорудження петербурзьких укріплень щодня працювало двадцять тисяч «работных людей» і солдатів. На думку історика Д. Дорошенка, з цього числа щонайменше 40 % були вихідці з України. Що ж до смертності, то точних даних, на превеликий жаль, ми не маємо, але маємо таку (загалом, непряму) цифру: тільки на будівництві Ладозького каналу, необхідного, як вважав Петро, для зміцнення та розвитку Петербурга, у 1721 — 1725 роках загинуло 13 тисяч козаків (<https://day.kyiv.ua/article/ukrayina-incognita/seritse-rehulyarnoyi-derzhavy>).

Але в березні 1707 року І. Мазепі стало відомо, що цар Петро хоче забрати з-під гетьманської влади українські міста, перетворити козацькі полки на звичайні драгунські, а на Правобережну Україну, що була під владою Гетьманщини, ввести московські війська. Ось що писав І. Мазепа: *«...Ворожа нам здавна московська сила <...> без жодного з нами погодження, почала забирати малоросійські города в своє посідання, людей наших, пограбованих і до кінця знищених, із них повиганявши, а своїми військами осадивши <...> гетьмана, генеральну старшину, полковників хочуть за притаманними їм звабами до рук прибрати і запровадити у тиранську неволю, ім'я Запорозького Війська згладити, а козаків у драгунію та солдат перевернути, народ же малоросійський навіки віддати в рабство».*

Зрада була, але то була зрада московського царя українців і Мазепи.

Один із фейків, створених Петром I для виправдання своєї жорстокості і повторюваних сьогодні російською пропагандою, — фейк про українсько-польську угоду. Пошук цього документа не дав результатів. Ось що зазначає історик Богдан Кентржинський: *«...Так званий таємний союз Станіслава Лещинського й Івана Мазепи можна зарахувати до царини легенд. То був найчистішої проби міт, який у 1705–1708 роках із тактичною метою використовувала польська пропаганда, а згодом його перейняла до вжитку й російська».* Цієї думки дотримується більшість істориків, що досліджують цю епоху.

Причини виступу Гетьманщини проти Москви такі ж зрозумілі, як умови договору зі шведським королем Карлом XII. Основні положення українсько-шведського договору оприлюднив Пилип Орлик у 1712 році. Оригінал французькою мовою знайшов український історик Ілько Борщак в архіві замку Дентевілю, документ уперше опубліковано у львівському журналі «Стара Україна» (1925 рік).

«1. Його Королівська Величність зобов'язується обороняти Україну і прилучені до країни козаків землі й негайно вислати туди задля цього помічні війська.

2. Все, що завоюється з колишньої території Московщини, належатиме на підставі воєнного права тому, хто цим заволодіє, але все те, що, як виявиться, належало колись народові українському, передасться й задержиться при українським князівстві.

3. Князь і Стани України, згідно з правом, яким досі користувалися, будуть заховані і вдержані на всім просторі князівства і частин, прилучених до нього.

4. Іван Мазепа, законний князь України, жодним способом не може бути нарушений у володінні цим князівством; до його смерті, яка — треба сподіватися — не наступить ще довго. Стани України заховають всі вольності згідно зі своїми правами та стародавніми законами.

5. Нічого не зміниться в тому, що досі зазначено щодо герба й титулу князя України. Його Королівська Величність не зможе ніколи присвоїти цей титул і герб.

6. Для більшого забезпечення як цього договору, так і самої України князь і Стани передадуть Його Королівській Величності на весь час, поки тягтиметься ця війна, а з нею й небезпека, деякі з своїх городів, а саме: Стародуб, Мглин, Батурин, Полтаву, Гадяч».

За шведсько-українською угодою Україна могла стати самостійною. Тепер стає зрозуміло люті Москви через цю угоду. Це не тільки втрата васала. Це демонстрація волі, свободи українського народу, його прагнення жити незалежно. І все, що відбулось потім — знищення жителів Батурина, спалення Запорозької Січі, нахабне зрощення населення — пояснюється одним — ненавистю до українців і України.

І ще про перемогу під Полтавою. Московська перемога в 1709 році відбулася тільки через численну перевагу над союзниками.

	Піхота	Кавалерія	Гармати
Московська армія	33 тис.	21 тис.	72
Шведсько-українсько-валаські війська	13 тис.	9 тис.	4

Московити видавали свою перемогу як здобуту завдяки військовому генієві царя та Божому промыслу. Треба було показати, що перемогу здобули «малым числом и малой кровью». Щоб переконати сучасників і нащадків у величчї та грандіозності події, одразу з'явилися фейки, придумувалися легенди, почалися маніпуляції з картами, великою кількістю продукувалися пропагандистські медальйони, гравюри, картини, з'являлися десятки пам'ятників.

Справжнім пропагандистським виданням стала газета «Ведомости о военных и иных делах», заснована в 1703 році. Її спецвипуск про Полтавську перемогу розповсюджували в містах зі спеціальною грамотою, яка містила вказівки щодо відзначення події: читати газету в церквах і монастирях, по три дні служити молебні зі дзвонами й гарматною стрільбою «и для ведома всему народу у градских ворот прибить листы».

У XVIII ст. Російська імперія захоплювала нові території на заході і півдні України. Тема російської експансії сьогодні визначальна для російською пропаганди — це «Новороссия», «Крымнаш».

Путін у своїй статті про єдність українців і росіян закладає базові пропагандистські меседжі: «У другій половині XVIII ст., після війн з Османською імперією до складу Росії увійшов Крим, а також землі Причорномор'я, які дістали назву «Новоросія». Їх заселяли вихідці з усіх російських губерній. Після поділів Речі Посполитої Російська імперія повернула західні давньоруські землі, за винятком Галичини і Закарпаття,

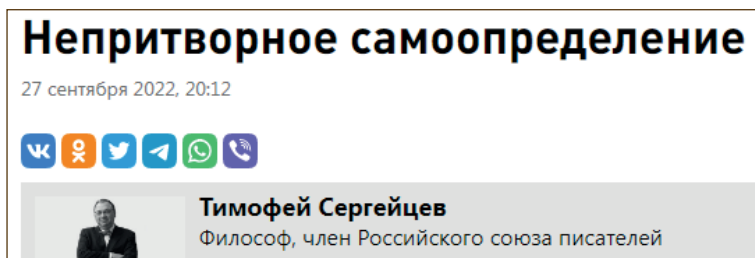
які опинилися в Австрійській, а згодом — в Австро-Угорській імперії».

Так на російському «аналогі» вікіпедії зображена територія «Новоросії».

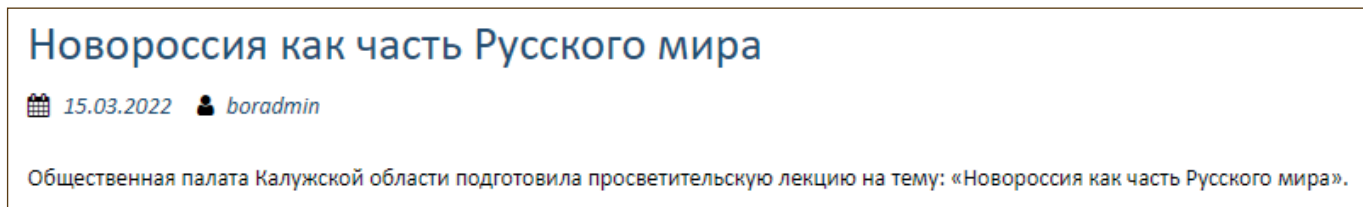
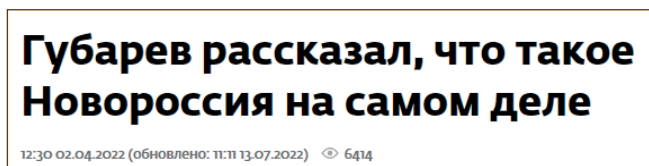
З початком у 2014 році відкритої агресії Росії проти України ця тематика, яка активізувалася ще під час Помаранчевої революції у 2004 році (згадайте поділ на три України), стала рейтинговою. У 2014–2015 роках, щоб обґрунтувати створення окремої держави на південному сході України придумано так званий проєкт «Новоросія».

Сьогодні на Росії створена окрема інформаційна агенція «Новоросія» з власним телебаченням, пишуться книжки, знімаються документальні фільми, проводяться конкурси, ліпляться

герої. Кількість пропагандистських публікацій не зменшується. Ось лише деякі зразки за 2022 рік.

на исторических землях Новороссии — не просто население. Там обнаружился народ. То есть субъект. И этот народ неотделим и неделим с русским народом, потому что это он и есть.

Основні меседжі цих та інших пропагандистських матеріалів такі:

- ▶ «Новоросія» утворилася завдяки так званому «приєднанню» південних територій України разом із Кримським півостровом після 1783 року;
- ▶ «Крим завжди був і залишається невіддільною частиною Росії»;

- ▶ «Осіле населення з'явилося тут лише після того, як Росія убезпечила та приєднала землі Кримського ханства в XVII—XVIII ст.»;
- ▶ Економічний і соціальний розвиток «Новоросії» відбувся лише старанням Росії, її імператорів, губернаторів;
- ▶ «Домінантні на цих територіях росіяни і так було завжди».

Які аргументи розвінчують вищенаведені маніпуляції та фейки?

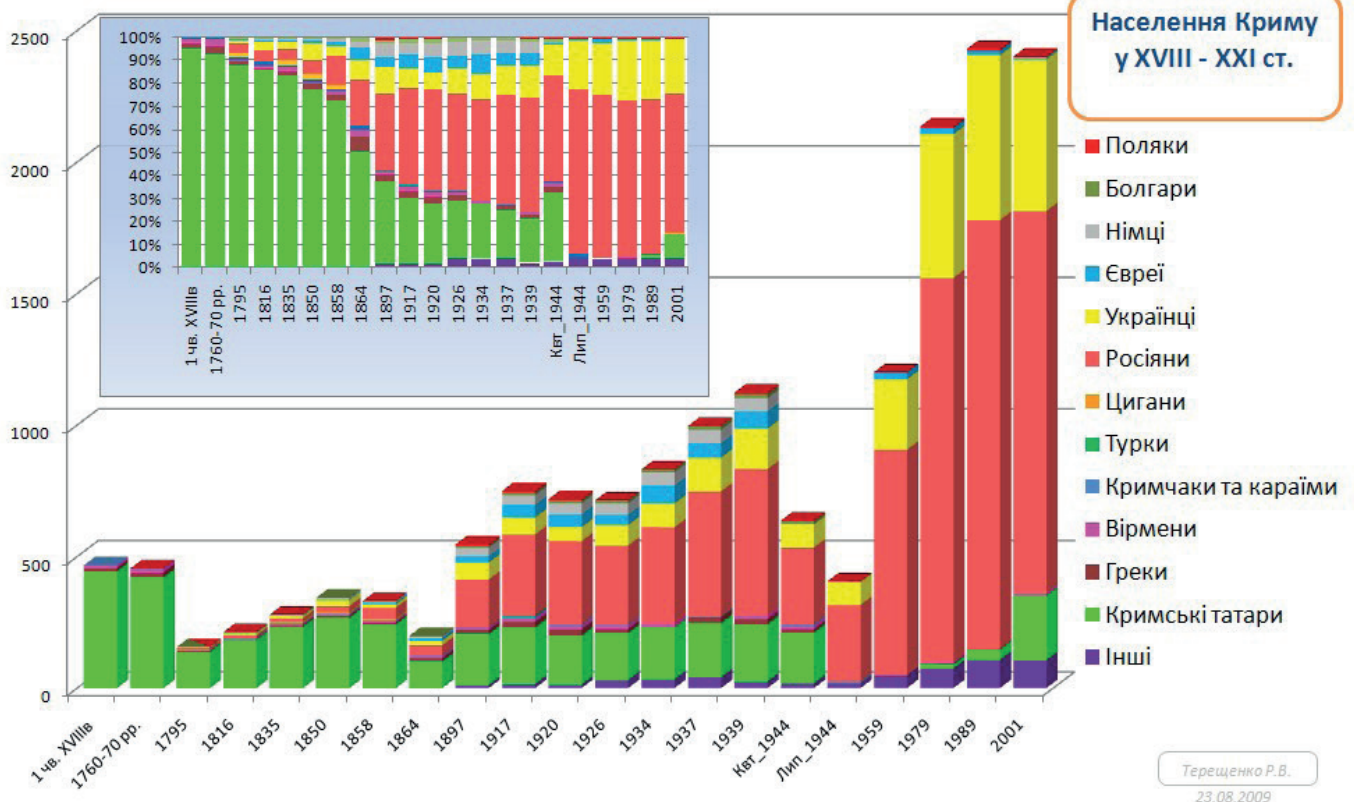
Російська імперія та її нащадок Радянський Союз володіли Кримом з 1783-го до 1954-го, тобто 171 рік, або 5,6 % писемної кримської історії.

Що стосується півдня України, то цей відсоток буде ще менший, враховуючи існування Української Народної Республіки, Української Радянської Республіки і територіальну належність до них українського півдня.

Тому «російський Крим» програє на тлі існування того ж Кримського ханату (1441–1783) — 342 роки, або 11,4 %.

Слов'янське населення на півдні України з'явилося в IX ст., а слов'янські поселення на території Кримського півострова — у XIII ст., за існування Київської держави (Русі). До російських завоювань і ще довгий період до 1860-х років ця територія була тюрко-мусульманською. Основним населенням були «кримські татари» або «киримли» — друга кримськотатарська історична та сучасна самоназва. Нижче подана інфографіка яскраво це демонструє.

3 000 років

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%83.

Населення Херсонської губернії і Одеського градоначальства в 1851 році:

1. Малоросіян (українців)	703.699
2. Молдаван і волохів	75.000
3. Євреїв і талмудистів (юдеїв)	55.000
4. Німців	40.000
5. Великоросіян (росіян)	30.000
6. Болгар	18.435
7. Білорусів	9.000
8. Греків	3.500
9. Циган	2.516
10. Поляків	2.000
11. Вірмен	1990
12. Караїмів	446
13. Сербів	436
14. Шведів	318
15. Татар	76

Джерело даних: Шмидт А. "Материалы для географии и статистики, собранные офицерами генерального штаба. Херсонская губерния. Часть 1". Санкт-Петербург, 1863. Сторінки 465-466

<https://www.istpravda.com.ua/articles/2014/05/7/142762/>.

Отже, говорити про «споконвічно російську землю» означає суперечити базовим фактам. За словами відомого українського історика Ярослава Грицака: «*«Споконвічно» Крим — це не російські землі, а грецькі землі. Або кримськотатарські землі, залежно від того, від чого рахуємо. Але не російські. Тому що російський елемент з'явився дуже пізно. Навіть Русь не контролювала Крим.*

Крим — це територія сама по собі, тому про споконвічність нема тут що говорити. Це ж стосується сходу і півдня України».

Додамо лише, що термін «Новоросія» вживався як «дублер», скорочена назва офіційної назви Новоросійської губернії, **яка існувала з кінця XVIII ст. і до 1917 року[перша (маленька) Новоросійська губернія 1754 — 1783], друга (велика: від Тирасполя до Ростова-на-Дону) — 1796–1802]**. Протягом XX ст. цей термін вийшов з ужитку.

Що стосується економічно-соціального розвитку цих територій, то зазначимо відверту брехню про те, що розвиток «Новоросії» почався тільки з приходом Російської імперії. Історик Сергій Бахрушин писав: *«З XVI ст. Крим з його родючими рівнинами робиться житницею Константинополя... в XVIII ст. хлібний експорт у значній частці перебуває у руках хана, який продавав „на кораблі“ щорічно від 12 до 14 тисяч чвертей різного хліба».* У кінці XVIII ст. в Криму збирали пшениці від 120 до 400 тис. чвертей (одна чверть відповідає 7 пудам 8 фунтам).

Описуючи Бахчисарай, Евлія Челебі, богослов, державний діяч, мандрівник і письменник Османської імперії XVII ст. повідомляв: *«Всього в місті налічується 1100 крамниць. У кам'яній, кривій куполом будівлі безстану є безліч різноманітних товарів. Там дуже багато [крамниць] кравців, шевців, москательників, а також кав'ярень і буза-хане».*

Щодо будівництва міст, заснування яких Росія приписує собі.

Севастополь почали будувати на відстані 6–7 кілометрів від руїн давньогрецького Херсонесу, що проіснував 20 століть. Останні жителі залишили його з невідомих нам причин у середині XV ст. Але поруч із ним було селище, яке кримські татари звали Ак-Яр або Ак'яр («біле урвище»), на місці якого, власне, і будувалося місто Ахтіар (перейменоване на Севастополь у 1784 році, потім — 1797 року — знову на Ахтіар, і знову на Севастополь — 1826 року).

Солдати і матроси Російської імперії з уцілілих будинків та фортечних стін Херсонесу забирали каміння на будівництво Севастополя. Херсонес на той час непогано зберігся, британський мандрівник професор Кларк у книжці, «Подорожі в різні країни Європи» (Travels in various countries of Europe) (1817 рік) писав, що збереглися навіть двері в будинках міста. Але російські вояки зруйнували все, що змогли, висаджуючи в повітря давні споруди, щоб мати будівельний матеріал.

Заснування міста Дніпра на більшості сучасних історичних карт визначається 1776 роком. Понад 200 років місто називалося Катеринослав, на честь Катерини II. Опис Катеринославського намісництва 1784 року відзначає: «Катеринославль — знову засноване місто з містечка, Новим Кодаком званого...». Тобто йдеться не про побудову принципово нового міста, а про перезаснування і перейменування вже наявного.

За ревізією 1754 року, в Новому Кодаку нараховувалося понад 500 дворів і понад 3000 мешканців. У 1793 році місто мало 355 дворів і 2000 населення. Цього ж року в губерньському Катеринославі, що стояв поруч (власне, межа між містами була умовною), жило аж... 680 душ. У 1795 році Новий Кодак «приєднали» до Катеринослава, тобто більший населений пункт приєднали до меншого. Але навіть у 1800 року в «об'єднаному» Катеринославі було населення менше, аніж у Новому Кодакові 1754 року...

І про Одесу. У XV ст. на місці Одеси стояло татарське укріплення Хачибей. Потім місто захопили литовці і розширили його. 1480 року місто захопило турецьке військо і його стали називати Гаджибей чи Хаджибей (у дослівному перекладі — «князь, що відбудув паломництво до Мекки»). 1765 року в передмісті Хаджибею турки спорудили фортецю Ені-Дунья, тобто «Новий Світ» (нині на цьому місці — північна частина Приморського бульвару). Внаслідок російсько-турецької війни місто перейшло під імперську владу Росії. Катерина II писала: «Зважаючи на вигідне розташування Хаджибею при Чорному морю і пов'язану з цим користь, визнали ми потрібним влаштувати там військову гавань вкупі з купецькою пристанню...». У січні 1795 року Хаджибей був перейменований в Одесу, яка ніколи не була першим форпостом Російської імперії. Катерина II ніколи не видавала рескриптів про його заснування, тільки про побудову великого порту, а потім — про перейменування міста.

І насамкінець. Після початку повномасштабної війни проти України Росія прагне воскресити проєкт «Новоросія». Історичні факти дають можливість зробити тільки один висновок. Цей проєкт помер і помер назавжди.

МЕТОДИЧНІ ВПРАВИ

1. Прочитайте уривки з російського підручника з історії для 8 класу. Який загальний меседж цих уривків? Які історичні маніпуляції в текстах використані і як їх можна розвінчати? Чому важливо почати застосовувати пропагандистські способи в інформації для учнів шкільного віку?

«XVII ст. стало часом розширення території країни... До складу Росії повернулися втрачені в роки Смути смоленсько-чернігівські землі, увійшли Київ, лівобережжя Дніпра та землі запорізьких козаків у пониззі Дніпра...».

«Гетьман хотів вийти з російського підданства і створити в Малоросії «самостійне володіння», васальне шведській короні. Шведи могли в цьому допомогти. Мазепа обіцяв Карлові XII підтримку...».

«Хоча у своїй ставці в Батурині Мазепа зібрав багато продовольства для армії Карла, але за три дні до приходу шведів О. Д. Меншиков захопив і спалив Батурин, знищивши все, що не змогли забрати з собою його солдати».

«За чотири роки після приєднання кримських володінь до Росії в пустельних областях Дикого поля (причорноморського степу) розселено десятки тисяч переселенців — козаків, росіян, українців, а також греків, німців, сербів, які прибули з-за кордону. Всім переселенцям давали пільги, щоб вони могли облаштуватися на новому

місці з дуже непростими кліматичними особливостями. Зводилися селища. З'явилися нові міста — Херсон, Катеринослав, Миколаїв, Севастополь. Одеса з маленького містечка перетворилася на портове місто, що швидко росло. У Херсоні, Таганрозі та Севастополі відкрилися нові корабельні верфі для будівництва російського Чорноморського флоту...».

<https://likbez.org.ua/ua/2607.html>

2. Нижче подано зображення частини англійської карти півдня України 1795 року. До яких висновків ви прийшли, виходячи з назв на ній? Як ви поясните, що на території, яку російські пропагандисти називають з кінця XVIII ст. «Новоросія», написано «Мала Татарія», «Запорозькі козаки»?

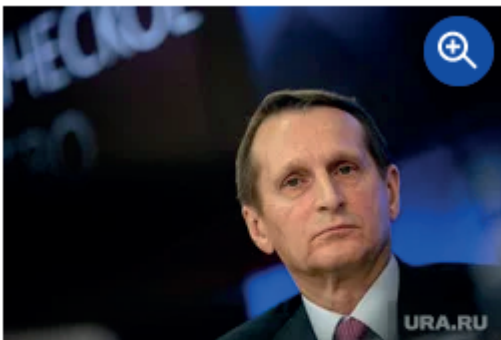
3. Прокоментуйте наведені слова російського діяча сказані після початку повномасштабної війни проти України. Чи обґрунтовано використовувати слова Пушкіна в характеристиці Мазепи? Чому Нарішкін порівнює Мазепу з росіянами і називає його зрадником? Чи можна назвати це маніпуляцією?

«Тих же, хто в ці доленосні дні вважав за краще відвернутися від своєї батьківщини, чекає

доля зрадника Мазепи. Про нього ще Пушкін писав, що він не любить нічого, що кров готовий він лити як воду, що зневажає він свободу, що немає Вітчизни для нього», — сказав Нарішкін на засіданні, трансляція якого велася на сайті партії (<https://ura.news/news/1052546038>).

4. У Росії для учнів проводиться конкурс, візуальне зображення якого подано з одного російського сайту нижче. Який меседж передає зображення? Що можна відповісти авторам цього конкурсу щодо назви?

Проаналізуйте 3 тези, взяті з обґрунтування конкурсу. Чи є суперечність між ними? Чому інтернет характеризується як небезпека для суспільства?

Нарішкін сравнил россиян, не поддержавших спецоперацию, с Мазепой

1 теза. «Місія проєкту — навчити юне покоління формувати свою власну думку щодо будь-якого факту, що транслюється в мережі. Для цього ми пропонуємо скористатися ефективним інструментом творчої інтерпретації отриманих відомостей у форматі креативних проєктів...».

2 теза. «Найбільшої атаки на головні сенсотвірні позиції в суспільстві завдав інтернет, з'явився глобальний віртуальний простір для обговорення та висловлювання полярних думок щодо людських цінностей. Сьогодні різні потреби і запити можна робити через кіберпростір, маючи зворотний зв'язок і конкретні відгуки, але залишаючись наодинці з особистими роздумами. Психологічні витрати такої «особистої свободи» ведуть до поступового відчуження, дефіциту міжлюдського спілкування та культурної комунікації, а розширення міжлюдських зв'язків у глобальному масштабі нівелює культурну спадщину».

3 теза. «Пошук відповідей на історичні питання (зокрема, вільне дослідження на тему «Новоросія від Катерини Великої до наших днів»), подання результатів у вигляді креативних проєктів перед молодіжною аудиторією, зацікавленою у вивченні ідентичного питання, сприяє формуванню солідарності, відчуття громадянської єдності, усвідомлення своєї належності до російського народу, загальної історії, культури та російської державності».

5. Чи погоджуєтеся ви з назвою статті 2015 року, розміщеною на сайті British Broadcasting Corporation? Поясніть свій варіант відповіді?

Обзор: "Проект Новороссия" - game over?

4 июня 2015

6. Як ви вважаєте чому на сайті МЗС Росії розміщена інформація про дату Переяславської ради.

... **МИД России** @MID_RF
 ...ударственный орган (Россия) 🇷🇺

17 18 января 1654 г. Переяславская Рада приняла решение о воссоединении Украины с Россией.

👉 Этот исторический выбор позволил украинскому народу сбросить польско-литовское иго, заложил предпосылки для формирования и развития украинской нации.

7. Порівняйте інформацію з російського підручника 2021 року і з російського медіаресурсу 2022 року. Чим, на вашу думку, об'єднані ці повідомлення, на кого вони розраховані?

Орден Иуды

пра помила, что союз с Россией привел к падению польского крепостного права, и осталась верна царю.

В 1709 г. Пётр I (который получал много доносов на Мазепу, но не верил им до его открытой измены) приказал изготовить орден Иуды для награждения им бывшего гетмана. Орден представлял собой диск весом 5 кг, отлитый из серебра. На круге был изображён Иуда Искариот, повесившийся на осине, под ним — изображение 30 сребреников, на другой стороне надпись «Треклят сын погубительный Иуда еже за сребролюбие давится». Орден не был вручён Мазеле.

👉 Почему позорная награда Мазеле носила название «орден Иуды»?

В Москве «Молодая Гвардия Единой России» повесила орден Иуды для Владимира Зеленского у Посольства Украины

10 июля 2022, 10:45

8. Яка головна ідея кожної карикатури? Придумайте власну назву до кожної карикатури.

9. «чи не найбільш суперечливим українським фільмом за останні 30 років вважається «Молитва за гетьмана Мазепу» Юрія Ілленка

Йому радили зарити сценарій у городі. Але чому варто подивитись фільм Ілленка «Молитва за гетьмана Мазепу»?

Оксана Волошенюк: Фільм «Молитва за гетьмана Мазепу» — це остання режисерська та операторська робота Юрія Ілленка. Він входить у список **100 кращих українських фільмів**, за версією Довженко-Центру. Загалом у цьому списку 4 фільми Юрія Ілленка. «Молитва за гетьмана Мазепу» займає 36 позицію.

До цього фільму Юрій Ілленко йшов половину свого творчого життя. Стрічка була задумана ще в радянські часи. Секретар з ідеології Маланюк тоді сказав, що якщо Ілленко не хоче піти тим шляхом, яким пішов Мазепа, і щоб з ним не трапилось те саме, хай зарие цей сценарій у своєму городі. Юрій Ілленко мав би зарити ще 42 зі своїх сценаріїв. Втілити вдалося лише 7.

Фото: Довженко-центр

- Фільми Юрія Ілленка були надзвичайно незручними для радянської влади. Вони потрапляли під заборони, репресії, відкладення виходу на екрани.

«Автора підвела його політична лютя»

Фото: Довженко-центр

Оксана Волошенюк: «Молитва за гетьмана Мазепу» — найбільш неоднозначний фільм в історії українського кіно. Жодна кінострічка не викликала стільки дискусій, суперечливих думок і дуже полярних відгуків. Фільм знімався дуже складно. Він підтримувався урядом Віктора Ющенка. Було витрачено 12,5 млн гривень. У фільмі багато барокових елементів, бо Мазепа був найбільшим меценатом бароко. Художник картини — Сергій Якутович. Він створив промовистий, виразний, позачасовий художній простір, який не багато ким був сприйнятий в той час.

Прем'єра фільму має багато легендарних речей. Вона відбулася на Берлінському кінофестивалі у лютому 2022 року. Була скандальною. Один зі скандалів стосувався того, що фільм був незавершений. Він вийшов на екран з монозвуком (одна звукова доріжка). У залі залишилося всього декілька людей. Але фільм отримав неймовірну пресу наступного дня.

Як думаєте, хто найбільше написав про цей фільм? Росія, звісно. «Автора підвела його політична лють», — писали у РФ. У той час російська влада потужно фінансувала різноманітні історичні фільми, спрямовані на просування імперії. Ще й 2022 рік — це рік, коли святкувалося 300 років заснування Петербурга. Лють була і з того боку. Але фільм витримав цю хвилю. «П'ята колона» попрацювала над тим, щоб ця кінострічка взагалі не з'явилася в будь-якому іноземному прокаті та не мала виразної кінофестивальної долі.

«Стрічка не є антиросійською, вона — антиімперська»

Оксана Волошенюк: Фільм дійсно дуже провокаційний. Жвавий, цікавий, у певному сенсі — абсурдний. Перша його назва, на мою думку, більш відповідна тому, що ми бачимо на екрані — «Ненаситець». На жаль, стрічка вийшла на невеликий телевізійний прокат. Здається, лише ICTV один раз його показав. У 2021 році він став доступний в онлайн кінотеатрі.

Акторська робота у фільмі блискуча. Головну роль — гетьмана Мазепи — зіграв Богдан Ступка. Він геніально її виконав. Роль Петра I була відведена В'ячеславу Довженко. Це була його перша роль. Дуже достойно вийшло. Карла II зіграв Микита Джегурда. Що теж дуже цікаво.

Стрічка «Молитва за гетьмана Мазепу» не є антиросійською по своїй суті. Вона — антиімперська. На жаль, росіяни цього не зрозуміли. Вона ще тоді показала, що імперські тенденції нікуди не дінуться та не відпустять нас.

Пророчий голос Юрія Ілленка — один із приводів для того, щоб сьогодні ще раз переглянути цей фільм.

Джерело: <https://hromadske.radio/podcasts/my-ie-buly-y-budem-informatsiynyy-maraton/1226524>

- Підготуй власне есе щодо фільму Ю. Ілленка. Виголоси його.

ГЛАВА 1. БІЛЬШОВИКИ ШТУЧНО СТВОРИЛИ
ВІДРИВ УКРАЇНЦІВ ВІД РОСІЯН[https://lenta.ru/articles/2018/09/23/
ukrideology3/](https://lenta.ru/articles/2018/09/23/ukrideology3/)

LENTA.RU

Бывший СССР: Все Прибалтика Украина Белоруссия Молдавия Закавказье Средняя Азия

00:02, 24 сентября 2018 Бывший СССР

Красные отцы украинской нации

Большевики хотели укрепить власть на окраинах. Так появились настоящие украинцы

Цели Есть такая нация!

Фото: Константин Черничкин / Reuters

Повідомлення

Я русский
что значит быть русским человеком

Я з ємь рускій

ГЛАВНАЯ ИНФОРМАЦИЯ ЗНАНИЯ ИСТОРИЯ КУЛЬТУРА МНЕНИЕ ВАЖНО САЙТ

Зачем большевики создали украинцев

Без большевиков и коммунистов никогда не появились бы ни «украинцы», ни «Украина». Благодаря неиссякаемой энергии «свидомых» идеологов и пропагандистов в нашем обществе устоялся миф о том, что коммунистический режим был лютым врагом украинства и «Украины». Украинская сознательная интеллигенция с пеной у рта без устали вешает о преступлениях Ленина и Сталина против «украинского народу». И эта наглая ложь, пожалуй, является наиболее несправедливой в арсенале «свидомых».

Несправедливость её заключается в том, что без Ленина и Сталина, без советской власти и «национальной политики» большевиков никогда бы не появились ни «украинцы», ни «Украина» в том виде, в каком мы их знаем. Именно большевицкий режим и его вожди создали из Юго-Западного края России «Украину», а из её населения – «украинцев». Именно они потом добавили к этому новообразованию территории, никогда не принадлежавшие ни Малой Руси, ни Гетманату, ни Юго-Западному краю.

Зачем большевики создали «украинцев»

При всей ненависти «свидомых» галичан к «советам» они должны были бы признать, что без Сталина Галиция еще в начале прошлого века осталась бы разорванной между Польшей, Венгрией и Румынией, а про «украинцев» Прикарпатья и Закарпатья сейчас вряд ли бы вообще кто-то вспомнил, учитывая ассимиляционные таланты наших западных соседей.

Натужная искусственность проекта «Украина» в те годы была очевидна для многих деятелей коммунистического движения. Уже тогда Ленина предупреждали о том, что его эксперименты с нациостроительством и заигрывание с недобитыми опереточными националистами имперских окраин рано или поздно приведут к беде. Очень чётко в этом смысле проговаривался т. н. «украинский вопрос». Однако Ленин игнорировал эти

<http://iamruss.ru/zachem-bolsheviki-sozdali-ukraintsev/>

Последние статьи

8 июля - день влюблённых русских

Открытие. 8 июля - день влюблённых русских

Земля Императора Николая II

Средневековый удар по России

Православие. Серафим Юджин Роуз

Русская блогосфера

“Радянська історіографія провела всю підготовчу роботу, забравши російське ім'я в білорусів та українців (малоросів), залишивши його лише за великоросами. Закріплений у період радянської історіографії міт про три братні народи приховував головну правду, що це один народ — російський, чия національність була замінена географічними назвами території проживання: Україна — українці, Білорусь — білоруси, Росія — росіяни”.

Языковое равноправие на Украине: проблемы и возможности. — Институт диаспоры и интеграции (Институт стран СНГ), — М., 2012. С. 7.

Поміркуй, чому саме більшовиків називають творцями української нації.

Отже, складемо алгоритм витоків та наслідків такої тези...

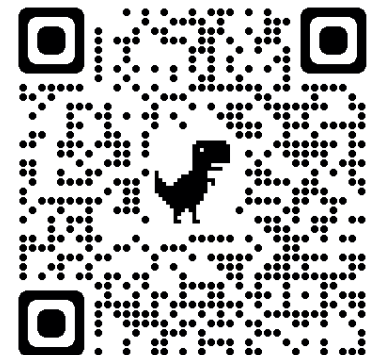

Спростування

Концепція триєдиного російського народу тривалий час мала офіційний статус у Російській імперії. Так імперська влада не бачила окремих етносів малоросів (руси-нів, українців) та білорусів (литвинів), а вважала їх разом із великоросами (московитами) гілками одного руського народу, що був спадкоємцем Русі. Етнографічні відмінності вважалися незначними, набутими внаслідок перебігу історії перебування у складі різних держав.

Проте вчені-етнографи, скажімо Хведір Вовк, ще в середині XIX науково довели існування окремого українського етносу. Подальші історичні дослідження лише підтверджували цей факт і тяглість перебування на українських землях українського етносу принаймні від часів Русі.

На цей факт зважала й Імператорська Санкт-Петербурзька академія наук. Тому фахівці з перепису 1897 року чітко розділили мови «триєдиного народу». Як наслідок, з'явилася така мовна карта, що доводить існування окремого народу зі своєю мовою (<https://datatowel.in.ua/pop-composition/languages-census-1897>).

Перейди за покликанням. Обери українську мову. Переглянь результати перепису.

Які регіони, де домінували українці не ввійшли до складу радянської України? Як ти думаєш, чому?

1914 року академія наук публікує «Діалектологічну карту руської мови», де фіксує теорію триєдиного народу, але чітко виділяє регіон панування української мови.

Але імперська влада суперечила сама собі. 20 січня 1910 року прем'єр-міністр Росії Петро Столипін видав циркуляр із заборонаю реєстрації товариств та видавництв «іногородців», тобто спільнот, що не належать до російського населення. У додатковій інструкції давалося роз'яснення, що дія документа поширюється на єврейські та українські громадські організації. Так Столипін фактично визнав, що українці не росіяни.

Поясни двоїсту позицію російської влади, яка вважала українців частиною триєдиного народу і водночас забороняла їх об'єднання.

<http://surl.li/lluma>

Щоб дістати підтримку неросійських народів у боротьбі за владу, більшовики висунули гасло «право народів на вільне самовизначення». Проте на практиці під гаслами світової революції більшовики проводили політику «червоного імперіалізму».

...У період царизму народи Росії систематично нацьковувалися один на одного. Результати такої політики відомі: різанина та погроми, з одного боку, рабство народів — з іншого.

Цієї ганебної політики нацькування немає й не повинно бути повернення. Відтепер вона має бути замінена політикою добровільного та чесного союзу народів Росії...

Виходячи з цих положень, I Всеросійський з'їзд Рад робітничих та солдатських депутатів у червні цього року проголосив право народів Росії на вільне самовизначення.

Другий з'їзд Рад у жовтні цього року підтвердив це невіднятне право народів Росії рішучіше і виразніше.

Виконуючи волю цих з'їздів, Рада народних комісарів вирішила покласти в основу своєї діяльності з питання національності Росії такі принципи:

- 1) Рівність і суверенність народів Росії.
- 2) Право народів Росії на вільне самовизначення, аж до відділення та утворення самостійної держави.
- 3) Скасування всіх і всяких національних та національно-релігійних привілеїв та обмежень.
- 4) Вільний розвиток національних меншин та етнографічних груп, що населяють територію Росії...

Декларація прав народів Росії. 2(15) листопада 1917 р.

Знайди суперечність у цьому документі.

Доведи, що ця декларація була лише декларацією.

Поясни поняття «червоний імперіалізм».

Під час підготування до перепису РСРР 1926 року виникла проблема, як ставити питання для визначення народності (так тоді називали етноси). Москва наполягала, щоб поняття «великорос» і «русскій» були тотожні. Але проблема була в тому, що етнічна самоідентифікація населення ще не була чіткою і більшість українців та білорусів сприймала поняття «русскій» як триєдине традиційне в царські часи широке поняття та релігійну ідентифікацію як синонім «православного». Білоруська РСР порушила питання про те, що під час перепису опитаний може визначити свою національність як «русскій» у широкому значенні. Тому наполягали на тому, щоб обов'язково поставити йому додаткове питання про те, яку з трьох національностей, охоплену словом «русскій», обирає респондент. У переписі вже змінили етнічний малороси на українці, проте колишні московити лишилися в переписі з назвою великороси (за перепису 1937 року московитів почали фіксувати як «русскіх»).

Чому більшовики були змушені визнати українців як окремий етнос?

З якою метою більшовики хотіли замінити етнічний «великороси» на «русскіє»?

Поміркуй, чому в російській мові етнічний звучить «русскіє», а не «россіянє»?

Висновки. Отже, дійсність така: більшовики визнали доконаний факт — існування окремого українського народу. Водночас саме вони «створили росіян», замінивши в 1930-х рр. великоросам етнічний на «русскій». Це дало підставу претендувати на весь культурний спадок «триєдиного народу» з тотожним етнічним.

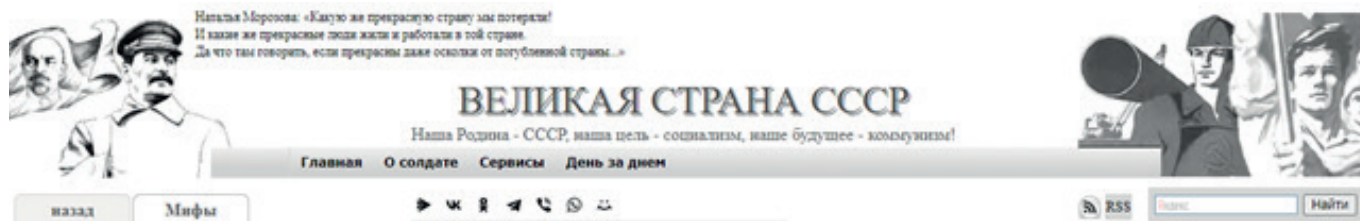
ЦСУ СССР признало заявление Белоруссии вполне правильным и сформулировало следующее дополнение к уже изданной переписной инструкции: «для уточнения записи о лицах, называющих при переписи свою народность «русской», необходимо, чтобы опрашиваемые точно определяли, к какой именно народности: украинской, великорусской (русской) или белорусской они себя причисляют. Записи «русский» и «великорос» считаются тождественными.»

Белоруссия таким дополнением вполне удовлетворилась. Когда эта формулировка уже отсылалась в Белоруссию, пришло заявление и от Украины, что она считает необходимым уточнение понятие «русский». Украине была отправлена формулировка, уже посланная в Белоруссию. Но Украина с ней не согласилась и пошла жаловаться в свой ЦК.

Украина не соглашалась с последним пунктом: что запись «русский» и «великорос» считаются тождественными.

ГЛАВА 2. ШТУЧНО ОРГАНІЗОВАНОГО ГОЛОДОМОРУ В 1932–1933 РР. В УКРАЇНІ НЕ БУЛО

Голодомор

[Все статьи раздела]

«Голодомора» не было, был голод

История – наука крайне политизированная, поскольку отвечает за формирование исторического сознания. От того, как люди будут оценивать прошлое, зависит их оценка текущего момента, их мировоззрение в целом, а следовательно, судьбы общества и государств. Поэтому «битва за историю» (то есть политически «правильную» её трактовку) является важнейшей составляющей идеологической войны. О том, насколько актуальными оказались в наши дни некоторые полузабытые события прошлого, может свидетельствовать хотя бы повышенное внимание к голоду 1932 – 1933 гг. на Украине именуемого чаще «голодомором». Что же такое этот «голодомор» и чем он отличается от голода?

Итак, на современной Украине утвердилась точка зрения на голод 1932 – 1933 гг. как на «голодомор». Сразу подчеркнем, что «голод» и «голодомор» – слова, хотя и однородные, но имеющие принципиально разный смысл. И дело не в масштабах катастрофы. Под словом «голодомор» понимается не просто смерть от голода, а целенаправленное, сознательное уничтожение голодом украинского народа как народа и, что ещё важнее, как народа украинского. То есть «голодомор» – это по сути дела геноцид, который осуществлялся «москвитским» руководством при помощи продавшейшей Москве украинской партийной верхушки.

В 1990-е годы теория «голодомора» против утвердилась среди политического мейнстрима, академической науки, СМИ Украины, а через них – в системе среднего и высшего образования и общественном мнении. На страницах учебников, в радио- и телепередачах мельзают огромные цифры в 5, 10, 15, а порой и в 20 млн человек, умерших от голода.

«Путёвку в жизнь» «голодомор» получил ещё в украинской эмиграции, в первую очередь в Америке. Во времена холодной войны американцы финансировали программы по изучению украинского голода не только из исторического любопытства, «голодомор» был оружием в идеологической войне против СССР, «работавшим» и на социальном («тоталитарное государство» и «неэффективная экономика») и национальном поле («русский империализм», «угнетение свободлюбивых народов»). Повышенный интерес к вопросу проявил и Конгресс США, даже создавший в 1986 году специальную комиссию по расследованию этого «коммунистического холокоста» (об «украинском холокосте» речь впереди).

Концепция сделала своё дело: большевики и советская власть (это на начальном этапе), а затем и «Москва» вообще (это на следующем этапе действия концепции) были «замазаны» – обвинены в геноциде украинского народа.

Данное положение стало одним из краеугольных камней государственной идеологии и своеобразного «символа веры» «свидомки» (сознательных) патриотов украинской державы. События 70-летней давности продолжают будоражить некоторые неутоленные головы в ставшем независимом государстве. Например, не так давно Дмитрий Табачник – не последняя фигура в украинском истеблишменте – заявил, что «голодомор» 1932 – 1933 гг. – это холокост украинского народа, и высказался за необходимость добиваться юридического признания этого факта со стороны международных организаций, прежде всего ООН. То есть на одну доску он поставил уничтожение евреев нацистской Германией в годы Второй Мировой войны и голод в СССР. Естественно, со всеми вытекающими из этого следствиями для внутреннего и внешнего положения Украины.

http://www.great-country.ru/rubrika_myths/golodomor/00002.html

18 декабря 2022 21:08 Дмитрий Киселев

Миф о голодоморе работает как инструмент розни

Голодомором на Украине сами украинцы, а теперь и вся Европа называют период советской истории первой половины 1930-х годов XX века, когда большевики проводили коллективизацию на селе, истребляя кулаков, а у крестьян изымали практически весь хлеб, да еще в условиях неурожая. Тогда голод в СССР охватил все сельскохозяйственные районы.

...Я вважаю, що ми все робимо для того, щоб стосунки з Україною покращувалися. Ми не порушуємо питань надуманого характеру на кшталт Голодомору, політизуючи ці спільні проблеми минулого. Ми все робимо для того, щоб відносини з цією по-справжньому братньою республікою саме в такій якості й розвивалися в майбутньому. Звісно, все будемо робити для цього...

Володимир Путін, президент РФ

Російська пропаганда наразі не заперечує, що голод був, але його джерела виводять не від цілеспрямованої політики радянського режиму, а від збігу обставин. Таки ми обставинами називають саботаж українського селянства, бажання зберегти державу від загроз Великої депресії, несприятливі погодні умови.

<https://www.vesti.ru/article/3104538>

Отже, складемо алгоритм джерел і наслідків такої тези...

Спростування

Для того, щоб спростувати цей міт, доречно дослідити, чи містить ознаки геноциду таке історичне явище, як Голодомор.

...У цій Конвенції під геноцидом слід розуміти такі дії, що вчиняються з наміром знищити, повністю або частково, будь-яку національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку:

- ▶ вбивство членів такої групи;
- ▶ заподіяння серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам такої групи;
- ▶ навмисне створення для такої групи життєвих умов, які розраховані на цілковите або часткове її фізичне знищення;
- ▶ заходи, розраховані на цілковите або часткове недопущення дітонародження в середовищі такої групи;
- ▶ насильне передавання дітей з такої людської групи до іншої...

Конвенція ООН про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього.

Розглянь ознаки геноциду. До яких наслідків призведе їх втілення?

Чому в Конвенції вказано ознаки поняття, але не вказано причини його появи?

Згадана Конвенція дала підстави Київському апеляційному судові розглянути Голодомор як явище геноциду.

За даними, викладеними в постанові від 29 грудня 2009 року про направлення кримінальної справи до суду, злочин вчинено за наступних обставин...

Після повалення Української Народної Республіки в листопаді 1920 року більшовицький режим розпочав на її території активні дії щодо недопущення відновлення незалежної української держави шляхом жорстокої репресивної політики, спрямованої на встановлення комуністичного ладу та придушення будь-яких партій і рухів, які відстоювали ідею української самостійності. З цією метою Йосип Сталін разом з вказаними особами розпочали суцільну насильницьку колективізацію сільського господарства та депортацію українських селянських родин, незаконну конфіскацію їх майна, репресії і фізичне знищення українців.

Все це зруйнувало традиційні форми сільськогосподарського виробництва і позбавило українських селян необхідних для нормальної життєдіяльності запасів зерна, що викликало в 1928–1929 роках голод серед українського населення, після чого розпочалися масові антирадянські повстання на території УРСР, які з особливою жорстокістю подавлялися каральними заходами. Здійснюючи свої злочинні наміри, Йосип Сталін, В'ячеслав Молотов, Лев Каганович, Павло Постишев, Станіслав Косіор, Влас Чубар і Мендель Хатаєвич застосовували на території України у мирний час репресивний апарат комуністичного тоталітарного режиму, прийняли рішення і штучно створили умови для винищення голодом частини української нації.

Для вчинення геноциду Йосип Сталін, разом із вказаними особами розробили план створення штучного голоду в УРСР.

15 січня 1932 року Станіслав Косіор діючи за вказівкою Сталіна і незважаючи на голод в українських селах, організував прийняття постанови Політбюро ЦК КП(б)У «Питання хлібозаготівлі», відповідно до якої посилювався контроль за діяльністю керівництва регіонів під час вилучення хліба.

1 лютого 1932 року, продовжуючи злочинні дії направлені на геноцид української національної групи, Станіслав Косіор і Влас Чубар підписали та надіслали для виконання обкомам, міськпарткомам і райпарткомам директиву «Про насіння», згідно з якою колгоспам України відмовлялося в наданні насінневої допомоги.

17 березня 1932 року Косіор організував прийняття постанови «Про насінневі фонди», якою були посилені репресії в Україні та задіяні так звані «активісти» з числа селян.

29 березня 1932 року Косіор організував прийняття Політбюро ЦК КП(б)У постанови «Про Полісся», на підставі якої були застосовані жорсткі репресії до селян в УРСР та здійснено депортацію з районів Полісся 5000 сімей у спеціально створені поселення для розробки кар'єрів каміння та глини. Крім того, ним погоджено з ЦК ВКП(б) питання про депортацію за межі України ще 5000 сімей.

Здійснюючи свої злочинні наміри, Йосип Сталін, В'ячеслав Молотов, Лев Каганович, Павло Постишев, Станіслав Косіор, Влас Чубар, і Мендель Хатаєвич, починаючи з весни 1932 року, додатково запровадили в дію ряд постанов та підзаконних актів, якими послали створення умов, розрахованих на фізичне винищення голодом частини української національної групи.

Під час вчинення геноциду постраждали також представники інших національностей.

Для реалізації вказаних злочинних намірів Йосипом Сталіним було делеговано уповноважену комісію з ВКП(б) під керівництвом В'ячеслава Молотова, який разом із Кагановичем, за участю Косіора і Чубаря 6 липня 1932 року організував прийняття на засіданні Політбюро ЦК КП(б)У в м. Харкові постанови «Про план хлібозаготівлі» та ухвалення III Всеукраїнською партконференцією для УРСР плану хлібозаготівлі в кількості 356 млн пудів, що значно перевищував реальні можливості українських селян.

Продовжуючи свої протиправні дії, Лев Каганович і В'ячеслав Молотов підписали 25 липня 1932 року і надіслали ЦК КП(б)У і РНК УРСР цілком таємну телеграму про посилення вилучення хліба, заборону торгівлі та проведення жорстких репресій щодо голодуючих селян.

Надалі, з метою виконання своїх злочинних намірів, Йосип Сталін і Лев Каганович організували прийняття 7 серпня 1932 року Центральним виконавчим комітетом (ЦВК) і РНК СРСР постанови «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення громадської (соціалістичної) власності», якою запровадили розстріли, конфіскацію майна і заборонили застосування амністії.

У подальшому, 16 вересня 1932 року, Сталін Й. В. затвердив і направив для виконання Верховному Суду СРСР, Прокуратурі, Державному політичному управлінню (ДПУ) УРСР, іншим репресивним органам таємну інструкцію, якою визначався порядок покарання «куркулів» та інших «соціально ворожих елементів» із застосуванням вищої міри покарання — розстрілу, а в окремих випадках — десятирічного ув'язнення в п'ятнадцятиденний строк з дня їх виявлення.

Постанову від 7 серпня 1932 року та таємну інструкцію щодо її застосування Сталін Й. В., Молотов В. В., Каганович Л. М., Постишев П. П., Косіор С. В., Чубар В. Я. і Хатаєвич М. М. використали для створення умов, розрахованих на фізичне знищення частини українських селян.

2 серпня 1932 року, незважаючи на голод в УРСР, Молотов В. М. підписав та направив на виконання органів центральної влади в Україні постанову РНК СРСР № 1200 «Про збирання врожаю і плану хлібоздачі на серпень 1932 р.», якою для України на серпень місяць був встановлений завищений на 100,0 млн пудів план здачі хліба.

Крім того, 9 серпня 1932 року Косіор С. В. підписав постанову Політбюро ЦК КП(б)У «Про заходи боротьби зі спекуляцією хлібом», якою репресивні органи ДПУ і органи

міліції були зобов'язані забезпечити повне усунення з ринку продавців зерна і бо-рошна та застосування репресій (арешти, конфіскації).

Продовжуючи злочинні дії, Каганович Л. М. 20 серпня 1932 року, підписав і направив до ЦК КП(б)У та РНК УРСР телеграму «Про незадовільні темпи хлібозаготівлі», в якій вимагав вжити заходи щодо суворого покарання винних осіб.

Усвідомлюючи трагічні наслідки вивезення зерна та інших продуктів харчування під час масового голоду в УРСР, Постишев П. П. надіслав 18 вересня 1932 року ЦК КП(б)У телеграму з вимогою повного виконання експортного плану четвертого кварталу 1932 року.

Під час виконання своїх злочинних намірів, незважаючи на голод в Україні та повну відсутність насінневих фондів, Сталін Й. В. і Молотов В. М. спільно підписали 23 вересня 1932 року та надіслали ЦК КП(б)У телеграму про відмову в наданні Україні насінневої позики.

Реалізуючи спільний злочинний намір вказаних осіб на вчинення геноциду, Хатаєвич М. М. надіслав всім обкомам, міськпарткомам та райпарткомам КП(б)У директивний лист від 23 жовтня 1932 року за своїм підписом з вказівками прийняти особливо рішучі заходи для вилучення в селян хліба.

25 жовтня 1932 року під керівництвом Косіора С. В. Політбюро ЦК КП(б)У прийняло постанову «Про необхідність подолання відставання України у виконанні плану хлібозаготівлі», якою в десять разів було підвищено темпи виконання річного плану...

30 жовтня 1932 року Молотов В. М. організував засідання Політбюро ЦК КП(б)У, на якому була прийнята постанова «Про заходи щодо посилення хлібозаготівлі», якою органи влади на місцях були зобов'язані не допускати торгівлю хлібом, промисловими товарами в Україні та посилити судові репресії.

5 листопада 1932 року Косіором С. В. організовано прийняття Політбюро ЦК КП(б)У постанови «Про посилення участі органів юстиції в проведенні хлібозаготівлі», яка була направлена на активізацію діяльності органів юстиції і прокуратури у вилученні зерна.

9 листопада 1932 року Народний комісаріат юстиції УРСР розіслав Інструкцію «Про активізацію роботи органів юстиції в боротьбі за хліб», в якій визначив максимальний термін розслідування справ у триденний строк.

6 листопада 1932 року Косіор С. В. підписав телеграму обкомам, якою була встановлена товарна блокада у більшості регіонах України.

11 листопада 1932 за підписами Косіора С. В. і Чубаря В. Я. до обкомів КП(б)У надіслано витяг з протоколу № 90 засідання Політбюро ЦК КП(б)У, постанову та Інструкцію РНК УРСР «Про організацію хлібозаготівлі в одноосібному секторі», згідно з якою були посилені репресії відносно селян, які позбавлялись земельних наділів, садибної землі, здійснювалась їх депортація за межі районів, областей та повне вилучення в них продуктів харчування.

Цією ж постановою було прийнято рішення про застосування так званих «чорних дощок», а саме:

а/ негайне припинення підвезення товарів, повне припинення кооперативної і державної торгівлі на місці та вивезення із відповідних кооперативних крамниць всіх наявних товарів;

б/ повна заборона колгоспної торгівлі як для колгоспів, колгоспників, так і для одноосібників;

в/ припинення всілякого кредитування, дострокове стягнення кредитів та інших фінансових зобов'язань;

г/ перевірка та очистка колгоспів з виявленням контрреволюційних елементів — організаторів зриву хлібозаготівлі...».

Відносно українських селян застосовувались натуральні штрафи у формі встановлення додаткових завдань з м'ясозаготівлі в розмірі п'ятнадцятимісячної норми здачі м'яса і річної норми здачі картоплі, а також посилені репресії.

Крім цього, 18 листопада 1932 року Чубар В. Я. і Хатаєвич М. М. підписали і направили на місце постанову Політбюро ЦК КП(б)У «Про ліквідацію контрреволюційних гнізд та розгром куркульських груп», використовуючи яку Косіор С. В. розробив спеціальний оперативний план і задіяв війська та спеціальні загони для знищення українських селян, які чинили опір більшовицькій владі...

Таким чином, досудовим слідством встановлені беззаперечні докази того, що в 1932–1933 роках Сталін Й. В., Молотов В. М., Каганович Л. М., Постишев П. П., Косіор С. В., Чубар В. Я. і Хатаєвич М. М. організували та вчинили геноцид в Україні, створивши життєві умови, розраховані на фізичне знищення частини української національної групи, використавши для цього наступні механізми та способи:

- ▶ встановлення для України плану хлібозаготівлі до такого високого рівня, за яким цей план не міг бути реально виконаний, а якщо і виконувався — то тільки насильницьким шляхом із застосуванням репресій і за рахунок повного вилучення у селян зерна, насіннєвих запасів;
- ▶ занесення районів, населених пунктів, колгоспів, сільських рад на «чорні дошки», тобто блокування їх військами, недопущення виїзду населення за межі цих територій, повне вилучення продуктів харчування та заборона торгівлі;
- ▶ ізоляція території України спеціальними озброєними загонами, військовими частинами та міліцією;
- ▶ обмеження вільного пересування селян з метою пошуку продовольства та заборона листування;
- ▶ запровадження «натуральних штрафів»;
- ▶ проведення постійних обшуків з вилученням зерна, насіннєвих запасів, майна, одягу, всіх продуктів харчування, готової їжі;
- ▶ посилення заходів кримінальної репресії, включаючи розстріли осіб, які під час вилучення зерна, м'яса, картоплі, соняшника та інших продуктів харчування чинили опір владі...

ПОСТАНОВИВ:

Закрити кримінальну справу, порушену за фактом вчинення геноциду в Україні в 1932–1933 роках відносно Сталіна (Джугашвілі) Йосипа Віссаріоновича, Молотова (Скрябіна) В'ячеслава Михайловича, Кагановича Лазаря Мойсейовича, Постишева Павла Петровича, Косіора Станіслава Вікентійовича, Чубаря Власа Яковича і Хатаєвича Менделя Марковича, в зв'язку з їх смертю, які за висновком органу досудового слідства — Головного слідчого управління Служби безпеки України — з метою придушення національно-визвольного руху в Україні та недопущення побудови і утвердження незалежної української держави, шляхом створення життєвих умов, розрахованих на фізичне винищення частини українців спланованим ними Голодомором 1932–1933 років, умисно організували геноцид частини української національної групи, внаслідок чого було знищено 3 млн 941 тис. осіб, тобто безпосередньо вчинили злочин, передбачений ч. 1 ст. 442 Кримінального кодексу України.

Постанова Апеляційного суду м. Києва. 13 січня 2010 року

Які передумови Голодомору виводить Апеляційний суд?

Які докази наводить суд для підтвердження своїх висновків?

Чи знаєш ти факти про Голодомор із сімейної історії?

Автор поняття «геноцид» Рафаель Лемкін стверджує, що Голодомор — складник масштабнішого явища геноциду українського народу, яке також охоплювало інші злочинні дії радянського режиму.

...Те, про що я хочу говорити, — це, мабуть, класичний приклад радянського геноциду, його найдовший і найширший експеримент російщення, а саме — винищення української нації...

...Доки Україна зберігає свою національну єдність, доки її народ продовжує думати про себе як про українців і домагається незалежності, доти вона становить серйозну загрозу для самого серця радянської ідеї. Нічого дивного, що комуністичні вожді надавали якнайбільшого значення російщенню цього члена їхнього «союзу республік», що самостійно мислив, і вирішили переробити його і пристосувати до свого зразка єдиної російської нації. Бо українець не є і ніколи не був росіянином. Його культура, його темперамент, його мова, його релігія — все інакше. ...Він відмовлявся від колективізації, приймаючи радше депортацію і навіть смерть. Тому було особливо важливо пристосувати українця до прокрустового зразка ідеальної радянської людини.

Українське населення дуже вразливе до расового вбивства його вибраних частин, тому комуністична тактика не наслідувала взірця німецьких нападів проти євреїв. Українська нація надто багатолюдна, щоб можна було її цілковито знищити ефективним способом. Однак її релігійне, інтелектуальне і політичне керівництво, її вибрані та вирішальні частини доволі малі, і тому їх легко ліквідувати. Саме тому радянська сокира з повною силою впала на ці групи за допомогою відомих знарядь масового вбивства, депортації і примусової праці, заслання і голоду.

Ця атака виявила систематичний шаблон: увесь процес повторювано знову і знову, щоб протистояти новим спалахам національного духу. Перший удар спрямований на інтелігенцію — мозок нації, щоб паралізувати решту організму. У 1920, 1926 і знову в 1930–33 роках вчителі, письменники, митці, мислителі і політичні провідники були ліквідовані, ув'язнені або депортовані. Як подає «Український кварталник» (Ukrainian Quarterly) за осінь 1948 року, тільки в одному 1931 році були заслано в Сибір 51 тисяча 713 інтелектуалів. Така сама доля зустріла принаймні 114 визначних поетів, письменників і митців — найвидатніших культурних провідників нації. За приблизними підрахунками, принаймні 75 відсотків українських інтелектуалів і професіоналів у Західній Україні, на Закарпатті і на Буковині брутально винищили росіяни (Ukrainian Quarterly, літо 1949).

Поряд з атакою на інтелігенцію ішов наступ на церкву, священників і церковну ієрархію — «душу» України. Між 1926 і 1932 роками ліквідовано Українську автокефальну православну церкву, її митрополита (Липківського) і 10 тисяч священників. У 1945 році, коли радянська влада була встановлена в Західній Україні, подібна доля чекала Українську католицьку церкву. Факт, що перед ліквідацією цієї церкви їй запропонували можливість приєднатися до Російського патріархату в Москві — політичного знаряддя Кремля, — вказує на те, що єдиною ціллю тієї акції було російщення...

Ці атаки на «душу народу» мали і матимуть серйозні наслідки для «мозку» України, адже значна частина інтелектуалів традиційно походила з родин духівництва, самі священники були провідниками в селах, а їхні дружини очолювали благодійні організації. Чернечі чини завідували школами та опікувалися більшістю благодійних організацій.

Третє вістря радянської атаки було спрямоване проти фермерів — великої маси незалежних селян, зберігачів традицій, фольклору і музики, національної мови та літератури, національного духу України. Зброя, яку вживали проти них, мабуть, найстрашніша з усіх — виморювання голодом. Протягом 1932 і 1933 років 5 мільйонів українців померли від голоду; жорстокості, яку 28 травня 1934 року 73-й конгрес (США) засудив як нелюдську. Була спроба схарактеризувати цю кульмінацію радянської жорстокості як економічну політику, пов'язану з колективізацією пшеничних ланів, а отже з потребою в ліквідації куркулів — незалежних фермерів. Але насправді великомасштабних фермерів в Україні було дуже мало. Радянський письменник (насправді йшлося про генсека ЦК КП(б)У, який разом із тим був партійним публіцистом, речником) Косіор заявляв у газеті «Ізвестія» від 2 грудня 1933 року: «Український націоналізм — це для нас головна небезпека». І, щоб викоринити цей націоналізм і встановити жажливу одноманітність радянської держави, принесли в жертву українське селянство...

Четвертим кроком у тому процесі стала фрагментація українського народу шляхом поселення в Україні чужинців і водночас розпорошення українців по цілій Східній Європі. Так була б знищена етнічна єдність та перемішані нації. Між 1926 і 1939 роками частка українців в населенні України знизилася з 80 до лише 73 відсотків. Внаслідок голоду і депортації українське населення зменшилося в абсолютних числах з 23,2 мільйона до 19,6 мільйона, тоді як неукраїнське населення зросло на 5,6 мільйона. Якщо взяти до уваги, що колись Україна мала найбільший рівень приросту населення в Європі, приблизно 800 тисяч річно, то можна легко побачити, що російська політика досягла свого.

Такими були головні кроки систематичного нищення української нації, її поступового поглинання новою радянською нацією. Привертає увагу факт, що не було спроб цілковитого знищення, подібного до німецького методу атаки на євреїв. Все-таки, якщо радянська програма буде цілком успішна, якщо інтелігенція, священники і селяни можуть бути викорінені, Україна загине так само, як коли був би вбитий кожен українець, бо вона втратила б ту частину народу, яка зберігала і розвивала її культуру, її вірування, її спільні ідеї, які керували нею і дали їй душу, що, коротко кажучи, зробило її нацією, а не масою людей...

**Рафаль Лемкін, автор поняття «геноцид»,
виступ у Нью-Йорку 20 вересня 1953 р.**

На які причини сталінського геноциду українців вказує Р. Лемкін?

Чому радянський режим не міг повністю фізично знищити українців?

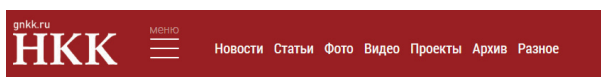
Які інші методи геноциду, крім Голодомору, використовував радянський режим?

Висновки. Отже, дійсність така: встановлені беззаперечні докази того, що в 1932–1933 роках радянський режим організував та вчинив геноцид в Україні, створивши життєві умови, розраховані на фізичне знищення частини української національної групи, використавши для цього різні механізми. Голодомор — один із низки заходів російського імперіалізму з винищення українського народу та перетворення його залишків на «руссік».

ГЛАВА 3. БАНДЕРІВЦІ — КОЛАБОРАЦІОНІСТИ

Повідомлення

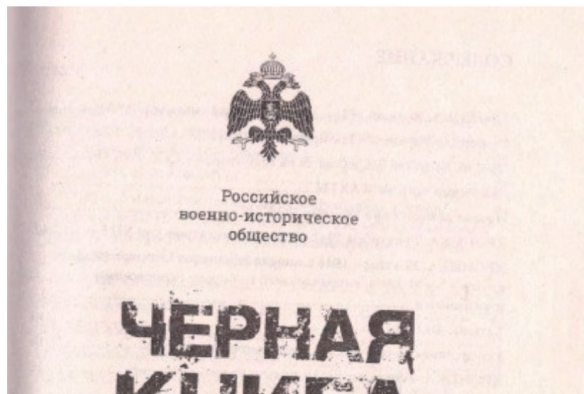
Главная · Статьи

Бандеровцы. Этапы кровавого пути

Правда о преступлениях нацистов – из рассекреченных архивных документов

28 марта 2023

Важно знать

<https://gnkk.ru/articles/banderovcy-yetapy-krovavogo-puti/>

ВЕСТИ

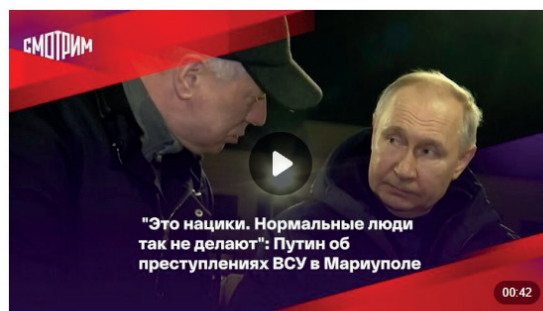
19 березня · У групі 1 032 176 учасників

Вступити

"Бандеровцы и есть": Владимир Путин жестко высказался о преступлениях ВСУ.

Марат Хуснуллин во время посещения Мариуполя рассказал Путину, что украинские военные минировали медоборудование в больницах и трупы, чтобы их не брали.

"Это так называемые нацики, нормальные люди так не делают", - ответил на это Путин в эфире телеканала "Россия 24".

"Это нацики. Нормальные люди так не делают": Путин об преступлениях В...
49 787 переглядів

<https://ok.ru/vesti/topic/156030259357071>

Важливе завдання російської пропаганди — створення привабливого образу Росії як країни, що забезпечує вільний розвиток.

Отже, складемо алгоритм джерел і наслідків такої тези...

Спростування

Суть проявів колаборації та розуміння його як явища дає Кримінальний кодекс України. Звісно, у часи Другої світової війни обставини були інакші, проте загальні тенденції цей закон відображає.

Стаття 111–1. Колабораційна діяльність

1. Публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України...
2. Добровільне зайняття громадянином України посади, не пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території, у тому числі в окупаційній адміністрації держави-агресора...
3. Здійснення громадянином України пропаганди у закладах освіти незалежно від типів та форм власності з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини

території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України, а також дії громадян України, спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти...

4. Передача матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора, та/або провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора...
5. Добровільне зайняття громадянином України посади, пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території, у тому числі в окупаційній адміністрації держави-агресора, або добровільне обрання до таких органів, а також участь в організації та проведенні незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території або публічні заклики до проведення таких незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території...
6. Організація та проведення заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації чи збройних формувань та/або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України, за відсутності ознак державної зради, активна участь у таких заходах...
7. Добровільне зайняття громадянином України посади в незаконних судових або правоохоронних органах, створених на тимчасово окупованій території, а також добровільна участь громадянина України в незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях, створених на тимчасово окупованій території, та/або в збройних формуваннях держави-агресора чи надання таким формуванням допомоги у веденні бойових дій проти Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України...

Кримінальний кодекс України

Чому колаборантом може бути лише громадянин окупованої країни?

Чому, щоб бути колаборантом, слід діяти добровільно та свідомо?

Отже, у широкому значенні колабораціонізм — свідомо та добровільно співпраця з окупантом на шкоду власній державі та її громадянам. Звинувачуючи українців у колабораціонізмі, автори цієї ідеї вважають їх повноправними громадянами СРСР.

Сучасні громадяни України можуть добровільно обирати та змінювати громадянство. Отже, у них є вибір бути чи ні громадянами України. А чи був вибір в українців 1930-х рр.? Чи був СРСР (і УРСР у ньому) державою українців? Очевидно, що ні. Українську Народну Республіку окупувала радянська Росія. Задля полегшення панування тут створено псевдодержаву УРСР, яка не була демократичною і слугувала не інтересам народу України, а інтересам Москви. Із Західною Україною було ще складніше. Ці терени протягом 1918–19 рр. окупувала Польща. Польське панування визнали радянський режим за Ризьким договором 1921 року та рада послів Антанти за рішенням 1923 року. Проте згоди на набуття польського громадянства в українців ніхто не питав. А коли 1939 року Західну Україну загарбав СРСР, а 1941 року — Німеччина, то чи ухвалювали українці рішення про набуття статусу громадян цих держав? Ні.

Отже, в часи Другої світової війни не було української держави. А співпраця з СРСР чи Польщею, які вели себе щодо українців як окупанти, для українців могли

бути «на шкоду власній державі та її громадянам» подібно до того, як і співпраця з нацистами. Відсутність власної держави була трагедією українського народу, представники якого могли співпрацювати з різними окупантами, сподіваючись на їхню допомогу у створенні такої держави. Для українців як бездержавної нації було важливо створити власну державу, чого прагнули, зокрема, і представники Організації українських націоналістів.

Які ознаки дають змогу сказати, що певний народ має власну державу?

Чому окупація не підстава вважати окупованих «повносправними» громадянами країни-окупанта?

Доведи, що СРСР у 1920–30-х рр. чинив в Україні як окупант.

Метою боротьби Організації українських націоналістів, що в російській пропаганді постають як бандерівці, було створення української держави. Ця мета відповідала праву націй на самовизначення. Це принцип, за яким кожна спільнота має невід'язне право вільно організовувати своє громадське і політичне життя та визначати форму врядування. Вважається, що цей принцип природного права з'явився у XVII ст. Після ухвалення Статуту ООН цей принцип набув статусу позитивного міжнародного права. Його містять ухвалені згодом Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.), Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.), Декларація про принципи міжнародного права (1970 р.), документи Народи з питань безпеки та співробітництва в Європі (1975 р.), Віденська декларація (1986 р.), резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Загальна реалізація права народів на самовизначення» (1994 р.) та інші міжнародно-правові акти.

Напередодні та на початку Другої світової війни українські націоналісти справді співпрацювали з нацистською Німеччиною, розраховуючи що вона може стати визволителькою та союзницею відродженої української держави. Проте ця мета не збігалася з метою німецьких нацистів, які не сприймали українців як повноцінну націю, а як населення ласої території. Отже, Акт відновлення Української Держави 30 червня 1930 року та категоричне незгода з ним нацистів привела до арешту лідерів ОУН, а згодом до збройного протистояння двох сил.

Чому мета «створення Української соборної самостійної держави» важлива для української нації?

У чому полягала відмінність між метою щодо України ОУН та німецьких нацистів?

Саме боротьба за незалежність України — головна причина демонізації ОУН російською пропагандою. Фактично всі діячі та організації української історії, які прагнули незалежності в російських нарративах стають повністю негативними персонажами, а їхня діяльність спотворюється на догоду створеному мітові.

Скажімо, росіяни впевнені, що УПА були частиною військової потуги Третього Райху. Проте ніяких документів на вірність Гітлерові ОУН чи УПА не підписувала. Для створення міту російська пропаганда приписувала до УПА всі українські антирадянські військові формації: батальйони «Нахтігаль» і «Роланд», дивізію «Галичина», Українське визвольне військо, українську поліцію шуцманшафт тощо. Приписуючи до УПА інші військові формації, росіяни звинувачують її в масових убивствах євреїв та іншого цивільного населення у Львові, Бабиному Яру, інших місцях України та сусідніх країн.

До речі, образ українця-антисеміта витворила нацистська пропаганда, щоб показати ненависть інших народів до євреїв і підстави для антисемітизму. Місцеве населення було вміло використане для погромів та вбивства. Згодом, цю брехню використала радянська пропаганда, яка пачками фабрикувала документи про участь бандерівців у Голокості, скажімо, участь Буковинського куреня у злочині в Бабиному Яру.

Рашистська пропаганда стверджувала, що УПА ніколи не воювала з німцями. Цю брехню спростовують тисячі німецьких документів, з яких видно, що УПА чинила опір в Німеччині, зокрема насильницькому вивезенню людей, реквізиції сільськогосподарських продуктів. Упівці також нападали на нацистські в'язниці та ешелони, щоб визволити полонених. Антинімецькі акції УПА були виважені, бо слід було думати про їх наслідки: нацисти часто-густо мстили за рух Опору цивільному населенню.

Чому російській пропаганді було важливо скомпрометувати ОУН та УПА?

Які методи використовувала російська пропаганда для компрометації українського визвольного руху?

Чому важливо декодувати російські пропагандистські міти часів Другої світової війни?

Висновки. Отже, дійсність така:

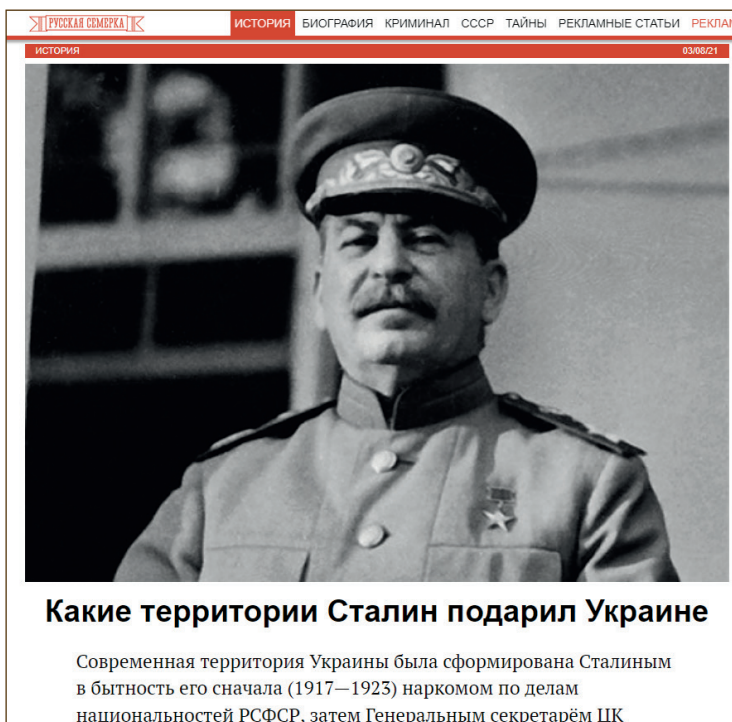

Радянська окупація в 1945–91 рр. (11 клас)

Розділ 4

ГЛАВА 1. УКРАЇНА В СУЧАСНИХ КОРДОНАХ З'ЯВИЛАСЯ НА КАРТІ СВІТУ ВИНЯТКОВО ЗАВДЯКИ ЗУСИЛЛЯМ СРСР

Повідомлення

Какие территории Сталин подарил Украине

Современная территория Украины была сформирована Сталиным в бытность его сначала (1917–1925) наркомом по делам национальностей РСФСР, затем Генеральным секретарём ЦК

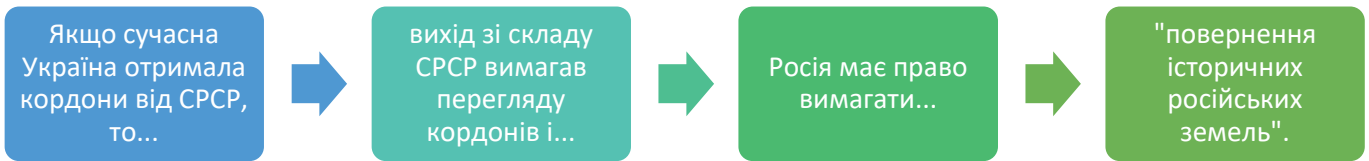
<https://russian7.ru/post/kakie-territorii-stalin-podaril-ukr/>

Інколи такі повідомлення супроводжуються картами (<https://tsn.ua/ru/ukrayina/na-rossiyskom-televidenii-pokazali-kartu-ukrainy-s-podarennymi-zemlyami-ot-russkih-carey-1985116.html>):

Поміркуй, яка причина появи саме такої карти?

Отже, складемо алгоритм витоків та наслідків такої тези...

Спростування

На карті світу Україна в сучасних кордонах дійсно з'явилася внаслідок політичної активності СРСР. Проте, ця політична активність була швидше на користь росії, ніж українському народові. Москва вдало маніпулювала етнічним та історичним принципами, змінюючи зовнішні та внутрішні адміністративні кордони.

Створена на уламках імперій УНР включала більшість територій сучасної України. Розглянемо етапи формування сучасних кордонів України. Першими територіями, у рамках яких 1917 року визнавалася Україна, було п'ять неповних губерній. Про це зазначалося в Тимчасовій інструкції Генеральному Секретаріатові Тимчасового уряду в Україні.

2. Уповноваження Генерального Секретаріату поширюються на губернії: Київську, Волинську, Подільську, Полтавську та Чернігівську, з виключенням мглинського, суражського, стародубського і новозибківського повітів. Вони можуть бути поширені і на інші губернії, чи частини їх, у тім разі як утворені в цих губерніях на основі постанови тимчасового уряду земські інституції висловляться за бажаність такого поширення.

Так, російський тимчасовий уряд взяв за основу визначення території України історичний принцип, очевидно, окреслюючи кордони автономії приблизними межами держави Богдана Хмельницького. При цьому самі ж порушили цей принцип, виключивши з України північну Чернігівщину, де домінували росіяни, литвини-білоруси та історичне Запоріжжя. Важливо відмітити, що Тимчасовий уряд усе ж визнавав можливість розширення кордонів України.

Чому російський Тимчасовий уряд обмежив повноваження Генерального Секретаріату п'ятьма неповними губерніями?

Офіційне розширення території України відбулося восени 1917 року й було закріплене Третім універсалом УЦР.

До території народної Української республіки належать землі, заселені в більшості українцями: Київщина, Поділля, Волинь, Чернігівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія (без Криму). Остаточне визначення кордонів Української народної республіки щодо прилучення частин Курщини, Холмщини, Вороніжчини і суміжних губерній і областей, де більшість українське населення, має бути встановлено за згодою організованої волі народів.

Таким чином, УЦР орієнтувалася на етнічний принцип визначення новостворених кордонів, що мало б усунути в майбутньому територіальні конфлікти. На жаль, універсал не визначив чітких кордонів, чим скористалися російські шовіністи, гальмуючи приєднання до України українських етнічних територій сусідніх губерній.

Берестейська угода та перемога України в Російсько-українській війні ще розширили території УНР, долучивши до неї Холмщину, Берестейщину, південь Білорусі, частин Курщини та Вороніжчини. Гетьман України Павло Скоропадський домогся приєднання до України Криму на правах автономії та проводив подібні переговори з кубанським урядом.

Чому Українська центральна рада вже в Третньому універсалі не встановила чіткі кордони країни?

Чому в Третньому універсалі УЦР не претендувала на Крим?

Найбільше розширення України відбулося відповідно до Акту злуки УНР ЗУНР. Новоприєднана територія окреслювалася Тимчасовим основним законом про державну самостійність українських земель колишньої австро-угорської монархії, ухвалений Українською Національною Радою 13 листопада 1918 року:

Простір Західноукраїнської Народної Республіки покривається українською суцільною етнографічною областю в межах колишньої австро-угорської монархії, – українською частиною колишніх австрійських коронних країв Галичини з Володимирією, Буковиною та українськими частими колишніх угорських столиць (комітатів) Спиш, Шариш, Земляни, Уг, Берег, Угоча і Мараморош, як вона означена на етнографічній карті австрійської монархії Карла барона Черніга.

Розглянь карту України на листопад 1918 року. Порівняй з кордонами сучасної України (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ukrainian_State_1918.5-11.png).

- ЗУНР
- Українська держава
- Кримський крайовий уряд
- Кубанська народна республіка
- Всеволоіке Військо Донське
- Білоруська народна республіка
- Литовська республіка
- Польська республіка
- Австро-Угорщина
- Королівство Румунія
- Королівство Сербія
- Радянська Росія

Таким чином, формування приблизних кордонів сучасної України, навіть, більших, відбулося без допомоги більшовиків, зокрема, Йосипа Сталіна.

Більшовицька агресія зменшила територію України. Більшовики, у цілому, визнали українську автономію. Спроба потрактувати територію УНР як п'ять неповних губерній під час переговорів у Бресті зазнали невдачі. Тому існування Донецько-Криворізької, Одеської та Таврійської квазідержав не можна трактувати як домінування в цих регіонах росіян. Після Берестейської угоди Росія визнала незалежність України, але остаточне підписання мирної угоди не дозволили невизначені державні кордони.

Росія зобов'язана негайно укласти мир з Українською народною республікою та визнати мирний договір між цією державою та повноваженнями четвертого Союзу. Територія України негайно очищена від російських військ та російської Червоної гвардії. Росія припиняє всю агітацію чи пропаганду проти уряду чи державних установ Української народної республіки.

Чому Росії було вигідно створювати різні державні утворення на території України?

Повалення гетьманської влади відкрило двері новій більшовицькій агресії та окупації. За більшовицької окупації країна швидше втратила, ніж набула (За <http://likbez.org>).

Дата/документ/подія	Від України	До України
10.03.1919. Договір про кордон	Північ Чернігівщини, заселені українцями повіти Курщини та Вороніжчини	
16.04.1920. 16. Узгоджена з ВЦВК та РНК РРФСР постанова ВУЦВК «Про утворення Донецької губернії»		Частина Східної Донщини та Таганрожчина
08.1920. Узгоджене між Донецькою губернією УРСР та Донською областю РРФСР рішення...		Станиця Луганська
15.07–21.09. 2020 р. – існування на захоплених землях Галичини окремої від України Галицької РСР		
18.03.2021 р. Ризький мир	Західна Волинь, Холмщина, Підляшся, Берестейщина визнаються за Польщею	
16.10.1925. Постанова Президії ЦВК СРСР від 16.10.1925 «Про врегулювання кордонів УРСР з РСФРР та БСРР»	Таганрожчина та більша частина Східної Донщини	Окремі волості, повіти, поселення
1928.19/24.10 / «На зміну постанови Президії ЦВК СРСР від 16 жовтня 1925 р.»	Окремі населені пункти	Окремі населені пункти

org.ua/table-of-changes-in-the-boundaries-of-the-soviet-ukraine-with-soviet-russia-until-1939.html).

Дані зміни можна прослідкувати за картою (<https://likbez.org.ua/ua/formirovanie-ukrainsko-rossiyskoj-sovetskoy-administrativnoy-granitsyi-1918-1928.html>).

Таким чином, радянська влада гальмувала закладений у Третньому універсалі етнічний принцип формування території України та закріпила за значні українські етнічні території. 1925 року Україна втратила 2/3 новоотриманих від Росії 1920 р. територій.

Чому більшовики зробили Галичину 1929 року окремою республікою?

Розглянь таблицю та карти. Поміркуй, чому більшовики не змогли ще більш урізати територію України?

Наслідки Другої світової війни. СРСР, за планами більшовиків, мав охоплювати весь світ. Друга світова війна була важливим етапом досягнення таких цілей. Українська карта використовувалася Йосипом Сталіним для обґрунтування просування СРСР вглиб Європи. Але чи дійсно Сталін відстоював інтереси України? Ні, бо не було

Стаття 1. Високі Договірні Сторони як дружні, рівноправні і суверенні держави засновують свої відносини на взаємній повазі та довірі, стратегічному партнерстві та співробітництві.

Стаття 2. Високі Договірні Сторони відповідно до положень Статуту ООН і зобов'язань по Заключному акту Наради з безпеки і співробітництва в Європі поважають територіальну цілісність одна одної і підтверджують непорушність існуючих між ними кордонів.

Стаття 3. Високі Договірні Сторони будують відносини одна з одною на основі принципів взаємної поваги суверенної рівності, територіальної цілісності, непорушності кордонів, мирного врегулювання спорів, незастосування сили або загрози силою, включаючи економічні та інші способи тиску, права народів вільно розпоряджатися своєю долею, невтручання у внутрішні справи, додержання прав людини та основних свобод, співробітництва між державами, сумлінного виконання взятих міжнародних зобов'язань, а також інших загально визнаних норм міжнародного права.

Стаття 4. Високі Договірні Сторони виходять з того, що добросусідство і співробітництво між ними є важливими факторами підвищення стабільності і безпеки в Європі і в усьому світі. Вони здійснюють тісне співробітництво з метою зміцнення міжнародного миру і безпеки. Вони вживають необхідних заходів для того, щоб сприяти процесу загального роззброєння, створенню та зміцненню системи колективної безпеки в Європі, а також посиленню миротворчої ролі ООН і підвищенню ефективності регіональних механізмів безпеки.

Сторони докладають зусиль до того, щоб врегулювання всіх спірних проблем здійснювалося виключно мирними засобами, і співробітничать у відверненні та врегулюванні конфліктів і ситуацій, які зачіпають їхні інтереси.

Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією, 1997 р.

Прочитай міжнародні документи. Які пункти цих угод порушила Росія під час агресії проти України?

Висновки. Таким чином дійсність є такою:

ГЛАВА 2. НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗРОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ НІКОЛИ НЕ БУЛО

Повідомлення (<https://odnarydina.org/content/desyatiletiya-sozidaniya-ukraina-pri-shcherbickom>)

☰ ☑ ↗

Дона Родина 🔍 📡

Миф о Щербицком-«русификаторе»

Нередко в вину Владимиру Васильевичу ставят «усиление русификации», которое якобы происходило в годы его руководства республикой. Однако «русификация» Украины при Щербицком – это миф, сконструированный националистами-«свидомитами». В самом деле, за период с 1960 по 1977 г. процент учащихся русскоязычных школ в республике увеличился с 30% до 41%, однако украиноязычных школ при этом было 60%. Книги на русском и украинском языках в 1980-х издавались поровну, одинаковыми суммарными тиражами. Причём литературы на украинском языке в то время выпускалось в десятки раз больше, чем после 1991-го, в годы «незалежности». Если же говорить о газетах и журналах на украинском языке, то за первое десятилетие независимости их общий тираж рухнул в 10 раз, а позднее только продолжал падать.

Во всём, что касалось языкового вопроса, в эпоху Щербицкого осуществлялась продуманная, рациональная, взвешенная политика: украинские язык и культура всемерно поддерживались государством, однако при этом не игнорировались запросы русского населения. Именно поэтому в эпоху Щербицкого какие-либо серьёзные конфликты на языковой почве не могли привидеться и в дурном сне...

Ясиноватая – Якутии, Москва – Донецку, Калуга – Первомайску, в Ростов-на-Дону – через Геническ

📅 11.03.2023

Проходческий комбайн, произведенный нашим Ясиноватским машиностроительным заводом в кооперации с предприятиями «Ильма»...

ЗАПИСКИ КИЕВЛЯНИНА

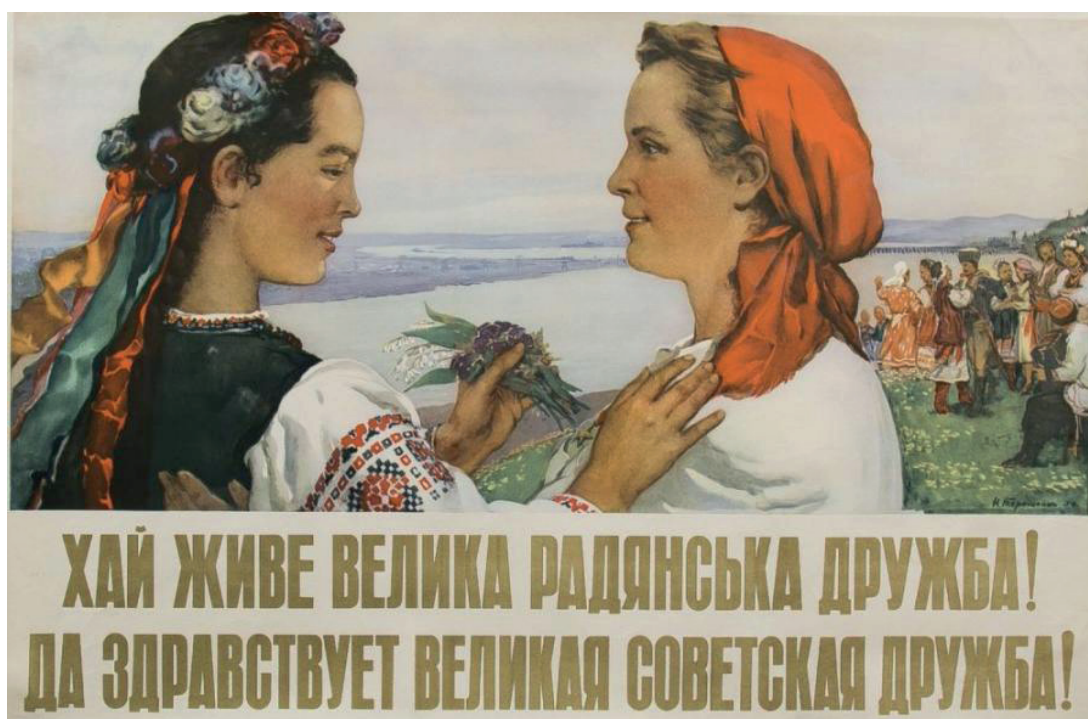

Киев придётся брать хитростью, а не силой (ситуация ко 2 апреля)

📅 2.04.2022

Итак, большая часть киевской группировки ВС России покинула пределы столичного региона, отправившись в сторону Слобожанщины и Донбасса...

Важливим завданням російської пропаганди є створення привабливого образу Росії як країни, що забезпечує вільний розвиток.

Отже, складемо алгоритм витоків та наслідків такої тези...

Спростування

Російщення в СРСР здійснювалося за допомогою різноманітних системних заходів, зокрема, таких: навчання в російськомовних школах, змішані шлюби, ідейно-політичне та культурне виховання, перебування в російськомовному середовищі (армія, російськомовні установи, підприємства, будівництва тощо), переміщення населення, відрив людей від етнічних груп чи середовищ, а також національної мови та культури, позбавлення національної свідомості, запровадження російської мови як мови спілкування та порозуміння, як так званої «другої мови неросійських народів».

Знайди подібні заходи, які проводить Росія на окупованих територіях України в наш час.

Відмітимо кілька важливих заходів російщення.

Незважаючи на політику коренізації в СРСР, російська мова займала значну частку в державному та партійному діловодстві.

У 1933 році було скасовано український правопис 1928 року. Радянська влада оголосила, що він нібито штучно відокремлював українську мову від російської. Тому правила орфографії були переглянуті для наближення до російської, зокрема з алфавіту вилучено букву Г.

Згортання коренізації у 1930-х рр. супроводжувалося переведення шкіл національних спільнот України переважно на російську мову.

13 березня 1938 року постановою РНК СРСР і ЦК ВКП(б) «Про обов'язкове вивчення російської мови в школах національних республік й областей» у всіх школах СРСР було введено обов'язковим предметом для вивчення російської мови.

Поясни причину цих акцій. Наскільки вони відповідають міжнародному праву?

17 квітня 1959 р. Верховна Рада УРСР ухвалила республіканський аналог союзного закону – «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в Українській РСР», де у ст. 9 (розділ 1) зазначалося:

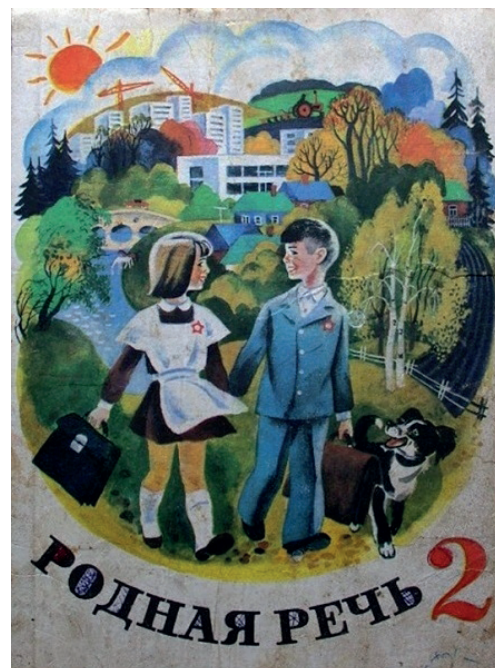
Навчання в школах Української РСР здійснюється рідною мовою учнів. У школу, з якою мовою навчання віддавати своїх дітей, вирішують батьки. Вивчення однієї з мов народів СРСР, якою не провадиться викладання в цій школі, здійснюється за бажанням батьків і учнів при наявності відповідних контингентів. Доручити Раді Міністрів Української РСР розробити заходи, які б забезпечували всі необхідні умови для вивчення і поліпшення якості викладання у школах з українською або іншою мовою навчання російської мови, яка є могутнім засобом міжнаціонального спілкування, зміцнення дружби народів СРСР і прилучення їх до скарбів російської і світової культури, а також української мови у школах з російською або іншою мовою навчання всіма учнями, батьки яких і самі учні обрали цю мову для вивчення.

Прочитай документ. Як радянська пропаганда приховувала російщення?

Від 1959 року офіційні часописи почали просувати тезу про те, що «радянська федерація» виконала свою історичну місію й невдовзі її може змінити унітарна держава. Як наслідок, 1961 року XXII з'їзд ЦК КПРС проголосив теорію «злиття націй» в єдиний «радянський народ». Очевидно, що мова та культура цього народу мала ґрунтуватися на російській основі.

11 листопада 1978 року Міністерство освіти УРСР затвердило директиву про «Удосконалення вивчення російської мови в школах». За нею з 1980/1981 навчального року запроваджувалося обов'язкове вивчення російської мови в перших класах загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання, удосконалювалися програми та підручники з російської мови, поліпшувалися умови для студентів педагогічної спеціальності «Російська мова і література у школах з українською мовою навчання».

Цей підручник (<http://22-91.ru/foto-vremen-sovetskogo-soyuza/v--sovetskom-uchebnike-rodnaja-rech-1977-goda-byli-velikolepnye-illjustracii-sovetskich-khudozhnikov-6753.html>) використовувався і в українськомовних школах Української РСР. Чому назва цього підручника при цьому не змінювалася?

1983 року постановою ЦК КПРС і Ради Міністрів Радянського Союзу «Про поліпшення вивчення російської мови в школах республік» установлювалася доплата за російську мову викладання в розмірі 15 % та поділ класів для вивчення російської мови.

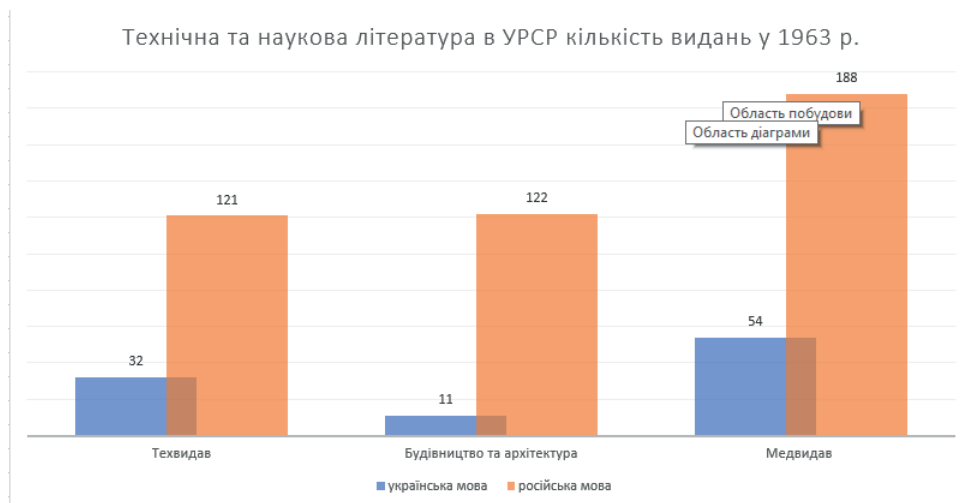
1989 року постановою ЦК КПРС відбулося «Законодавче закріплення російської мови як загальнодержавної». 1990 року Верховною Радою СРСР було ухвалено закон, яким російській мові надавався статус офіційної.

Враховуючи історично встановлені умови та для того, щоб забезпечити загальні завдання, російська мова визнана на території СРСР офіційною мовою СРСР і використовується як засіб міжетнічного спілкування.

Про які історичні умови йдеться в законі? Наскільки вони були об'єктивними?

Одним із інструментів російщення було звуження використання української мови як мови видань, масмедіа, офіційних заходів. заходів (<https://tipa-bandera.livejournal.com/182042.html>).

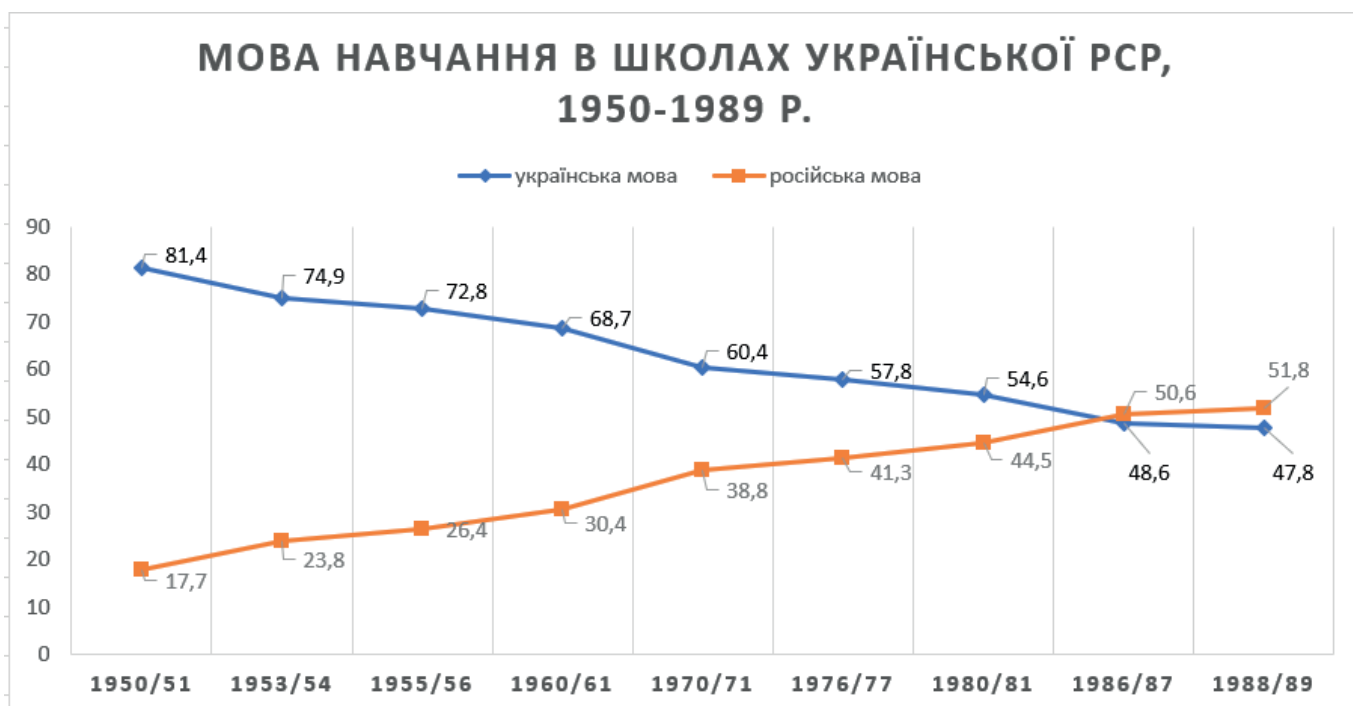

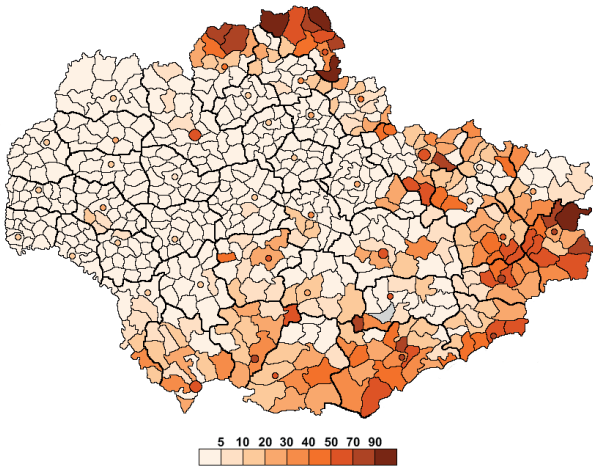
Поясніть зміст цих діаграм.

Наслідки політики російщення Україна (<https://tipa-bandera.livejournal.com/288616.html>) відчуває й досі.

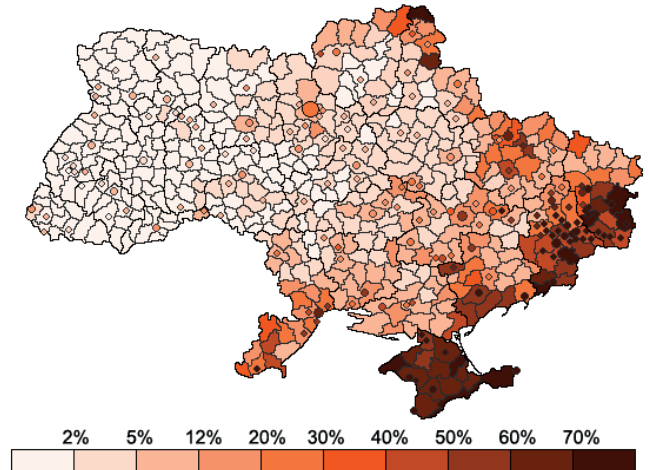
Українська РСР									
Кількість учнів денних загальноосвітніх шкіл, що навчаються на мовах:	В процентах від загальної кількості учнів								
	1950/51	1953/54	1955/56	1960/61	1970/71	1976/77	1980/81	1986/87	1988/89
українська	81,4	74,9	72,8	68,7	60,4	57,8	54,6	48,6	47,8
російська	17,7	23,8	26,4	30,4	38,8	41,3	44,5	50,6	51,8
молдавська	0,5	0,55	0,51	-	-	-	0,6	0,5	0,5
угорська	0,26	0,27	0,31	-	-	-	0,3	0,3	0,2
польська	0,04	0,04	0,04	-	-	-	0,01	0,00	0,00

Рідна мова російська в УСРР за переписом 1926 року, %

Рідна мова російська за переписом 2001 р.

Поясніть зміст цих діаграм (<http://surl.li/aobzp>).

Висновки. Таким чином, дійсність є такою:

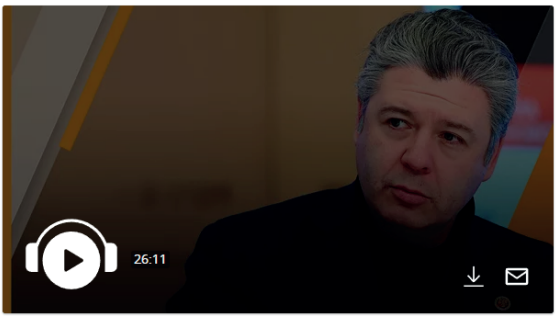
ГЛАВА 1.

УКРАЇНА — НЕСПРОМОЖНА ДЕРЖАВА

РАДИО SPUTNIK

12:33 26.08.2022 (оновлено: 13:03 26.08.2022) 135

Несостоявшееся государство. Почему Украина так и не обрела независимость

Гости
Александр Макушин, член ассоциации историков Союзного государства

<https://radiosputnik.ria.ru/20220826/1812286843.html>

<https://caricatura.ru/art/kurichev/url/parad/kurichev/26350/>

Як обґрунтування наводяться такі тези: «...Україна з найпередовішої всіма сторонами радянської республіки перетворилася на колоніальне володіння Заходу, з одним із найнижчих рівнів життя в Європі» (<https://regnum.ru/news/3352339.html>).

Отже, складемо алгоритм джерел і наслідків такої тези...

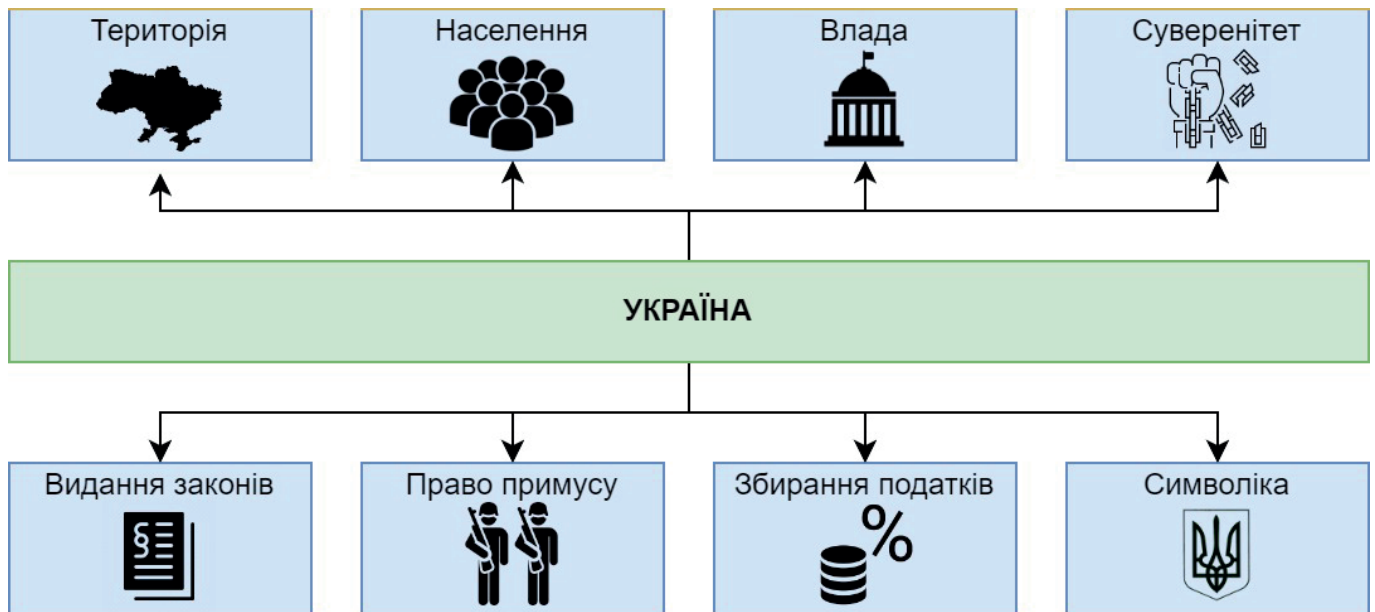
Поміркуй, як це повідомлення пов'язане з теорією про «неісторичні» народи?

Спростування

Неспроможна держава (англ. *failed state*) — це держава, що не може підтримувати своє існування як життєздатна політична та економічна одиниця. Це також держава, яка стає некерованою й недостатньо легітимною в очах міжнародної спільноти у зв'язку з розпадом державної влади. До таких держав часто зараховують Сомалі, Сирію, Ємен, Південний Судан, Сьєрра-Леоне, Афганістан, Демократичну Республіку Конго.

Розглянь схему «Ознаки держави». Доведи, що ці ознаки притаманні Україні як державі.

Розглянемо ознаки неспроможної держави та чи можна їх застосувати до України.

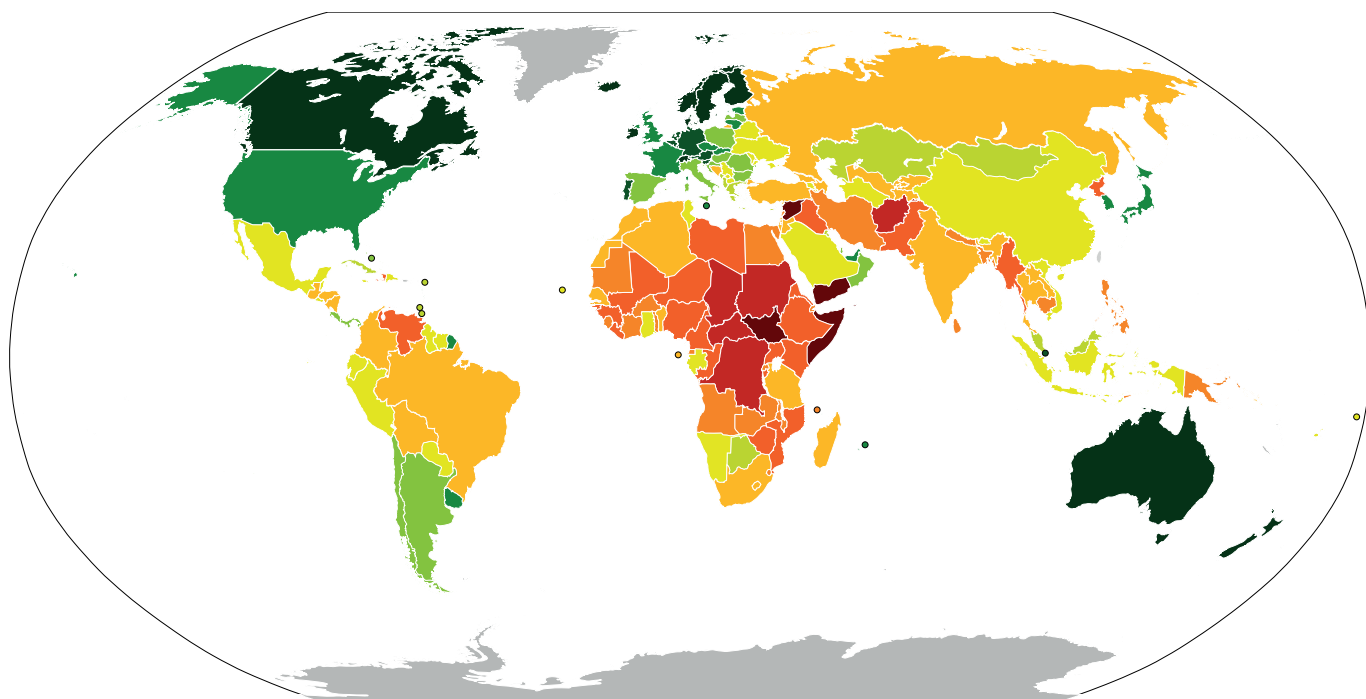

1. **Утрата контролю над своєю територією або монополією на законне використання фізичної сили.** Україна втратила контроль над частиною території внаслідок зовнішньої агресії. Проте вона повністю контролює неокуповану територію, має монополію на законне використання фізичної сили на ній. Ба більше, вона законно використовує фізичну силу для звільнення окупованої території. Недержавні збройні формування, приватні армії, військові компанії, яких де-факто не контролює центральний уряд, в Україні відсутні.
2. **Ерозія законних повноважень, щоб виконувати колективні рішення.** В Україні діють легітимні органи влади, що діють на основі українського законодавства. Владу України визнають громадяни України та світова спільнота.
3. **Неможливість надання суспільних послуг.** Під час ведення війни економіка країни зазнала значних втрат, наявні масштабні податкові недоплати. Проте завдяки світовій спільноті Україна забезпечує надання основних суспільних послуг (комунальних послуг, продовольства, придатного житла та ін.).
4. **Неможливість взаємодії з іншими державами як повноправного члена міжнародної спільноти.** Наразі Україну визнають усі країни світу, зокрема і союзні з Росією. Взаємодія країни з іншими державами підтверджується активністю контактів української та міжнародної дипломатії.

Існують інші ознаки, за яких державу можна віднести до неспроможної:

- ▶ тотальна багаторівнева корупція;
- ▶ повна неефективність управлінського апарату держави;
- ▶ фактична відсутність демократичних інститутів (парламентаризм замінений авторитаризмом або олігархією);
- ▶ правоохоронні органи працюють не за прямим призначенням, наявні політичні репресії, спрямовані проти опозиції, певних спільнот населення;
- ▶ держава — прихисток для терористів, наркоторговців, різних злочинних спільнот, державна та регіональна влада може долучатися до терористичної та злочинної діяльності;
- ▶ претензії на чужі території, неефективний контроль власних земель;
- ▶ повна або часткова міжнародна ізоляція;
- ▶ невідповідність до загальноприйнятих критеріїв державності, нема порядку всередині країни, недотримання міжнародних норм права;
- ▶ сумнівна легітимність, що спонукає сусідів до санкцій та прямого військового вторгнення.

Склади порівняльну таблицю ознак неспроможної держави щодо України та Російської Федерації. Зроби висновки.

Країни згідно за Індексом неспроможних держав 2020

(https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Countries_according_to_the_Fragile_States_Index.svg)

З моменту його першої публікації в 2005 році індекс неспроможних держав став популярним. Індекс готує журнал «Форін полісі» і розглядає 178 країн на основі аналітичного дослідження «Інструмент системи оцінювання конфліктів» (Conflict Assessment System Tool, CAST) Фонду миру. За індексом неспроможних держав, 2020 року, Росія посідала гірші позиції, ніж Україна.

Розглянь карту індексу неспроможних держав.

Які країни дуже стійкі до цього індексу? Чому?

Що слід зробити Україні, щоб мати стійкий індекс спроможної держави?

Висновки. Отже, дійсність така:

ГЛАВА 2. В УКРАЇНІ ІДЕ ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА

Повідомлення. Російська влада та медіа заперечує агресивну політику Росії проти України та називають війну між державами «громадянською». Саме такі ідеї озвучував і президент Росії Володимир Путін, зокрема, на засіданні клубу «Валдай» 27 жовтня 2022 року:

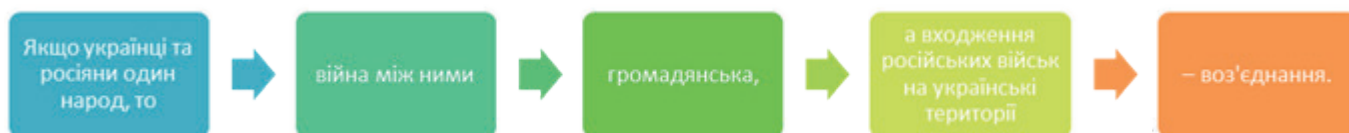
Ф. Лук'янов: У нас же тоді громадянська війна виходить із частиною власного народу.

В. Путін: Частково так. Але ми опинилися в різних державах, на жаль, через цілу низку причин і насамперед тому, що, створюючи Радянський Союз після краху

<https://rg.ru/2022/10/27/o-chem-govoril-vladimir-putin-na-zasedanii-mezhdunarodnogo-diskussionnogo-kluba-valdaj-stenogramma-i-video.html>

імперії, як я вже писав у своїх статтях і говорив неодноразово, більшовицьке керівництво того часу ухвалило рішення, щоб догодити націоналістично налаштованій частині більшовиків, які були родом з України, наділити їх споконвічно російськими історичними територіями, не питаючи населення, яке проживало на цих територіях. Передали туди всю Малоросію, все Причорномор'я, весь Донбас, і то Донбас спочатку вирішили віддати в Росію, потім приїхала делегація з України, прийшли до Володимира Ілліча Леніна, він викликав представника Донбасу і сказав, що треба перевірити. Ось перевірили — віддали назад, в Україну...

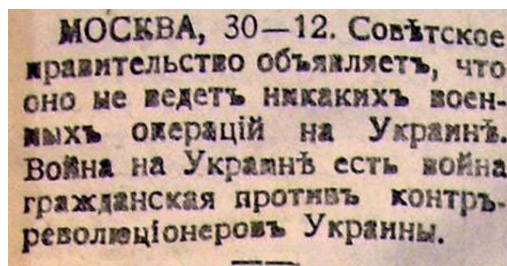
Отже, складемо алгоритм витоків і наслідків такої тези...

Чому для російської шовіністичної держави важливо довести, що українці та росіяни — один народ.

Поміркуй, коли в історії Росія могла прикривати свою окупацію тезами про «громадянську війну»?

<https://uahistory.com/topics/events/3548#prettyPhoto>

Спростування

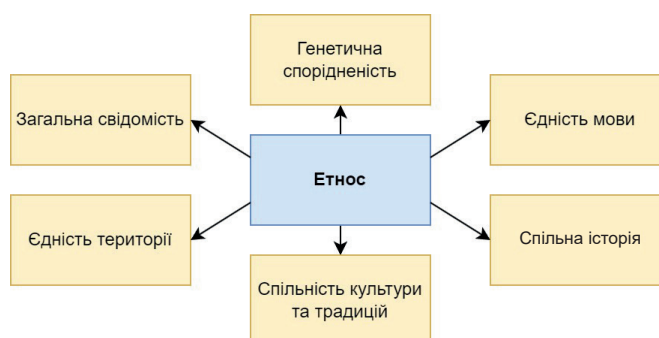
Не один народ. Чітко видно фундамент цієї тези, на якій тримається російська пропаганда та переконання населення Російської Федерації у своїй правоті.

Як уже раніше доведено, не існує ні «єдиного», ні «братнього» російського народу. Українці — окремий народ, що став основою створення української політичної нації. Саме ця нація 1 грудня 1991 року на всеукраїнському референдумі підтримала Акт проголошення незалежності України.

Широке вживання російської мови не може бути підтвердженням тези про один народ. По-перше, провідна та державна мова країни українська. По-друге, поширення російської мови в Україні — наслідок столітніх процесів російщення. По-третє, багато країн світу використовують одну мову. Але те, що в сусідній країні розмовляють однією мовою, не може бути підставою для агресії. Румунія не нападає на румуномовну Молдову, Німеччина — на німецькомовну Швейцарію, а США — на англomовну Канаду.

Пригадай, у які періоди російська пропаганда стверджувала, що українці — частина російського народу?

Розглянь схему «етнос». Доведи, що українці та росіяни різні народи.

Не громадянська війна.

Зазначимо те, що автори фейку некоректно вживають поняття «громадянська війна».

Громадянська, або внутрішньодержавна, війна — це війна між організованими групами в межах однієї країни. Метою однієї сторони може бути взяття під контроль країни чи регіону, досягнення незалежності регіону або зміна політики уряду. Цей термін — калька з латинського *bellum civile*, що використовувався для позначення різних громадянських війн у Римській республіці в I ст. до нашої ери.

Тобто, щоб війну назвати громадянською, вона має бути на території однієї держави. Але Україна — інша держава, яку, до речі, Російська Федерація визнала. У «Договорі про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією» є такі рядки:

«Високі Договірні Сторони відповідно до положень Статуту ООН і зобов'язань по Заключному акту Наради з безпеки і співробітництва в Європі поважають територіальну цілісність одна одної і підтверджують непорушність існуючих між ними кордонів.»

За яких умов російсько-український конфлікт міг мати характеристику громадянського? За умов існування єдиної держави, скажімо СРСР у 1991 році.

Пригадай, які війни в історії України можна назвати громадянськими?

Не возз'єднання. Розпалюванням війни проти суверенної України Росія порушує міжнародне право та міжнародні угоди..

Стаття 1. Організація Об'єднаних Націй має на меті:

- 1. Підтримувати міжнародний мир та безпеку і тому вживати ефективних колективних заходів для запобігання та усунення загрози миру й придушення актів агресії або інших порушень миру, і проводити мирними засобами, відповідно до принципів справедливості та міжнародного права, залагоджування або розв'язання міжнародних конфліктів або ситуацій, що можуть призвести до порушення миру.*
- 2. Розвивати дружні відносини між націями на основі дотримання принципу рівноправності та самовизначення народів, а також вживати інших відповідних заходів для зміцнення загального миру.*
- 3. Вести міжнародне співробітництво у сфері розв'язання міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру й у заохоченні та розвитку поваги до прав людини й основних свобод для всіх, незалежно від раси, статі, мови та релігії.*

Стаття 2. Для досягнення цілей, зазначених у статті 1, Організація та її Члени діють відповідно до таких принципів:

- 1. Організація заснована на принципі суверенної рівності всіх її Членів.*
- 2. Усі Члени Організації Об'єднаних Націй сумлінно виконують узяті на себе за цим Статутом зобов'язання, щоб забезпечити їм усім сукупно права й переваги, що випливають із належності до складу Членів Організації;*
- 3. Усі Члени Організації Об'єднаних Націй розв'язують свої міжнародні суперечки мирними засобами так, щоб не наражати на загрозу міжнародний мир та безпеку і справедливість;*

4. Усі Члени Організації Об'єднаних Націй утримуються у своїх міжнародних відносинах від погрози силою або її застосування як проти територіальної недоторканності або політичної незалежності будь-якої держави, так і якимось іншим чином, несумісним із цілями Об'єднаних Націй;

Стаття 33. 1. Сторони, що беруть участь у будь-якому конфлікті, продовження якого могло б загрожувати підтримці міжнародного миру й безпеки, повинні насамперед намагатися залагодити його шляхом переговорів, обстеження, посередництва, примирення, арбітражу, судового розгляду, звертання до регіональних органів або угод чи інших мирних засобів на власний вибір.

Статут ООН

I. Суверенна рівність, повага до прав, властивих суверенітетові

Держави-учасниці поважатимуть суверенну рівність і своєрідність одна одної, а також усі права, властиві їхньому суверенітету і охоплені ним, до числа яких належить, зокрема, право кожної держави на юридичну рівність, на територіальну цілісність, на свободу і політичну незалежність. Вони будуть також поважати право одна одної вільно обирати і розвивати свої політичні, соціальні, економічні та культурні системи, так само як і право встановлювати свої закони та адміністративні правила.

У рамках міжнародного права всі держави-учасниці мають рівні права та обов'язки. Вони поважатимуть право одна одної визначати і здійснювати на свій розсуд їхні відносини з іншими державами згідно з міжнародним правом і в дусі цієї Декларації. Вони вважають, що їхні кордони можуть змінюватися, відповідно до міжнародного права, мирним шляхом і за домовленістю. Вони мають також право належати або не належати до міжнародних організацій, бути або не бути учасником двосторонніх або багатосторонніх договорів, зокрема право бути або не бути учасником союзних договорів; вони також мають право на нейтралітет.

II. Незастосування сили або загрози силою

Держави-учасниці утримуватимуться у своїх взаємних, як і загалом міжнародних відносинах, від застосування сили чи погрози силою як проти територіальної цілісності чи політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим способом, несумісним із цілями Організації Об'єднаних Націй і з цією Декларацією. Жодне міркування не може використовуватися для того, щоб обґрунтовувати звернення до погрози силою або до її застосування, порушуючи цей принцип.

Відповідно, держави-учасниці утримуватимуться від будь-яких дій, що становитимуть погрозу силою або пряме чи непряме застосування сили проти іншої держави-учасниці.

Так само вони утримуватимуться від усіх проявів сили з метою примусу іншої держави-учасниці до відмови від повного здійснення її суверенних прав. Так само вони також утримуватимуться у своїх взаємних відносинах від будь-яких актів репресалій за допомогою сили.

Жодне таке застосування сили або погрози силою не буде використовуватися як засіб врегулювання суперечок або питань, що можуть викликати суперечки між ними.

III. Непорушність кордонів

Держави-учасниці розглядають як непорушні всі кордони одна одної, як і кордони всіх держав у Європі, і тому вони утримуватимуться тепер і в майбутньому від будь-яких зазіхань на ці кордони.

Вони будуть, відповідно, утримуватися також від будь-яких вимог або дій, спрямованих на захоплення й узурпацію частини або всієї території будь-якої держави-учасниці.

IV. Територіальна цілісність держав

Держави-учасниці поважатимуть територіальну цілісність кожної з держав-учасниць.

Відповідно до цього, вони утримуватимуться від будь-яких дій, несумісних з цілями і принципами Статуту Організації Об'єднаних Націй, проти територіальної

цілісності, політичної незалежності або єдності будь-якої держави-учасниці та, зокрема, від будь-яких таких дій, які становлять застосування сили або погрозу силою.

Держави-учасниці будуть рівно ж утримуватися від того, щоб перетворювати територію одна одної на об'єкт воєнної окупації або інших прямих чи непрямих заходів застосування сили, порушуючи міжнародне право, або на об'єкт надбання за допомогою таких заходів чи погрози їх здійснення. Жодна окупація або надбання такого роду не визнаватиметься законною.

V. Мирне врегулювання спорів

Держави-учасниці розв'язуватимуть спори між ними мирними засобами так, щоб не піддавати загрози міжнародний мир і безпеку та справедливість.

Вони будуть сумлінно і в дусі співробітництва докладати зусиль до того, щоб за короткий термін прийти до справедливого рішення, заснованого на міжнародному праві.

З цією метою вони використовуватимуть такі засоби, як переговори, обстеження, посередництво, примирення, арбітраж, судовий розгляд або інші мирні засоби на свій власний вибір, зокрема будь-яку процедуру врегулювання, погоджену до виникнення спорів, у яких вони були б сторонами.

У разі, якщо сторони в спорі не досягнуть його розв'язання шляхом одного з вищезазначених мирних засобів, вони продовжуватимуть шукати взаємно узгоджені шляхи мирного врегулювання спору.

Держави-учасниці — сторони в суперечці між ними — як і інші держави-учасниці, утримуватимуться від будь-яких дій, що можуть погіршити становище такою мірою, що буде поставлене під загрозу підтримання міжнародного миру і безпеки і тим самим зробити мирне врегулювання суперечки важчим.

VI. Невтручання у внутрішні справи

Держави-учасниці утримуватимуться від будь-якого втручання, прямого або непрямого, індивідуального або колективного, у внутрішні або зовнішні справи, які належать до внутрішньої компетенції іншої держави-учасниці, незалежно від своїх взаємовідносин.

Вони будуть, відповідно, утримуватися від будь-якої форми збройного втручання або загрози такого втручання проти іншої держави-учасниці.

Вони точно так само за всіх обставин утримуватимуться від будь-якого іншого акту воєнного або політичного, економічного чи іншого примусу, спрямованого на те, щоб підпорядкувати своїм власним інтересам здійснення іншою державою-учасницею прав, притаманних її суверенітету, і таким способом забезпечити собі переваги будь-якого роду.

Відповідно, вони будуть, зокрема, утримуватися від надання прямої або непрямой допомоги терористичній діяльності або підривної чи іншій діяльності, спрямованій на насильницьке повалення режиму іншої держави-учасниці.

Кінцевий акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі (Гельсінська угода, 1975 р.)

Відповідно до наших зобов'язань за Статутом Організації Об'єднаних Націй та зобов'язань за Гельсінським Кінцевим актом, ми поновлюємо наші запевнення в тому, що утримуватимемося від застосування сили або погрози силою проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої держави та від будь-яких інших дій, несумісних із засадами та цілями цих документів. Ми нагадуємо про те, що недотримання зобов'язань за Статутом Організації Об'єднаних Націй — порушення міжнародного права.

Ми знову підтверджуємо нашу прихильність до врегулювання суперечок мирними засобами. Ми ухвалюємо рішення створити механізми щодо запобігання та врегулювання конфліктів між державами-учасницями.

Паризька хартія для нової Європи (Підсумковий документ Наради з безпеки та співробітництва в Європі, що відбулася в Парижі, 21 листопада 1990 року)

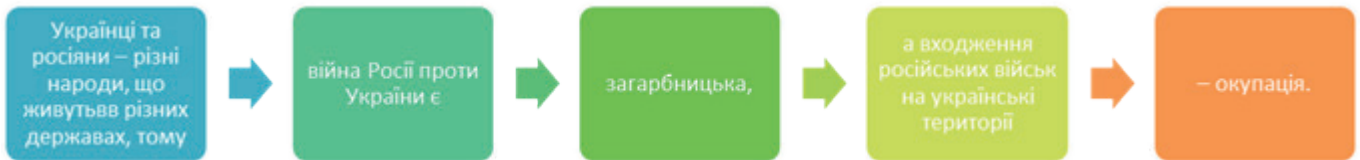
Росія також порушила Женевські конвенції та Додаткові протоколи до них, які встановлюють основні принципи ведення війни.

Прочитай міжнародні нормативні акти про принципи співжиття країн.

Відзнач, які положення порушила Росія своєю агресією проти України.

Чому жоден аргумент не може виправдати агресію Росії?

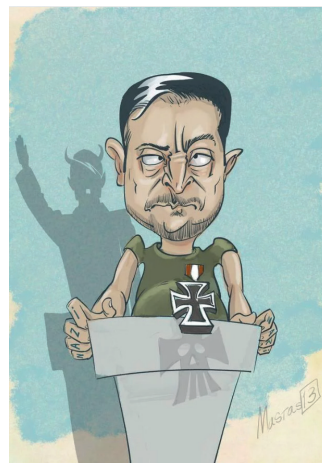
Висновки. Отже, дійсність така:

ГЛАВА 3. В УКРАЇНІ МАЮТЬ ВЛАДУ УЛЬТРАПРАВИ (НАЦИСТИ)

<https://russian.rt.com/inotv/2023-02-17/Skott-Ritter-Ukrainoj-pravyat-nacisti>

https://pikabu.ru/story/ze_8988102

<http://surl.li/ltmp>

Отже, складемо алгоритм джерел і наслідків такої тези...

Чому теза про нацистів пов'язана з російськими міфами про Другу світову війну?

Які паралелі з Другою світовою війною прагне встановити російська пропаганда?

Спростування. Учені світу, які вивчають нацизм, засудили Росію за прикриття своєї агресії темою нацизму. 27 лютого «Джуїш джорнел» опублікував заяву, яку підписали понад 150 істориків. У ній йдеться: «Ми рішуче відкидаємо цинічне зловживання російським режимом терміном «геноцид», зловживання пам'яттю про Другу світову війну та Голокост і спроби прирівняти українську державу до нацистського режиму для того, щоб виправдати неспровоковану агресію Росії. Подібна риторика не підтверджується ніякими фактами, вона огидна з морального боку...».

<https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/rosiysko-ukrayinska-viyana-istorychnyy-kontekst/yaki-zlochyny-skoyuye-rosiya-v-ukrayini>

Злочини проти людства, інша назва — злочини проти миру та безпеки людства. Римський статут Міжнародного кримінального суду в Гаазі означає, що до злочинів проти людства належить будь-яке з перелічених нижче діянь, якщо воно скоєне в межах широкомасштабного або системного нападу на цивільних осіб, якщо такий напад робиться свідомо:

- ▶ вбивство;
- ▶ масове винищення людей;
- ▶ поневолення;
- ▶ депортація або насильницьке переміщення населення;
- ▶ поміщення у в'язницю або інше жорстоке позбавлення фізичної свободи на порушення основоположних норм міжнародного права;
- ▶ тортури;
- ▶ зґвалтування, сексуальне рабство, примус до проституції, примусова вагітність, примусова стерилізація або будь-які інші форми сексуального насильства подібної тяжкості;
- ▶ переслідування будь-якої ідентифікованої групи або спільноти за політичними, расовими, національними, етнічними, культурними, релігійними, гендерними, або іншими мотивами, які повсюдно визнані неприпустимими згідно з міжнародним правом;
- ▶ насильницьке викрадення людей;
- ▶ злочин апартеїду;
- ▶ інші нелюдські діяння аналогічного характеру, які полягають в умисному заподіянні сильних страждань або серйозних тілесних ушкоджень, а також такі, що спричиняють негативний вплив на психічне та / або фізичне здоров'я.

Визначальна характеристика злочинів проти людства — те, що злочинні дії становлять частину політики певного уряду, водночас винні не обов'язково повинні ідентифікувати себе з цією політикою, або широко розповсюджених злодіянь, які замовчує чи виправдовує уряд або фактична влада.

Чому російській пропаганді важливо пов'язати поняття «геноцид» з українською владою?

Які інші звинувачення в злочинах проти людства висувують російські пропагандисти?

На основі переліку ознак злочину проти людства доведіть, що ця практика — частина політики російської влади під час воєнної агресії проти України.

В Україні діє закон «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Стаття 3. Заборона пропаганди комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки

1. Пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв комуністичного тоталітарного режиму, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму та заборонена законом.
2. Пропаганда комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки юридичною особою, політичною партією, іншим об'єднанням громадян, друкованим засобом масової інформації та/або використання у назві символіки комуністичного та/або

націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів є підставою для відмови в реєстрації та/або припинення діяльності юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян, підставою для відмови в реєстрації та/або припинення випуску друкованого засобу масової інформації.

3. У разі невиконання юридичними особами, політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, друкованими засобами масової інформації вимог цього Закону їх діяльність/випуск підлягає припиненню в судовому порядку за позовом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, або іншого уповноваженого органу державної влади.
4. Рішення про невідповідність діяльності, найменування та/або символіки юридичної особи, політичної партії, іншого об'єднання громадян вимогам цього Закону приймає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.
5. Політичні партії, обласні, міські, районні організації або інші структурні утворення, передбачені статутом політичної партії, щодо яких центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державної реєстрації юридичних осіб, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, громадських спілок, інших громадських формувань, прийнято у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку рішення про невідповідність їх діяльності, найменування та/або символіки вимогам цього Закону, не можуть бути суб'єктом виборчого процесу.

Чому для України важливе засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та заборона пропаганди їхньої символіки?

Проте для встановлення наявності певного явища, слід порівняти наявні практики зі стандартом. Італійський філософ Умберто Еко стверджує, що «був лише один нацизм», він каже, «у фашистську гру можна грати в багатьох формах, і назва гри не змінюється». Еко зводить якості того, що він називає «ур-фашизмом, або вічним фашизмом», до 14 «типових» ознак. «Ці риси, — пише романіст і семіотик, — не можуть бути організовані в систему; багато з них суперечать одна одній, а також вони типові для інших видів деспотизму чи фанатизму. Але досить наявності однієї з них, щоб навколо неї розгорнувся фашизм».

1. **Культ традиції.** «Достатньо поглянути на програму кожного фашистського руху, щоб знайти головних мислителів-традиціоналістів. Нацистський гнозис живився традиціоналістськими, синкретичними, окультними елементами».
2. **Відмова від модернізму.** «Просвітництво, епоха розуму, розглядається як початок сучасної розпущеності. У цьому сенсі ур-фашизм можна означити як ірраціоналізм».
3. **Культ дії заради дії.** «Через те що дія прекрасна сама по собі, її слід виконувати до або без будь-яких попередніх роздумів. Мислення — форма вихолощення».
4. **Незгода — це зрада.** «Критичний дух розрізняє, а розрізняти — ознака модернізму. У сучасній культурі наукова спільнота вихваляє незгоду як спосіб покращити знання».
5. **Страх відмінності.** «Перший заклик фашистського чи передчасно фашистського руху — це заклик проти загарбників. Отже, ур-фашизм — расизм, за означенням».

6. **Звернення до соціальної фрустрації.** «Однією з найтиповіших рис історичного фашизму було звернення до розчарованого середнього класу, класу, який страждає від економічної кризи або почуття політичного приниження і наляканий тиском нижчих соціальних груп».
7. **Одержимість сюжетом.** «Отже, в основі ур-фашистської психології лежить одержимість змовою, можливо, міжнародною. Послідовники повинні відчувати себе в облозі».
8. **Ворог одночасно сильний і слабкий.** «Через постійне зміщення риторичного фокусу вороги водночас занадто сильні та занадто слабкі».
9. **Пацифізм — це торгівля з ворогом.** «Для ур-фашизму немає боротьби за життя, натомість життя живе заради боротьби».
10. **Зневага до слабких.** «Елітизм — типовий аспект будь-якої реакційної ідеології».
11. **Кожного виховують, щоб стати героєм.** «В ур-фашистській ідеології героїзм — норма. Цей культ героїзму тісно пов'язаний з культом смерті».
12. **Мачизм і зброя.** «Мачизм передбачає як зневагу до жінок, так і нетерпимість і засудження нестандартних сексуальних звичок, від цнотливості до гомосексуалізму».
13. **Вибірковий популізм.** «У нашому майбутньому є телевізійний чи інтернет-популізм, у якому емоційну реакцію вибраної групи громадян можна представити та прийняти як Голос народу».
14. **Ур-фашизм розмовляє новомовою.** «В усіх нацистських чи фашистських підручниках використовувався збіднений словниковий запас і елементарний синтаксис, щоб обмежити інструменти для складних і критичних міркувань».

Отже, ретельний аналіз цих ознак дає змогу стверджувати, що їх нема в чистому вигляді в Україні, проте... є в російській дійсності.

Доведіть, що сучасний російський політичний режим має ознаки фашистського.

Як додаткове підтвердження, що Україна не нацистська держава наведемо інші аргументи:

1. Жодна країна чи міжнародна організація офіційно не висувала звинувачення проти України як держави, що плекає нацизм.
2. В Україні наявна практика змінюваності влади, що проводила різну внутрішню і зовнішню політику, відображаючи зміну головних запитів суспільства з плином років.
3. На владних посадах в Україні присутні особи різного етнічного, релігійного, соціального походження.
4. Декомунізація та дерашизація — прояв захисту національного суверенітету, а не агресії проти сусідніх держав.
5. На парламентських виборах в Україні 2019 року коаліція націоналістичних партій — «Національний корпус», «Свобода» і «Правий сектор» — набрала лише 2 % голосів і не потрапила до парламенту.
6. Визнане екстремістським і заборонене в Росії військове формування «Азов» (полк, бригада) входить до структури Національної гвардії України. У бесідах із журналістами члени «Азову» неодноразово висловлювали ультраправі погляди, але подібні погляди маргінальні, як в усій країні загалом.

Розгляньте аргументи, що спростовують популярність в Україні авторитарних та ксенофобських ідеологій. Які додаткові аргументи ви можете навести?

Опитування українців та українок дає змогу стверджувати, що вони не асоціюють українську владу з нацизмом.

**Сприйняття різних аспектів російсько-української війни
(Опитування КМІС 19–24 травня 2022 року)**

Твердження 1	%	%	Твердження 2	Важко сказати
Просякнутість української влади нацистським світоглядом — вигадка	89	8	Українська влада просякнута нацистським світоглядом	4

<https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1113&page=1>

Чи важливо проводити такі опитування?

Які питання слід поставити, щоб виявити прихильність респондента чи респондентки до нацистської ідеології?

Висновки. Отже, дійсність така:

ГЛАВА 4. В УКРАЇНІ ПОРУШУЮТЬ ПРАВА РОСІЙСЬКОМОВНИХ

Із жалем змушені констатувати вперте небажання комісара приділяти у своїй роботі увагу системним порушенням прав російськомовних громадян у низці країн — членів Ради Європи. Міатович відверто замовчує кричущу ситуацію з дотриманням прав людини в Україні, де влада веде цілеспрямовану кампанію з утиску прав та інтересів численного російськомовного населення країни. Попри наші неодноразові звернення до комісара, які містили конкретні приклади і свідчення дискримінаційного характеру мовної політики Києва і насильницької українізації всіх сфер життя суспільства, належної реакції не було.

Міністерство закордонних справ Росії (<http://surl.li/l1trj>)

<https://cominf.org/node/1166548078>

Блог Анны Портновой

Дискриминация русскоязычных граждан в Украине

22 июля 2021

0 комментариев

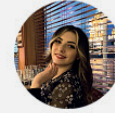
15258 Просмотров

В ридер

Распечатать

Дискриминация русскоязычных граждан в Украине идёт уже давно и активно. Из недавнего – принятый закон о коренных народах Украины. Теперь русские, поляки, белорусы, венгры и др. официально стали людьми «другого сорта». У них нет права ни преподавать, ни вещать в СМИ на своём языке. 22 июля 2021 г. наконец поступила ответная реакция со стороны России: она подала [жалобу против Украины](#) в Европейский Суд по правам человека (ЕСПЧ). Как будет развиваться эта некогда замершая цепочка событий – пока неизвестно. Но, очевидно, она активизировалась.

Автор

Анна Портнова

Студент-магистрант ОП «Международные отношения: европейские исследования» факультета МЭМП НИУ ВШЭ

Блог: **Блог Анны Портновой**

Рейтинг: 0

Теги

Россия, Украина, ЕСПЧ, Дискриминация

<http://surl.li/lltsx>

Отже, складемо алгоритм джерел і наслідків такої тези...

Пригадайте поняття «дискримінація». Назвіть ознаки дискримінації.

Спростування. Актуальність мовного питання в російських пропагандистських повідомленнях породжена бажанням зберегти мовний та культурний вплив Росії в Україні, що мало б вилитися в політичні процеси інтеграції українських земель у Російську Федерацію.

Але 10 стаття стаття Конституції та інші положення законодавства України про мовну політику ставлять завдання не заборонити російську мову, а сприяти розвитку державної української мови.

«Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України».

Стаття 10 Конституції України

Стаття 10. Мова аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації

1. Телерадіоорганізації здійснюють мовлення державною мовою. Обов'язковий (мінімальний) обсяг мовлення державною мовою для телерадіоорганізацій окремих категорій мовлення встановлюється цим Законом. Допустимий

<https://ukranews.com/news/629077-karikatura-mihaila-shilina-zakon-o-yazyke-vyzval-buryu-emotsij-v-sotssetyah>

обсяг мовлення мовами корінних народів, національних меншин України, мовами міжнародного спілкування встановлюється цим Законом.

2. У загальному тижневому обсязі мовлення телерадіоорганізацій загальнонаціональної і регіональної категорій мовлення, які відповідно до ліцензій здійснюють ефірне та/або багатоканальне (цифрове) мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, передачі та/або фільми, виконані державною мовою, мають становити не менше 75 відсотків загальної тривалості передач та/або фільмів (або їх частин) у кожному проміжку часу між 07.00 та 18.00 і між 18.00 та 22.00...
3. У загальному тижневому обсязі мовлення телерадіоорганізацій місцевої категорії мовлення, які відповідно до ліцензій здійснюють ефірне та/або багатоканальне (цифрове) мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, передачі та/або фільми, виконані державною мовою, мають становити не менше 60 відсотків загальної тривалості передач та/або фільмів (або їх частин) у кожному проміжку часу між 07.00 та 18.00 і між 18.00 та 22.00...
4. ...Телерадіоорганізації, які відповідно до ліцензії, виданої Національною радою, здійснюють мовлення мовами корінних народів України, незалежно від категорії мовлення забезпечують сумарний тижневий обсяг телемовлення державною мовою та мовами корінних народів України в обсязі не менше 75 відсотків, при цьому не менше 30 відсотків — державною мовою, та забезпечують сумарний тижневий обсяг радіомовлення державною мовою, у тому числі передач новин, інформаційно-аналітичних та розважальних передач (ведучими (дикторами) радіопередач), в обсязі не менше 30 відсотків...
7. У передачі, фільмі, виконаному державною мовою, допускається використання інших мов без дублювання та озвучення у таких випадках:
 - а) у репортажі з місця події (крім мови та реплік репортерів);
 - б) у виступах, інтерв'ю, коментарях, поясненнях, запитаннях тощо осіб, які беруть участь у передачі (крім ведучих (дикторів) передачі), або в окремих репліках ведучих (дикторів) передачі в обсязі, обумовленому творчим задумом передачі;
 - в) у музичних творах з текстом (піснях), які є частиною передачі немuzичного жанру чи фільму та використані в ній лише як звуковий супровід;
 - г) у музичних кліпах, що містять текстовий супровід;
 - г) у будь-яких творах, виступах, виконанні тощо мовами корінних народів України.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіо-візуальних (електронних) засобів масової інформації» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2054-19#Text>)

Стаття 7. Мова освіти

1. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.

Держава гарантує кожному громадянину України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах освіти.

Особам, які належать до національних меншин України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідної національної меншини поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

Особам, які належать до корінних народів України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної і загальної середньої

освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідного корінного народу. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідного корінного народу України поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, гарантується право на вивчення мови відповідних корінного народу чи національної меншини в комунальних закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства.

Особам з порушенням слуху забезпечується право на навчання жестовою мовою та на вивчення української жестової мови.

2. Заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти — в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови.

Особам, які належать до корінних народів, національних меншин України, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови.

3. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти.
4. У закладах освіти відповідно до освітньої програми можуть викладатися одна або декілька дисциплін двома чи більше мовами — державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу.
5. За бажанням здобувачів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти заклади освіти створюють можливості для вивчення ними мови корінного народу, національної меншини України як окремої дисципліни.
6. Держава сприяє створенню та функціонуванню за кордоном закладів освіти, у яких навчання здійснюється українською мовою або вивчається українська мова.
7. Особливості використання мов в окремих видах та на окремих рівнях освіти визначаються спеціальними законами.

Закон України «Про освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>)

Прочитай національні нормативні акти про мову.

Чому для України важливо підтримувати українську мову?

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Discrimination_of_Ukrainian_language.jpg

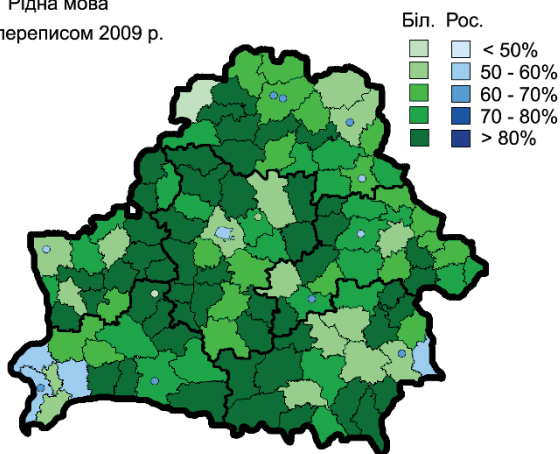
У демократичних державах усім громадянам, незалежно від етнічної належності, гарантуються рівні права і свободи, але насправді це не зовсім так. Практично не реально забезпечити всім громадянам однакові можливості спілкування з державою рідною мовою, фактично таку можливість мають лише представники титульного етносу. Тому можна стверджувати, що представники етнічних меншин мають однакові права і можливості лише з представниками інших етнічних меншин, представники титульного етносу мають дещо ширші права.

Поясніть значення державної мови для існування політичної нації.

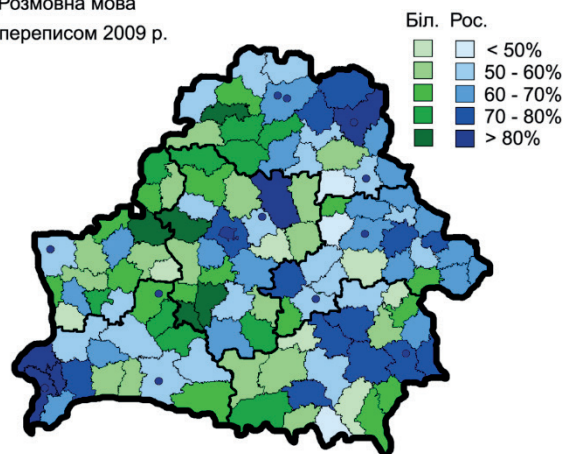
Інтерес Росії полягає не в запровадженні українсько-російської двомовності, коли громадяни України будуть знати дві мови, а в можливості російськомовним громадянам не вчити українську мову, закріпивши в країні ситуації фактичного домінування російської мови, що має тенденцію до поширення процесів переходу інших громадян на панівну мову спілкування.

Приклад реалізації такої політики — сусідня Білорусь, де простежується тенденція скорочення обігу білоруської мови та домінування в публічній сфері російської мови. Один із наслідків цього — зростання залежності країни від Росії та загроза повної ліквідації державної незалежності.

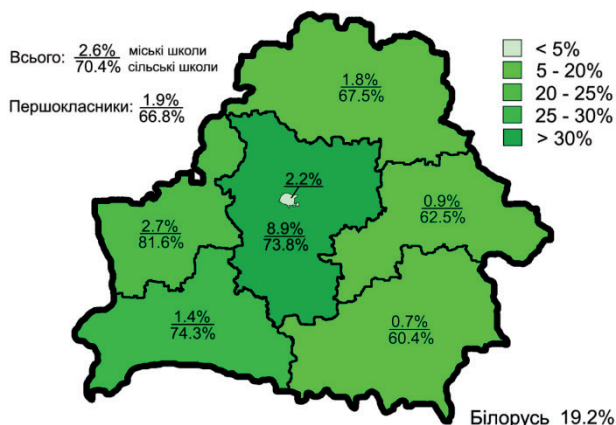
Рідна мова
за переписом 2009 р.

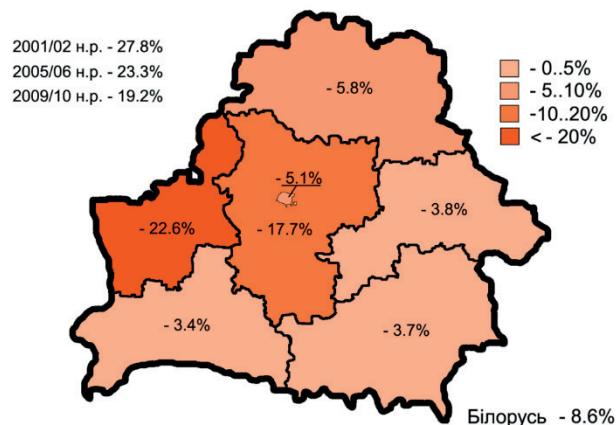
Розмовна мова
за переписом 2009 р.

Частка учнів шкіл з білоруською мовою навчання на поч. 2009/2010 н.р.
за даними міністерства освіти РБ

Зміна частки учнів шкіл з білоруською мовою навчання за 2001/2002 - 2009/2010 н.р.
за даними міністерства освіти РБ

Проаналізуй мовні карти Білорусі. Зроби три висновки.

<http://surl.li/llugv>

Опитування українців та українок дає змогу стверджувати, що вони не погоджуються з твердженням про утиски російської мови та російськомовних громадян.

Сприйняття різних аспектів російсько-української війни (Опитування КМІС 19–24 травня 2022 року)

Твердження 1	%	%	Твердження 2	Важко сказати
В Україні немає проблем із використанням російської мови і російськомовні громадяни не зазнають утисків та переслідувань	93	5	В Україні російськомовні громадяни зазнають систематичних утисків і переслідувань через свою мову	2

Чи важливо проводити такі опитування?

<https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1113&page=1>

Які питання слід поставити, щоб виявити факти дискримінації за мовною чи етнічною ознакою?

Висновки. Отже, дійсність така:

Відомості про авторів

Олександр Желіба, доцент катедри права та методики викладання історико-юридичних дисциплін Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, геральдист, вікіпедист. Член Українського геральдичного товариства. Кандидат педагогічних наук. Автор комплектів символіки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Ніжинського агротехнічного інституту, Ніжинського медичного училища, Ніжинського району Чернігівської області, Яготинського району Київської області і його населених пунктів. Член Всеукраїнського об'єднання викладачів суспільних дисциплін і громадянської освіти. Автор посібників, підручників, навчальних програм з історії, громадянської освіти, медіаосвіти.

Олександр Мокрогуз, завідувач катедри суспільних дисциплін та методики їх викладання Чернігівського ОІ імені К. Д. Ушинського, доцент, кандидат педагогічних наук. Співавтор шкільних програм, підручників, навчально-методичних посібників із громадянської освіти, історії, медіаосвіти, рекомендованих МОН України для загальноосвітніх шкіл та педагогічних ВНЗ України. Член Всеукраїнської Спільноти викладачів суспільних дисциплін і громадянської освіти.

Волошенюк Оксана, експертка з медіаосвіти Академії української преси. Співавторка 17 посібників із медіаосвіти та медіаграмотності, 7 навчальних програм для різних вікових категорій, тренер із медіаосвіти та медіаграмотності (спеціалізація: кіноосвіта і візуальна грамотність), співавторка навчальної програми та посібника інтегрованого курсу «Громадянська освіта» для 10 кл., рекомендованих МОН. Співавторка Державного стандарту середньої

Навчально-методичний посібник

Олександр Желіба
Олександр Мокрогуз
Оксана Волошенюк

ТЕХНІКИ ДЕКОДУВАННЯ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

Літературний редактор: *Олександр Телемко*

Верстка: *Андрій Чернявський*

Дизайн обкладинки: *Олександр Желіба*

Академія української преси тел. 067 37 733

e-mail: info@aup.com.ua

Сайт: <http://aup.com.ua/>

Портал «Медіаосвіта та медіаграмотність»: <http://www.medialiteracy.org.ua/>

Сторінка на Facebook: <https://www.facebook.com/aupfoundation>